T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İFLAS DIŞI ADİ KONKORDATODA MÜSTAKBEL ALACAKLAR

Özgür KIYAK
2501210652

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. Mert NAMLI

İSTANBUL-2024

ÖZ

İflas Dışı Adi Konkordatoda Müstakbel Alacaklar

Özgür Kıyak

Müstakbel alacaklar, henüz doğmamış ancak gelecekte doğma ihtimali bulunan alacaklardır. Erteleyici şarta bağlı alacakların müstakbel alacak niteliğinde olup olmadığı tartışmalıdır. İcra ve İflas Kanunu (İİK) m.294/6, "konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise" bu devrin hükümsüz olduğunu düzenlemiştir. Müstakbel alacak rehni ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır.

İİK m.308/c/2'ye göre kural olarak "konkordato talebinden önce" doğmuş alacaklar konkordatoya tabidir. Erteleyici şarta bağlı alacaklar, şartın gerçekleşmesiyle doğacaktır. İİK m.302/6'ya göre mahkemenin erteleyici şarta bağlı alacakların alacaklılar toplantısında "hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına" karar verecek olması, erteleyici şarta bağlı alacakların da konkordatoya tabi olduğunu göstermektedir. Konkordato borçlusunun müstakbel alacakları İİK m.294/6 bakımından, alacaklıların müstakbel alacakları ise İİK m.308/c/2'ye göre konkordatoya tabi olup olmayacakları ve konkordatoya tabi olacaklarsa İİK m.302/6'ya göre hesaba katılıp katılmayacakları bakımından doktrindeki görüşler ve mahkeme kararları ışığında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Müstakbel alacak, erteleyici şarta bağlı alacak, alacağın devri, alacak rehni, konkordato.

ABSTRACT

Future Receivables in the Ordinary Concordat

Özgür Kıyak

Future receivables are receivables that have not yet arisen but may arise in the future. It is debatable whether conditional receivables can be defined as future receivables or not. According to Article 294/6 of Code of Enforcement and Bankruptcy (CEB) if a contract for the transfer of a future receivable was made before the decision of concordat respite and the transferred receivable was arisen after the decision of concordat respite, this transfer is invalid. There is no regulation about pledging future receivables.

According to Article 308/c/2 of CEB, as a rule, receivables arose before the concordat request are subject to concordat. Conditional receivables will arise upon the fulfillment of the condition. According to Article 302/6 of the CEB, the court will decide whether or not and to what extent conditional receivables will be taken into account in the meeting of creditors, which shows that the conditional receivables are also subject to concordat. In the light of the opinions in the doctrine and court decisions, the future receivables of the concordat debtor will be examined in terms of CEB Article 294/6, and the future receivables of the creditors will be examined in terms of whether they will be subject to concordat according to CEB Article 308/c/2, and if they are subject to concordat, whether they will be taken into account in accordance with CEB Article 302/6.

Keywords: Future receivable, conditional receivable, transfer of receivable, pledging receivable, concordat.

ÖNSÖZ

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırlanan "İflas Dışı Adi Konkordatoda Müstakbel Alacaklar" başlıklı bu çalışmada konkordato borçlusunun müstakbel alacakları İİK m.294/6 bakımından, alacaklıların müstakbel alacakları ise İİK m.308/c/2 ve İİK m.302/6 bakımından doktrindeki görüşler ve mahkeme kararları ışığında incelenecektir.

Tez konusunu belirleme ve tez yazma sürecinde bana yol gösteren danışman hocam Doç. Dr. Mert Namlı'ya teşekkür ederim. Tez jürimde yer alan hocalarım Doç. Dr. Birce Arslandoğan ve Doç. Dr. Melis Taşpolat Tuğsavul'a teşekkür ederim. TÜBİTAK BİDEB 2210-A Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı kapsamında bursiyeri olduğum Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna teşekkür ederim. Desteklerini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Özgür Kıyak
İstanbul 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**
ABSTRACT ..... **iii**
ÖNSÖZ ..... **iv**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **viii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
MÜSTAKBEL ALACAK KAVRAMI

1.Genel Olarak 4
2.Müstakbel Alacak Niteliğinde Olup Olmadığı Tartışmalı Olan Alacaklar 5
2.1.Kira Alacağı 5
2.2.Finansal Kiralama Sözleşmesinde Kiraya Verenin Alacağı 7
2.3.Finansal Kiralama Sözleşmesindeki Alım Hakkının Kullanılması Sonucunda Doğacak Alacaklar 8
2.4.Kamu İhalelerinde Yüklenicinin Hak Ediş Alacakları 9
2.5.Erteleyici Şarta Bağlı Alacaklar 9
2.5.1.Genel Olarak 9
2.5.2.Erteleyici Şarta Bağlı Olup Olmadığı Tartışmalı Olan Alacaklar ve Borçlar 11
2.5.2.1.Ön Alım Hakkı, Alım Hakkı veya Geri Alım Hakkının Kullanılması Sonucunda Doğacak Alacaklar 11
2.5.2.2.Sigorta Tazminatı Alacağı 14
2.5.2.3.Kefilin Borcu 16
2.5.2.4.Kefilin Rücu Alacağı 18
2.5.2.5.Garanti Verenin Borcu 20
2.5.2.5.Garanti Verenin Müstakbel Rücu Alacağı 21
2.5.2.6.Dava Sonunda Karşı Tarafa Yüklenecek Vekalet Ücreti 23
2.5.2.7.Cezai Şart Alacağı 25

2.5.2.8.Gerçek Olmayan (Bağımsız/Atipik) Cezai Şart Alacağı 27
2.5.2.9.Fesih Cezası, Dönme Cezası ve Cayma Parası 28
3.Müstakbel Alacakların Devri 29
3.1.Genel Olarak 29
3.2.Devredilen Müstakbel Alacağın Doğumu 33
3.3.Müstakbel Alacağı Devredenin Garanti Sorumluluğu 35
4.Müstakbel Alacaklarda Rehin 36
4.1.Müstakbel Alacak Üzerinde Rehin Kurulması 36
4.1.1.Genel Olarak 36
4.1.2.Müstakbel Alacak Üzerindeki Rehin Hakkının Doğum Anı 37
4.2.Müstakbel Alacağı Güvence Altına Almak Amacıyla Rehin Kurulması 39
4.2.1. Genel Olarak 39
4.2.2.Müstakbel Alacağı Güvence Altına Alan Rehin Hakkının Doğum Anı 41

İKİNCİ BÖLÜM
KONKORDATO BORÇLUSUNUN MÜSTAKBEL ALACAKLARI

1.Konkordato Borçlusunun Mühletten Önce Devrettiği Müstakbel Alacaklar 43
1.1.Genel Olarak 43
1.2.İİK m.294/6'nın Amacı 45
1.3.İİK m.294/6'daki Hükümsüzlüğün Türü 48
1.4.İİK m.294/6 Bakımından Erteleyici Şarta Bağlı Alacaklar 49
1.5.İİK m.294/6 Bakımından Müstakbel Alacağın Teminat Amaçlı Devri 51
1.6.Müstakbel Alacağın Devrine Mahkemenin Onay Vermesi 52
1.7.İİK m.294/6'nın Tasarrufun İptali Davasına Etkisi 53
1.8.Mühletten Önce Konkordato Borçlusu Tarafından Düzenlenen İleri Tarihli Çekin Temlik Cirosu 54
2.Konkordato Borçlusunun Mühletten Önce Devrini Vaat Ettiği Müstakbel Alacaklar 57

3.Konkordato Borçlusunun Müstakbel Alacakları Üzerinde Rehin Kurması 58
3.1.Alacağın Teminat Amaçlı Devri ve Alacak Rehni 58
3.2.İİK m.294/6 Bakımından Müstakbel Alacak Rehni 59
3.3.Müstakbel Alacak Üzerindeki Rehin Hakkının Doğum Anına Yönelik Tartışmanın Konkordatoya Etkisi 60
4.Konkordato Borçlusunun İnançlı İşlemle Devraldığı Müstakbel Alacaklar 64
4.1.Genel Olarak 64
4.2.Konkordato Borçlusuna İnançlı İşlemle Alacağını Devredenin İade Alacağı 65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KONKORDATO BORÇLUSUNUN MÜSTAKBEL BORÇLARI

1.Konkordato Borçlusunun Kira Borçları 71
2.Konkordato Borçlusunun Erteleyici Şarta Bağlı Borçları 73
2.1.Erteleyici Şarta Bağlı Alacakların Konkordatoya Tabi Olması 73
2.2.Erteleyici Şarta Bağlı Alacağın Taşınır Rehniyle Güvence Altına Alınmış Olması 76
2.3.Kefilin Konkordato Talep Etmesi 77
2.4.Garanti Verenin Konkordato Talep Etmesi 78
2.5.Garanti Verenin Müstakbel Rücu Alacağının Konkordatodaki Durumu 79
2.6.Cayma Parasının Konkordatodaki Durumu 84
2.7.Cezai Şartın Konkordatodaki Durumu 85
2.8.Fesih Cezası ve Dönme Cezasının Konkordatodaki Durumu 89
2.9.Mahkemenin İİK m.302/6'ya Göre Vereceği Kararın Niteliği 93
2.10.İİK m.302/6'ya Göre Mahkemeye Yapılacak Başvuru 97
2.11.İİK m.308/b Bakımından Erteleyici Şarta Bağlı Alacaklar 99
SONUÇ 100
KAYNAKÇA 106

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: adı geçen eser
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
bs.	: bası
C.	: cilt
E.	: Esas
Ed.	: Editör
Eski BK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
Eski TMK	: 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
Lexpera	: (Çevrimiçi) https://www.lexpera.com.tr/
m.	: madde
MİHDER	: Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi
MÖHUK	: 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk Ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
s.	: sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TSHK	: 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Kural olarak maddi hukuka müdahale etmeyen konkordatonun İİK m.296/2 ile birlikte maddi hukuka müdahale eden istisnai iki hükmünden biri olan İİK m.294/6, "konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise" bu devrin hükümsüz olduğunu düzenlemiştir. Bu hükmün ne zaman uygulanabileceğini belirlemek için öncelikle hangi alacakların müstakbel alacak niteliğinde olduğu ve uygulamada sık karşılaşılan, doğum anı tartışmalı olan bazı alacakların doğum anı ilk bölümde tespit edilecektir; doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararlarına yer verilecektir. Devredilen müstakbel alacağın kimin mal varlığında doğacağına yönelik tartışma, müstakbel alacağını devredenin bu alacağın doğumundan önce iflas etmesi durumunda farklı sonuçlara yol açabileceğinden dolayı ilk bölümde incelenecektir.

Uygulamada müstakbel alacak devrine teminat amaçlı devir şeklinde rastlanılabilmektedir, müstakbel alacak rehni ve teminat amaçlı müstakbel alacak devri birbirlerinin yerine kullanılabilmektedir. Alacağın hangi amaçla devredildiği bakımından bir ayrım yapmayan İİK m.294/6'nın teminat amaçlı müstakbel alacak devrini de hükümsüz hale getirdiği kabul edilirse müstakbel alacak rehni bakımından nasıl bir yorum yapılacağı ikinci bölümde incelenecektir. Müstakbel alacak üzerindeki rehin hakkının ne zaman doğduğu hakkındaki tartışmaya ilk bölümde değinilecektir. Bu tartışma, konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce doğmuş ve konkordatoya tabi olacak bir borcunu güvence altına almak için müstakbel alacağı üzerinde rehin kurmuş olması durumunda farklı sonuçlara yol açabileceğinden dolayı bu tartışmanın konkordatoya etkisi ikinci bölümde incelenecektir.

Yalnızca konkordato borçlusunun devretmiş olduğu müstakbel alacaklar bakımından düzenlenmiş olan İİK m.294/6, konkordato borçlusunun devralmış olduğu müstakbel alacaklar bakımından uygulanamayacağından dolayı bu müstakbel alacakların devri hükümsüz olmayacaktır. Ancak konkordato borçlusunun konkordato

talebinden önce inançlı işlemle müstakbel alacak devralmış olması da tartışmalara yol açabilir. Konkordato talebinden önce konkordato borçlusuna inançlı işlemle müstakbel alacağını devredenin iade alacağının konkordatoya tabi olup olmayacağı, ikinci bölümde incelenecektir.

Erteleyici şarta bağlı alacakların müstakbel alacak niteliğinde olup olmadığı hakkındaki tartışma ve erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde olup olmadığı tartışmalı olan bazı alacaklar ilk bölümde incelenecektir. Baskın görüşe göre erteleyici şarta bağlı alacaklar şartın gerçekleşmesiyle doğacağından dolayı şartın gerçekleşmesine kadar olan süreçte müstakbel alacak niteliğinde olsalar da TBK m.582/1, "gelecekte doğacak veya koşula bağlı bir borç" ifadesini kullanarak erteleyici şarta bağlı alacakları müstakbel alacakların kapsamının dışında değerlendirmiştir. İİK m.294/6 ise böyle bir ayrım yapmadan yalnızca "müstakbel bir alacağın devri" ifadesini kullanmıştır. İİK m.294/6 bakımından erteleyici şarta bağlı alacaklar ikinci bölümde incelenecektir.

İİK m.308/c/2'ye göre kural olarak "konkordato talebinden önce" doğmuş alacaklar konkordatoya tabidir. Ancak baskın görüşe göre şart gerçekleşmeden önce erteleyici şarta bağlı alacakların henüz doğmamış olmasına rağmen İİK m.302/6'ya göre mahkemenin erteleyici şarta bağlı alacakların "hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına" karar vereceği dikkate alınırsa erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatoya tabi olduğu anlaşılmaktadır. Erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatodaki durumu üçüncü bölümde incelenecektir; Bölge Adliye Mahkemesi ve Asliye Ticaret Mahkemesi kararlarına da yer verilecektir.

Müstakbel alacağı güvence altına alan rehin hakkının ne zaman doğduğu hakkındaki tartışmaya ilk bölümde değinilecektir. Bu tartışma, konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce kurulmuş bir sözleşmeden doğacak ve konkordatoya tabi olacak erteleyici şarta bağlı bir borcunu güvence altına almak için bir taşınırını rehin vermiş olması durumunda farklı sonuçlara yol açabileceğinden dolayı alacağın konkordatoya tabi olup olmaması bakımından bu tartışmanın konkordatoya etkisi üçüncü bölümde incelenecektir.

İİK m.302/6, “çekişmeli veya geciktirici koşula bağlı yahut belirli olmayan bir vadeye tabi alacaklar” için düzenlenmiştir. Erteleyici şarta bağlı bir alacak çekişmeli de olsa çekişmesiz de olsa bu hüküm uygulanacaktır. Ancak mahkemenin bu hükme göre vereceği kararın niteliğini belirlemek için erteleyici şarta bağlı alacağın çekişmeli hale getirilmiş olup olmamasına göre ayrım yapılmalıdır; bu konu ve mahkemeye kimin başvuracağı yönündeki tartışma, üçüncü bölümde incelenecektir. İİK m.308/b, alacağı çekişmeli hale getirilmiş alacaklıların açabileceği davayı düzenlemiştir; erteleyici şarta bağlı alacağı çekişmeli hale getirilmiş alacaklıların bu davayı açıp açamayacağı da üçüncü bölümde incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM
MÜSTAKBEL ALACAK KAVRAMI

1.Genel Olarak

İİK m.294/6 ve TSHK m.69, "müstakbel alacak" kavramını; TBK m.582/1, "gelecekte doğacak borç", TTK m.1014/1 ise "ileride doğabilecek alacak" kavramlarını kullanmıştır ancak bu kavramlar, kanunda tanımlanmamıştır. Bir görüşe göre; müstakbel (beklenen) alacaklar, mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayanarak gelecekte doğma ihtimali bulunan alacaklardır[1]. Henüz doğmamış olan ve doğmama ihtimali de bulunan bu alacakların cinsinin ve borçlusunun belli olması, müstakbel alacak olarak nitelendirilebilmeleri için yeterlidir; alacağın miktarının belli olması gerekli değildir[2]. Bu görüşe göre; mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan alacaklar, müstakbel alacak olarak nitelendirilemez[3].

Katıldığımız görüş; gelecekte doğma ihtimali bulunan alacakların hepsini müstakbel alacak olarak kabul etmektedir ancak müstakbel alacakları, mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacaklar ("dar anlamda müstakbel alacaklar" veya "ümit edilecek alacaklar") ve mevcut bir hukuki ilişkiye dayanan müstakbel alacaklar olmak üzere ikiye ayırmaktadır[4]. Mevcut bir iş sözleşmesine taraf olan

---

[1] Baki Kuru, **Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi,** 2.bs., Ankara, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2002, s.127. Murat Yavaş, **Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK m.89),** İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2005, s.168. Emel Hanağası, "Bireysel Emeklilik Sisteminde Haciz Uygulamalarının Değerlendirilmesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan,** 2015, s.2664. Gökçe Er, "Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2009, s.99. Arif Bayar, "Beklenen Mal ve Hakların Haczi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2013, s.22.

[2] Kuru, **Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi,** s.127. Yavaş, **a.g.e.,** s.169. Hanağası, **a.g.e.,** s.2664-2665. Er, **a.g.e.,** s.99. Bayar, **a.g.e.,** s.23.

[3] Kuru, **Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi,** s.127. Yavaş, **a.g.e.,** s.169. Hanağası, **a.g.e.,** s.2665. Er, **a.g.e.,** s.100. Bayar, **a.g.e.,** s.23.

[4] Andreas von Tuhr, çeviren: Cevat Edege, **Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, Cilt:1-2,** 2.bs., Ankara, Yargıtay Yayınları, 1983, s.846. Selâhattin Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Halûk Burcuoğlu, Atilla Altop, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** 7.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993, s.248. M. Kemal Oğuzman, M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2,** 18.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2023, s.589. Kemal Dayınlarlı, **Borçlar Kanununa Göre Alacağın Temliki,** 4.bs., Ankara, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, 2010, s.163. Fahrettin Aral, "Topyekün Temlik", **AÜHFD**, C.42, S.1, 1992, s.107.

işçinin sonraki aylara ait ücreti, mevcut bir hukuki ilişkiye dayanması nedeniyle iki görüşe göre de müstakbel alacak niteliğindedir[5]. Henüz kurulmamış ancak gelecekte kurulma ihtimali bulunan bir satış sözleşmesinden doğabilecek alacak, mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmadığı için ilk görüşe göre müstakbel alacak niteliğinde değilken[6] ikinci görüşe göre ise müstakbel alacak niteliğindedir[7].

2.Müstakbel Alacak Niteliğinde Olup Olmadığı Tartışmalı Olan Alacaklar

2.1.Kira Alacağı

TBK m.314[8], kira borcunun ifa zamanını düzenlemiştir. Ancak kira borcunun doğum anı ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Kira sözleşmesi kurulduktan sonraki aylardaki kira alacaklarının ne zaman doğduğu tartışmalıdır. Bir görüşe göre; belirli süreli kira sözleşmelerinde belirli süre bakımından kiracının borcu, sözleşmenin kurulmasıyla tamamen (örneğin bir yıllık kira sözleşmesi için bir yıllık kira borcu) doğmuştur ve belirli aralıklarla (örneğin aydan aya) muaccel olacak bir mevcut borç

Saibe Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", **İÜHFM**, C.LVII, S.1–2, 1999, s.285. Baki İlkay Engin, **Alacağı Temlik Edenin Garanti Sorumluluğu,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2002, s.27. Şirin Aydıncık, "Bir İnançlı İşlem Türü Olarak Alacağın Teminat Amacıyla Temliki", **İÜHFM**, C.LXIV, S.1, 2006, s.157-158. Duygu Saruhan, "Adi Alacakların Teminat Amacıyla Temliki", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2011, s.17. Cemil Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s.196. Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.1085. Arif Kocaman, "Konkordato Mühletinin Verilmesinden Önce Gelecekteki Alacakların Devri (Temliki) ve Bunun, Alacaklılar Bakımından Sonuçları", **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,** S.144, 2023, s.107. Arif Kocaman, "Gelecekteki Alacakların Devrinde "Belirlilik/Belirlenebilirlik" Şartı ve Bunun Factoring-Temliki İşlemindeki Görünümü", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi,** S.56, 2023, s.499. Zeynep Damla Taşkın, **Mevduat Rehni Özelinde Alacak Rehni,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023, s.95.

Taş Korkmaz, mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacaklar için "umulan alacaklar" ifadesini kullanmıştır. Hülya Taş Korkmaz, **İflâs Masası,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2010, s.193. Turan Fühner ise mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacaklar için "muhtemel alacaklar" ifadesini kullanmıştır. Ezgi Turan Fühner, "Alacağın Teminat Amaçlı Temliki", Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2016, s.215.

[5] Kuru, **Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi,** s.127. Yavaş, **a.g.e.,** s.169. Er, **a.g.e.,** s.99. Bayar, **a.g.e.,** s.23-24.

[6] Yavaş, **a.g.e.,** s.169.

[7] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.249. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.590.

[8] TBK m.314: "Kiracı, aksine sözleşme ve yerel âdet olmadıkça, kira bedelini ve gerekiyorsa yan giderleri, her ayın sonunda ve en geç kira süresinin bitiminde ödemekle yükümlüdür."

niteliğindedir[9]. Bu görüşteki yazarlar, TBK m.346'yı[10] gerekçe olarak kullanmıştır ve "sonraki kira bedellerinin muaccel olacağına ilişkin" anlaşmaların geçersiz olduğunu düzenleyen kanun koyucunun bu alacağın doğmuş olduğunu kabul ettiği sonucuna varmıştır[11]. Doğmamış bir alacağın aynı zamanda muaccel de olmaması nedeniyle yazarlara göre; kanun koyucu, alacağın doğmamış olduğunu kabul etseydi böyle bir düzenleme yapmazdı[12]. Bu görüş, kendi içinde tutarlıdır ancak farklı bir açıdan bakılırsa kanun koyucunun yanlış anlaşılmaya müsait bir ifade kullandığı da düşünülebilir.

İnceoğlu'ya göre; sonraki aylara ait kira borçları henüz doğmamış olduğu için kanun koyucunun bu borçların muaccel olmasından değil, doğmasından bahsetmesi daha isabetli olurdu. İnceoğlu'ya göre; uygulamada sonraki kira bedellerinin "muaccel" olacağına dair anlaşmalar yaygın olduğu için kanun koyucu, "muaccel" ifadesini kullanmıştır[13]. Ancak kanun koyucunun "muaccel" kelimesini bu şekilde kullandığı tek madde, TBK m.346 değildir. TMK m.863/3'te[14] de benzer bir kullanım vardır. İnceoğlu'nun görüşü, bizim de katıldığımız baskın görüş ile aynı doğrultudadır. Baskın görüşe göre; kiracının borçları, belirli aralıklarla ayrı ayrı doğacağı için bir kira

[9] Güray Erdönmez, "Yeni Konkordato Düzenlemesi Hakkında Bazı Tespitler", **7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler,** Ed. Muhammet Özekes, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s.140. Serhat Sarısözen, **Konkordato,** 5.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.373. Çağatay Serdar Şahin, **Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s.326-327. Gökberk Özsöker, "Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Doğurduğu Sonuçlar", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2022, s.261.

[10] TBK m.346: "Kiracıya, kira bedeli ve yan giderler dışında başka bir ödeme yükümlülüğü getirilemez. Özellikle, kira bedelinin zamanında ödenmemesi hâlinde ceza koşulu ödeneceğine veya sonraki kira bedellerinin muaccel olacağına ilişkin anlaşmalar geçersizdir."

[11] Sarısözen, **a.g.e.,** s.373. Şahin, **a.g.e.,** s.326-327.

[12] Sarısözen, **a.g.e.,** s.373. Şahin, **a.g.e.,** s.326-327.

[13] Murat İnceoğlu, **Kira Hukuku Cilt 2,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2014, s.115.

[14] TMK m.863/3: "Rehinli taşınmaz malikinin henüz muaccel olmamış kira bedelleri üzerinde yaptığı hukukî işlemler ile diğer alacaklılar tarafından koydurulan hacizler, kira alacaklarının muaccel olmalarından önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe başlamış olan rehinli alacaklılara karşı geçerli değildir."
Eski TMK m.778/2: "Vadesi hülul etmeyen kiraya müteallik olarak malik tarafından icra olunan hukuki tasarruflar veya bu kiralar üzerine başka alacaklılar tarafından konulan hacizler, kiranın muacceliyet kesbetmesinden evvel, rehnin nakde tahvili için takibatta bulunan alacaklı hakkında muteber değildir. Aral, **a.g.e.,** s.117.

sözleşmesi kurulduğunda kiraya verenin ilerleyen aylardaki kira alacakları, henüz doğmamıştır ve müstakbel alacak niteliğindedir[15].

2.2.Finansal Kiralama Sözleşmesinde Kiraya Verenin Alacağı

Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu m.20 [16] , finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemlerinin taraflarca belirleneceğini düzenlemiştir. Ancak borcun doğum anı ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Bir görüşe göre; finansal kiralama sözleşmesinde kiraya verenin sonraki aylardaki alacakları, müstakbel alacak niteliğindedir[17]. Ancak katıldığımız görüşe göre; finansal kiralama sözleşmesinde kiracının borcunun sözleşmenin kurulmasıyla birlikte bir bütün halinde doğduğu ve belirli dönemlerde taksit halinde

---

[15] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.590. Aral, **a.g.e.,** s.107. Gökhan Antalya, "Gelecekteki Hakta Tasarruf", **Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan,** Ed. Murat Yusuf Akın, Oğuz Caner, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2003, s.545. İnceoğlu, **a.g.e.**, s.115. Nihal Ural Çınar, **Türk Borçlar Kanunu'nda Düzenlenen Kira Sözleşmelerinde Kira Bedelinin Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2014, s.98. Ali Avcı, Kamu Yapım Sözleşmelerinde Geçici Hakediş Raporlarına İhtirazı Kayıt ve Hukuka Aykırılık Sorunu, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S.5, 2015, s,183. Bilgehan Çetiner, "Geniş Kapsamlı Teminat Amacı Açıklamalarının Geçerliliği Sorunu", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** C.22, S.3, 2016, s.804. Serdar Kale, **Yeni Konkordato Hukuku** (Öztek-Konkordato Şerhi), Ed. Bilgehan Yeşilova, 3.bs., Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2023, s.397-398. Müjgan Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s.97. Hakan Albayrak, **İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları**, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2020, s.231. Hakan Hasırcı, **İflâsın Takiplere Etkisi,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021, s.415. Elif Beyza Akkanat Öztürk, "Alacağın Teminaten Devri", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C.79, S.1, 2021, s.17. Mikayil Dilbaz, "Kiracının Kira Bedelini Ödememesinin Hukuki Sonuçları", Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul, 2022, s.47. Serpil Işık, "7101 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Mühletin Müstakbel Alacakların Devri Üzerindeki Etkisi", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** C.28, S.1., 2022, s.430. Taşkın, **a.g.e.**, s.95.
Yargıtay 23. HD., bu kira alacaklarının müstakbel alacak olduğu görüşündedir: Yargıtay 23. HD., E.2013/2666, K.2013/3573, T.28.05.2013. Lexpera, 04.02.2024.
İstanbul Anadolu 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, geçici mühletten önce kurulmuş bir kira sözleşmesinde gelecekteki kira alacaklarının henüz doğmamış müstakbel alacak niteliğinde olduğunu ve bu yüzden bu alacakların devrinin İİK m.294/6'ya göre geçersiz olduğunu belirtmiştir. İstanbul BAM 17.HD., E.2019/2602, K.2020/159, T.16.01.2020. Lexpera, 04.02.2024.

[16] "Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Sözleşmede açıkça belirtilmek kaydıyla sözleşme konusu mal henüz imal edilmemiş veya kiracıya teslim edilmemiş olsa dahi, sözleşme tarihinden başlamak üzere kira bedelleri tahsil edilebilir. Sözleşmede aksi belirtilmediği takdirde, sözleşme konusu malın sözleşme tarihinden itibaren iki yıl içinde kiracıya teslim edilmesi zorunludur."

[17] Bayar, **a.g.e.**, s.86-87.

ödeneceği kabul edildiği için finansal kiralama sözleşmesi kurulduktan sonra kiraya verenin alacağı, müstakbel alacak değil, mevcut alacak niteliğindedir[18].

2.3.Finansal Kiralama Sözleşmesindeki Alım Hakkının Kullanılması Sonucunda Doğacak Alacaklar

Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu m.23/1'e[19] göre finansal kiralama sözleşmesinde kiracıya önceden belirlenmiş bir bedelle kiralananı satın alma hakkı tanınabilir. Bu hak, alım (iştira) hakkı niteliğindedir[20]. Ön alım (şufa), alım, geri alım (vefa) haklarıyla ilgili hükümlerin taşınmazlar bakımından düzenlenmiş olmasına rağmen taşınırlar da bu haklara konu olabilir[21]. Ön alım, alım veya geri alım hakkını kullanan lehine "mülkiyetin nakline ilişkin alacak hakkı" doğacaktır[22]. Bu hakkı kullananın "bedel ödeme borcu" da doğacaktır[23]. Bu durumda finansal kiralama sözleşmesinde kiracıya önceden

[18] Faruk Acar, **Kira Hukuku Şerhi (TBK m. 299-332),** 4.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2017, s.43. Murat Topuz, **Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi,** 2.bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s.203-204. Türkân Gündoğan Kırmızıtaş, **6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'na Göre Finansal Kiralama Sözleşmesi,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2017, s.54. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.111. Albayrak, **a.g.e.**, s.194. Bünyamin Kartal, **Konkordato Mühleti Verilmesinin Sürekli Borç İlişkilerine Etkisi,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2022, s.140. Dilbaz, **a.g.e.,** s.47. Işık, **a.g.e.,** s.430.

[19] "Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayana aittir. Ancak taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alma hakkını haiz olacağını kararlaştırabilir."

[20] Köksal Kocaağa, **Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi,** 2.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.254. Yasemen Tunçsiper, "Finansal Kiralama Sözleşmesinde Tarafların Borçları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2011, s.86.

[21] İsmet Sungurbey, **Medenî Kanun Öntasarısının Nesneler Hukukunun Eleştirisi,** İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1972, s.193. İlhan Helvacı, "İsviçre Borçlar Kanununun Sözleşmeden Doğan Ön-Alım, Alım ve Geri Alım Haklarına İlişkin Değişiklikleri (İsviçre Borçlar Kanunu Madde 216/Fıkra 2, Fıkra 3, Madde 216a-216e)", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** C.19, S.1-2, 1999, s.400-401. Mahmut Kizir, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Satış İlişkisi Doğuran Haklar ve Özellikle Önalım Hakkına İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi", **Cevdet Yavuz'a Armağan,** s.1777.

[22] Helvacı, (İsviçre Borçlar Kanunu), s.403. Bu alacağın devri, malikin rızası olmasa bile mümkündür çünkü alacağın devri hükümleri uygulanır. Ancak ön alım, alım veya geri alım hakkının devri için malikin rızası gerekmektedir çünkü hakkın kullanılmasıyla doğacak olan borcun nakli de söz konusudur. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.580. Helvacı, (İsviçre Borçlar Kanunu), s.403-404.

[23] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.580. Kurucu yenilik doğuran hakkın kullanılmasıyla bir satış sözleşmesi değil, bir alım-satım ilişkisi kurulacaktır. Selâhattin Sulhi Tekinay, **Taşınmaz Mülkiyetinin Takyitleri, II/1,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1988, s.18. M. Kemal Oğuzman, Nami Barlas, **Medenî Hukuk,** 29.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023, s.150-151.

belirlenmiş bir bedelle alım hakkı tanınmışsa bu hak kullanılana kadar iki tarafın da mevcut hukuki ilişkiye dayanan müstakbel alacağının söz konusu olduğu söylenebilir.

2.4.Kamu İhalelerinde Yüklenicinin Hak Ediş Alacakları

Uygulamada yükleniciler, hak ediş alacaklarını bankaya teminat amaçlı devrederek kredi kullanmaktadır [24]. Kamu ihalelerinde yüklenicinin hak ediş alacaklarının ne zaman doğduğu tartışmalıdır. Bir görüşe göre; yüklenicinin alacağı, hak edişin onaylanması ile doğacağı için sözleşmenin kurulması ve onay arasındaki süreçte müstakbel alacak niteliğindedir[25]. Katıldığımız görüşe göre ise yüklenicinin alacağı, taraflar aksini kararlaştırmadıysa, sözleşmenin kurulması ile doğmuş bir mevcut alacak niteliğindedir [26]. Sözleşmenin kurulmasıyla doğmuş olan borcun muaccel hale gelmesini, hak edişin onaylanması sağlar[27]. Bu yüzden katıldığımız görüşe göre müstakbel alacak söz konusu değildir.

2.5.Erteleyici Şarta Bağlı Alacaklar

2.5.1.Genel Olarak

[24] İbrahim Kaplan, **Yeni Türk Konkordato Hukuku,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2019, s.81. Elif Beyza Akkanat Öztürk, "Alacağın Teminaten Devri", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C.79, S.1, 2021, s.8.

[25] Kaplan, **a.g.e.,** s.81. Serhat Sarısözen, **Konkordato,** 5.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.372. Yargıtay 23. HD., bu görüşe katılmaktadır: "Haciz ihbarnameleri ile borçlunun borçlusu konumundaki üçüncü kişinin elinde o anda bulunan mal, alacak ve diğer hakların haczedilmesi mümkün olduğu gibi, borcun tamamen ödenmesine kadar geçecek sürede (aylık kira bedeli, yüklenici lehine tahakkuk eden hak edişler ve tahakkuk edecek vergi iadesi alacağı vb. gibi) üçüncü kişi nezdinde oluşacak alacakların da haczine olanak tanınmıştır." Yargıtay 23. HD., E.2013/2666, K.2013/3573, T.28.05.2013. Lexpera, 04.02.2024. İstanbul Anadolu 2. Asliye Ticaret Mahkemesi de yüklenici şirket ile Belediye arasında geçici mühletten önce kurulmuş sözleşmede gelecekte ödenecek hak ediş alacaklarının müstakbel alacak niteliğinde olduğunu ve bu yüzden bu alacakların devrinin İİK m.294/6'ya göre geçersiz olduğunu belirtmiştir. İstanbul BAM 17.HD., E.2021/1572, K.2021/1287, T.11.11.2021. Lexpera, 04.02.2024.

[26] Kürşad Yağcı, "Borcun İfasının, Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki Bir Olgunun Gerçekleşmesinden İtibaren Belirli Bir Sürenin Geçmesiyle Muaccel Olacağının Kararlaştırıldığı Hallerde Borçlunun Temerrüde Düşmesi İçin İhtar Şart Mıdır? (Vadenin Sonradan Belirli Hale Gelebilirliği Üzerine)", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C.77, S.1, 2019, s.275. Akkanat Öztürk, **a.g.e.,** s.17.

[27] Yağcı'ya göre; hak edişin onaylanması, gelecekte gerçekleşip gerçekleşmeyeceği sözleşmenin kurulduğu sırada bilinmeyen bir olay olduğundan dolayı vade değil, şart niteliğindedir ancak borcun doğumu değil, ifa zamanı şarta bağlanmıştır. Yağcı, **a.g.e.,** s.275-276.

TBK m.170[28], bir sözleşmenin hüküm ifade etmesinin erteleyici şarta bağlanmasını düzenlemiştir. Sözleşmenin tamamının değil de bir veya birkaç alacağın erteleyici şarta bağlanması da mümkündür[29]. Katıldığımız baskın görüşe göre; erteleyici şarta bağlı alacaklar, henüz doğmamış oldukları ve şartın gerçekleşmesiyle doğacakları için müstakbel alacaklara dahildir[30]. Diğer bir görüşe göre ise erteleyici şarta bağlı alacaklar, sözleşmenin kurulmasıyla doğmuş mevcut alacak niteliğinde oldukları ve şartın gerçekleşmesi ile muaccel olacakları için müstakbel alacaklara dahil değildir[31]. Eski BK m.485[32] ve TBK m.582/1'in[33] erteleyici şarta bağlı alacaklarla müstakbel alacakları iki farklı kategoriymiş gibi düzenlemiş olmasının bu görüşü desteklediği öne sürülmüştür.

[28] TBK m.170: "(1)Bir sözleşmenin hüküm ifade etmesi, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen bir olguya bırakılmışsa, sözleşme geciktirici koşula bağlanmış olur. (2)Aksi kararlaştırılmamışsa, geciktirici koşula bağlı sözleşme, ancak koşulun gerçekleştiği andan başlayarak hüküm ifade eder."

[29] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.533. Hasan Pulaşlı, **Şarta Bağlı İşlemler ve Hukukî Sonuçları,** Ankara, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, 1989, s.12. Elçin Karatay, "Amerikan Hukuku Kaynaklı Safe`lerin (Simple Agreement for Future Equity) Türk Hukuku Kapsamında İncelenmesi" Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul, 2019, s.115.

[30] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.248. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.590. Gökhan Antalya, "Gelecekteki Hakta Tasarruf", Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2003, s.545. Arslan Kaya, "İlk Yazılı Talepte Ödeme Kayıtlı Garantilerde İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz", **Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan,** Mitos Yayınları, İstanbul, 1995, s.151. Çetiner, **a.g.e.,** s.812. Güray Türker**, İvazlı Alacağın Devrinde Borca Aykırılık ve Buna Bağlı Sonuçlar,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022, s.55. Taşkın, **a.g.e.**, s.95-96.

[31] Melek Bilgin Yüce, **Alacaklı ve Borçlu Açısından İfa Zamanı,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015, s.153. Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.1085. Ali Cem Budak, Mustafa Okan Yağcı, "Mevsimsiz Dava: Davanın Vaktinden Önce Açılması", **Adalet Dergisi,** S.70, 2023, s.19-20.

[32] Eski BK m.485: "Kefalet, ancak muteber bir borç hakkında cereyan eder. Müstakbel zamana muzaf yahut şarta muallak bir borç, hüküm ifade edeceği zamanın hulülü ve şartın tahakkuku halinde muteber olmak üzere kefalete raptolunabilir…"

[33] TBK m.582/1: "Kefalet sözleşmesi, mevcut ve geçerli bir borç için yapılabilir. Ancak, gelecekte doğacak veya koşula bağlı bir borç için de, bu borç doğduğunda veya koşul gerçekleştiğinde hüküm ifade etmek üzere kefalet sözleşmesi kurulabilir." Bu maddede şarta bağlı borçların erteleyici veya bozucu şarta bağlı olması bakımından bir ayrım yapılmamıştır. Ancak bozucu şarta bağlı borçların sözleşmenin kurulmasıyla doğduğu kabul edildiğinden dolayı ilk cümledeki "mevcut ve geçerli bir borç" ifadesinin kapsamında olduğu, ikinci cümledeki "koşula bağlı bir borç" ifadesi ile yalnızca erteleyici şarta bağlı borçların kastedildiği düşünülebilir. Benzer ifadelere sahip diğer kanun maddeleri:
TSHK m.69: "Bir alacağın temini için hava aracı üzerinde ipotek tesis olunabilir. Hava aracı ipoteği, alacaklıya hava aracı bedelinden alacağını alma yetkisini verir. Müstakbel alacaklar veya şarta bağlı olan bir alacak için dahi ipotek tesis edilebilir."
TTK m.1014/1: "Bir alacağı teminat altına almak için gemi üzerinde ipotek kurulabilir. Gemi ipoteği alacaklıya, alacağını, geminin bedelinden alma yetkisini verir. Sicile kayıtlı gemilerin sözleşmeye dayalı rehni sadece gemi ipoteği yolu ile sağlanır. İleride doğabilecek veya şarta ya da kıymetli evraka bağlı bir alacak için de ipotek kurulabilir."

Eski BK m.485'ten yalnızca erteleyici şarta bağlı alacaklar ve müstakbel alacakların mevcut alacak niteliğinde olmadığının anlaşılabileceğini belirten Aral'a göre; erteleyici şarta bağlı alacaklar, mevcut veya müstakbel alacaklara dahil değildir. Aral, erteleyici şarta bağlı alacaklarda tarafların kanunen gerekli olmayan bir olguyu alacağın doğması için gerekli bir şart olarak belirlediğini; müstakbel alacaklarda ise alacağın kanunen gerekli bir olgunun gerçekleşmesi ile doğduğunu belirterek erteleyici şarta bağlı alacakların müstakbel alacaklara dahil olmaması gerektiğini öne sürmüştür[34]. Ancak katıldığımız görüşe göre; olgunun kanundan değil de tarafların iradesinden kaynaklanması, erteleyici şarta bağlı alacakların müstakbel alacaklara dahil olmasını engellemez[35].

TBK m.582/1, ilk cümlede mevcut alacaklardan bahsettikten sonra ikinci cümlede ayrıca erteleyici şarta bağlı alacaklardan bahsettiğine göre; kanun koyucu, Aral'ın belirttiği gibi, erteleyici şarta bağlı alacakların mevcut alacak niteliğinde olmadığını kabul etmektedir. TBK m.582/1, ikinci cümlede de erteleyici şarta bağlı alacaklar ve müstakbel alacaklardan ayrı ayrı bahsettiğine göre; kanun koyucu, Aral'ın erteleyici şarta bağlı alacakları mevcut alacaklar veya müstakbel alacaklara dahil etmeyen görüşünü kabul etmektedir.

2.5.2.Erteleyici Şarta Bağlı Olup Olmadığı Tartışmalı Olan Alacaklar ve Borçlar

2.5.2.1.Ön Alım Hakkı, Alım Hakkı veya Geri Alım Hakkının Kullanılması Sonucunda Doğacak Alacaklar

Ön alım hakkı ve geri alım hakkı, alım hakkının farklı türleri olduğu için bu hakların kullanılmasıyla doğacak alacaklar birlikte değerlendirilebilir[36]. Ön alım

[34] Fahrettin Aral, "Topyekün Temlik", **AÜHFD,** C.42, S.1, 1992, s.108. Abdurrahim Altun, "Gelecekteki Alacakların Devri", **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.2, S.2, 2019, s.166.
[35] Turan Fühner, **a.g.e.,** s.223.
[36] Necip Kocayusufpaşaoğlu, **Türk Medenî Hukukunda Gayrimenkul Satış Vaadi,** İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1959, s.100. Barış Karaküçük, "Alım (İştira) Hakkı", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2021, s.14.

hakkını tanıyan sözleşmenin aslında iki erteleyici şarta bağlı bir satış sözleşmesi olduğu, bu iki şartın da malın üçüncü kişiye satılması (ön alım olayının gerçekleşmesi) ve ön alım hakkının kullanılması olduğu ileri sürülmüştür[37]. Bu görüş ("şart görüşü"), kabul edilirse alım hakkı ile geri alım hakkı bakımından da kurucu yenilik doğuran hakkın kullanılmasıyla doğacak alacakların şarta bağlı olduğu kabul edilebilir[38].

Şart görüşü, kanuni ön alım hakkını ve vasiyetname ile tanınan alım veya ön alım hakkını açıklayamadığı için eleştirilmiştir[39]. Bu eleştiri isabetli olsa da ön alım hakkı tanıyan sözleşmenin şarta bağlı olup olmadığı ile ilgili değildir. Şart görüşü, kurucu yenilik doğuran hakkını kullanan tarafın aynı zamanda borcunun da doğması ve bir borcun doğumunun tamamen borçlunun iradesine bağlı bir sırf iradi şarta bağlanamayacağı gerekçesiyle de eleştirilmiştir[40]. Ancak TBK m.249[41], sırf iradi şartı düzenleyerek böyle bir şartın mümkün olduğunu kabul ettiği için bu eleştiri isabetli

---

[37] Kevork Acemoğlu, **Eşya Hukuku Meseleleri,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1970, s.161.

[38] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.,** s.99-100. Saibe Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Mülkiyet Devri Sözleşmeleri", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** C.19, S.1-2, 1999, s.665-666.

[39] Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, **Şuf'a Hakkı,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1959, s.14. Halûk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri,** C.I/1, 5.bs., İstanbul, Evrim Dağıtım, 1988, s.276. Halûk N. Nomer, **Vefa Hakkı,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 1992, s.14.

[40] Ferit H. Saymen, Halid, K. Elbir, **Türk Eşya Hukuku Dersleri,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1963, s.372. Vedat Buz, **Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2005, s.126. Bu görüşün öne sürüldüğü dönemdeki eski kanundan farklı olarak; TBK m.242'ye göre sözleşmeden doğan ön alım hakkının da kanuni ön alım hakkı gibi dava yoluyla kullanılması gerekmektedir. Alım hakkı ve geri alım hakkı ise tek taraflı irade beyanı ile kullanılabilir. Bu yüzden mevcut kanuna göre alım hakkı ve geri alım hakkından farklı olarak; ön alım hakkında sadece borçlunun iradesi, yeterli olmamaktadır. Oğuzman, Barlas, **a.g.e.**, s.158. Buz'un diğer eleştirisi ise borcun doğumunun sırf iradi şarta bağlanabileceği ve yenilik doğuran hakkın kullanılmasının erteleyici şart olduğu kabul edilirse "sözleşmeden doğan yenilik doğuran hak" kavramına gerek kalmayacak olmasıdır. Sırf iradi şart bakımından tartışma yaratan konu, erteleyici şarttır. Bozucu şartın sırf iradi şart olarak kararlaştırılabileceği (örneğin "sözleşmede saklı tutulan ve serbestçe kullanılabilen dönme ve fesih hakları") kabul edilmektedir. Ancak Buz'a göre aynı durum iki farklı kavram ile ifade edilmemelidir; "sözleşmede saklı tutulan ve serbestçe kullanılabilen dönme ve fesih hakları" yenilik doğuran hak olarak kabul edildiği için bozucu şarta ilişkin hükümler değil, yenilik doğuran haklara ilişkin hükümler uygulanmalıdır. Buz, **a.g.e.,** s.129-130.

[41] TBK m.249: "Beğenme koşuluyla satış, alıcının satılanı deneyerek veya gözden geçirerek beğenmesi koşuluyla yapılan satıştır." Eski BK m.219: "Tecrübe veya muayene şartiyle beyide, müşteri mebii kabul yahut reddetmekte serbesttir. Mebi müşterinin yedine geçmiş olsa bile kabul edilinceye kadar bayiin mülkünde kalır." Bu maddenin erteleyici ve sırf iradi şartı düzenlediği yönünde: Andreas B. Schwarz, çeviren: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, **Borçlar Hukuku Dersleri I,** İstanbul, Üniversite Kitabevi, 1942, s.203. Ernst Hirsch, **Ticaret Hukuku Dersleri**, 2.bs., İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1946. s.701. Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.,** s.97. Tandoğan, **Özel Borç İlişkileri,** C.I/1, s.296. Lale Sirmen, **Türk Özel Hukukunda Şart,** Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1992, s.71-73. Nomer, **Vefa Hakkı,** s.13. Karaküçük, **a.g.e.,** s.15.

değildir[42]. Diğer eleştiriler, ön alım hakkına konu olan mal üzerinde malikin her türlü tasarrufta bulunabilecek olması nedeniyle TBK m.171'in[43] uygulanamaması ve TBK m.237'ye [44] göre taşınmaz satışı için resmî şekil gerekmesine rağmen ön alım sözleşmesi için adi yazılı şeklin yeterli olmasıdır[45]. Ancak katıldığımız görüşe göre bu eleştiriler, hukuki niteliğin belirlenmesine yönelik değildir[46]. Şart görüşü, tarafların erteleyici şarta bağlı bir satış sözleşmesi kurma iradesinin olmaması nedeniyle de eleştirilmiştir [47] . Ancak taraflar, alacak ve borçlarının yenilik doğuran hakkın kullanılmasıyla doğacağını kararlaştırdığı için tarafların erteleyici şarta bağlı bir satış sözleşmesi kurma iradesinin olduğu savunulabilir[48].

Nomer'e göre; şart görüşü kabul edilirse kurucu değil, değiştirici yenilik doğuran hakkın söz konusu olduğunun da kabul edilmesi gerekecektir çünkü yenilik doğuran hakkın kullanılmasıyla mevcut bir satış sözleşmesinin hüküm doğurmaya başlayacağı kabul edilmiş olacaktır[49]. Ancak alım, ön alım ve geri alım haklarının kurucu yenilik doğuran hak olduğu ve hakkın kullanılmasıyla bir satış sözleşmesi değil, alım-satım ilişkisinin kurulduğu kabul edilmektedir [50] . Nomer de vefa anlaşmasını satış sözleşmesinin yan anlaşması olarak kabul ettiği için ayrıca bir erteleyici şarta bağlı satış sözleşmesinin söz konusu olamayacağını belirterek şart görüşüne katılmamıştır [51] . Ancak sözleşmenin değil de bir veya birkaç alacağın

[42] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.,** s.97. Nomer, **Vefa Hakkı,** s.13. Karaküçük, **a.g.e.,** s.15. Tekinay, bu eleştirinin isabetli olmadığını farklı bir gerekçeyle belirtmiştir: yalnızca borçlunun borcunun doğumu, tamamen borçlunun iradesine bağlı bir sırf iradi şarta bağlanamayacaksa da ön alım hakkının kullanılması ile iki tarafın da borcunun doğacak olması nedeniyle sırf iradi şart mümkündür. Tekinay, **a.g.e.,** s.17.

[43] TBK m.171: "(1)Koşul gerçekleşinceye kadar borçlu, borcun gereği gibi ifasını engelleyecek her türlü davranıştan kaçınmakla yükümlüdür. (2)Koşula bağlı hakkı tehlikeye düşürülen alacaklı, alacağı koşula bağlı olmayan alacaklıların haklarını korumak üzere başvurabilecekleri önlemleri alabilir. (3)Koşulun gerçekleşmesinden önce yapılan tasarruflar, koşulun hükümlerini zedelediği oranda geçersiz olur."

[44] TBK m.237: "(1)Taşınmaz satışının geçerli olabilmesi için, sözleşmenin resmî şekilde düzenlenmesi şarttır. (2)Taşınmaz satışı vaadi, geri alım ve alım sözleşmeleri, resmî şekilde düzenlenmedikçe geçerli olmaz. (3)Önalım sözleşmesinin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır.

[45] Tandoğan, **Özel Borç İlişkileri,** C.I/1, s.276.

[46] Tekinay, **a.g.e.,** s.18.

[47] Feyzioğlu, **a.g.e.,** s.12-13. Tekinay, **a.g.e.,** s.18.

[48] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.,** s.92. Nomer, **Vefa Hakkı,** s.13-14.

[49] Nomer, **Vefa Hakkı,** s.46.

[50] Tekinay, **a.g.e.,** s.18. Oğuzman, Barlas, **a.g.e.**, s.150-151. Nomer, **Vefa Hakkı,** s.46.

[51] Nomer, **Vefa Hakkı,** s.19-20.

erteleyici şarta bağlanması da mümkündür[52]. Bu durumda şart görüşü, kurucu yenilik doğuran hak görüşü ile uyumlu hale getirilebilir: tarafların erteleyici şarta bağlı bir satış sözleşmesi kurmadığı ancak kurucu yenilik doğuran hakkın kullanılmasıyla doğacak olan alacakların erteleyici şarta bağlanmış olduğu söylenebilir[53].

2.5.2.2.Sigorta Tazminatı Alacağı

TTK m.1421 ve devamındaki hükümlerde sigortacının "rizikoyu taşıma yükümlülüğü", "aydınlatma yükümlülüğü", "sigorta poliçesi verme yükümlülüğü", "giderleri ödeme borcu" ve "tazminat ödeme borcu"; sigorta ettirenin ise "prim ödeme borcu" ve "beyan yükümlülüğü" düzenlenmiştir. Sigorta ettirenin asıl ediminin prim ödeme borcu olduğu kabul edilmektedir ancak sigortacının asıl ediminin ne olduğu tartışmalıdır ve bu konuda iki ana teori mevcuttur[54].

Tehlikeyi taşıma teorisine göre; sigortacının asıl borcu, sigorta sözleşmesinin kurulmasıyla doğar ve bu borç, sözleşme süresince tehlikeyi taşımaktır[55]. Tehlike gerçekleşene kadar sigortacının gerekirse reasürans sözleşmesi kurması, primleri nemalandırması, ödeme için rezerv ayırması gerekmekteyken tehlike gerçekleştikten sonra tazminat veya bedel ödemesi gerekmektedir[56]. Bu teoriye göre sigortacının borcu; erteleyici şarta bağlı değildir, müstakbel borç değildir, mevcut borç niteliğindedir çünkü iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olan sigorta sözleşmesinin kurulmasıyla sigorta ettirenin prim ödeme borcu ve sigortacının tehlikeyi taşıma borcu

[52] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.533. Pulaşlı, **Şart,** s.12. Karatay, **a.g.e.,** s.115.
[53] Saibe Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Mülkiyet Devri Sözleşmeleri", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** C.19, S.1-2, 1999, s.665-666.
[54] Zehra Şeker, "Sigorta Sözleşmesinin Hukukî Niteliği Üzerine", **Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 2000, s.1044-1045. Ecehan Yeşilova Aras, "Sigorta Sözleşmesinden Doğan Alacağın Devri ve Konkordato", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.8, S.2, 2021, s.665.
[55] Rayegan Kender, **Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku,** 16.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s.176-178. İnci Kaner, "Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Tehlike ile İlgili Görevleri", **İÜHFM**, C.LIV, S.1-4, 1994, s.303. Şeker, **a.g.e.,** s.1046. Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.665.
[56] Şeker, **a.g.e.,** s.1047. Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.665.

aynı anda doğar. Sigortacının tazminat veya bedel ödeme borcunun doğması değil, muaccel olması tehlikenin gerçekleşmesine bağlıdır[57].

Parasal edim (para ödeme) teorisine göre tehlike gerçekleşene kadar sigortacının herhangi bir borcu yoktur; sigortacının asıl borcu olan tazminat veya bedel ödeme borcu, erteleyici şarta bağlıdır ve bu borcun doğumu için gerekli olan tesadüfi şart, tehlikenin gerçekleşmesidir[58].

Sigorta sözleşmesini tanımlayan TTK m.1401/1[59], tek başına incelenirse sigorta ettirenin prim ödeme borcuna karşılık olarak sigortacının tazminat veya bedel ödeme borcundan bahsedilmesinden dolayı kanun koyucunun parasal edim teorisini kabul ettiği düşünülebilir[60]. Ancak TTK m.1421/1[61], sigortacının sorumluluğunun tehlikenin gerçekleşmesinden önce başladığını düzenlediğinden ve madde, "Rizikoyu taşıma yükümlülüğü" başlığına sahip olduğundan dolayı tehlikeyi taşıma teorisinin kabul edildiği sonucuna varılabilir[62]. Bu durumda TTK m.1421/1'e göre; sigortacının asıl borcu, tehlikeyi taşımaktır[63]. Tehlike gerçekleşene kadar statik halde olan bu borç,

---

[57] Sirmen, **Şart,** s.39. Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.678. Tehlikeyi taşıma teorisini kabul eden Can'a göre; erteleyici şarta bağlı bir sözleşme olmayan sigorta sözleşmesinin kurulmasıyla sigorta ettirenin prim ödeme borcu ve sigortacının tehlikeyi taşıma borcu doğar. Can'a göre; sigortacının "tehlikeyi taşıma borcuna ilişkin sorumluluğu", sigorta ettirenin prim ödemesiyle başlarken "tazminat veya bedel ödeme borcuna ilişkin sorumluluğu" ise erteleyici şarta bağlıdır ve bu tesadüfi şart, tehlikenin gerçekleşmesidir. Mertol Can, **Türk Özel Sigorta Hukuku,** 2.bs., Ankara, İmaj Yayınevi, 2007, s.262-263. Sopacı Öztuna'ya göre ise sigorta ettiren, sigortacıya hasarı ihbar edip gerekli belgeleri, bilgileri ve muayene iznini verdikten sonra rizikonun teminat kapsamında olup olmadığı belirlenebilir hale geldiğinde sigortacının tazminat ödeme borcu doğar. Birgül Sopacı Öztuna, "Sigorta Tazminatı Alacağının Konkordato Geçici Mühlet Kararı Öncesi Temliki", **Terazi Hukuk Dergisi,** S.189, 2022, s.80-81.

[58] Von Tuhr, Edege, **a.g.e.,** s.740. Pulaşlı, **Şart,** s.13. Şeker, **a.g.e.,** s.1045. M. Fatih Arıcı, **Alacak Hakkının Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taahhüdü,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 2003, s.39. Barış Demirsatan, "Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcunda Temerrüdü", **İÜHFM**, C.75, S.1, 2017, s.363. Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.665-666.

[59] TTK m.1401/1: "Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir."

[60] Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.676.

[61] TTK m.1421/1: "Aksine sözleşme yoksa, sigortacının sorumluluğu primin veya ilk taksidinin ödenmesi ile başlar; kara ve denizde eşya taşıma işlerine ilişkin sigortalarda, sigortacı, sözleşmenin yapılmasıyla sorumlu olur."

[62] Zehra Şeker Öğüz, Aslıhan Sevinç Kuyucu, **Yeni Türk Ticaret Kanununda Sigorta Hukuku,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2011, s.21. Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.667.

[63] Mustafa Çeker, **Sigorta Hukuku,** 23.bs., Adana, Karahan Kitabevi, 2021, s.74. Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.676.

tehlikenin gerçekleşmesiyle dinamik hale gelir[64]. Tehlikenin gerçekleşmesi, borcun doğum zamanıyla değil, ifa zamanıyla ilgilidir[65]. Bu borç, erteleyici şarta bağlı değildir çünkü TTK m.1421/1' e göre "primin veya ilk taksidinin ödenmesi ile (kara ve denizde eşya taşıma işlerine ilişkin sigortalarda sözleşmenin yapılmasıyla)" doğar. Doğmuş bir borcun ifasının şarta bağlanması mümkün değildir[66]. Bu borcun müstakbel borç niteliğinde olduğu zaman dilimi; kara ve denizde eşya taşıma işlerine ilişkin sigortalarda sözleşmenin kurulmasından önceki, diğer sigortalarda ise ilk primin ödenmesinden önceki zaman dilimidir[67].

2.5.2.3.Kefilin Borcu

Kefil ile alacaklı arasındaki ilişki, TBK m.589 ve devamındaki hükümlerde düzenlenmiştir. Ancak kefilin borcunun doğum anı ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Kefilin borcunun ne zaman doğduğu ve erteleyici şarta bağlı olup olmadığı tartışmalıdır. Katıldığımız görüşe göre; kefalet sözleşmelerinde kefilin borcu, erteleyici şarta bağlıdır ve bu borcun doğumu için gerekli olan şart, asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesidir[68]. Belirsiz bir olayın gerçekleşmemesi veya mevcut durumun değişmeden devam etmesi ihtimalinde erteleyici şarta bağlı bir sözleşmenin hüküm ifade etmeye başlayacağı kararlaştırıldıysa olumsuz şart (menfi koşul) söz konusudur[69]. Kefalet sözleşmesinde "asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi", belirsiz bir olayın gerçekleşmemesi niteliğinde olduğundan dolayı bir olumsuz şart olarak kabul edilebilir.

---

[64] Kender, **a.g.e.,** s.311.
[65] Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.676.
[66] Kender, **a.g.e.,** s.181. Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.677.
[67] Yeşilova Aras, **a.g.e.,** s.679. Özsöker, **a.g.e.,** s.267.
[68] Baki Kuru, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** Tıpkıbasım, Evrim Basım Yayım Dağıtım, 1988, s.239. Özer Seliçi, **Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi,** İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1976, s.30-31. Pınar Altınok Ormancı, **Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011, s.67. Kemal Atasoy , "Garanti Sözleşmesinin Türleri, Hukuki Özellikleri ve Sonuçları", Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5, S.1, 2019, s.114.
[69] Fikret Eren, Ünsal Dönmez, **Eren Borçlar Hukuku Şerhi Cilt III m.83-206,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2022, s.2794. Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** 24.bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2020, s.964.

Tarafların iradeleri dışındaki olaylara, örneğin üçüncü bir kişinin irade ve fiiline bağlanan şart, tesadüfi şarttır[70]. Kefalet sözleşmesinde üçüncü kişi durumunda olan asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesinin tesadüfi şart niteliğinde olduğu düşünülebilir. Ancak iradi şart, şartın tarafların irade ve fiillerine bağlanması durumunda söz konusu olduğu gibi "borç ilişkisine taraf olmamakla birlikte bu borç ilişkisinden doğrudan etkilenen üçüncü kişilerin irade ve fiillerine bağlanması" durumunda da söz konusu olur[71]. Kefalet sözleşmesi, fer'i niteliktedir[72]. Bu yüzden asıl sözleşmenin borçlusu, "borç ilişkisine taraf olmamakla birlikte bu borç ilişkisinden doğrudan etkilenen üçüncü kişi" olarak kabul edilebilir. Bu durumda "asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi" de iradi şart olarak kabul edilebilir. Bir görüşe göre; borçlunun borcunun doğumu, tamamen borçlunun iradesine bağlı bir sırf iradi şarta bağlanamaz[73]. Bu görüş kabul edilse bile kefalet sözleşmesinde iradi şart, kefilin değil, üçüncü kişi niteliğindeki asıl sözleşmenin borçlusunun iradesine bağlanmış olduğundan dolayı kefilin borcunun erteleyici şarta bağlı olduğunun kabul edilmesine engel olmayacaktır.

Kefilin borcunun kefalet sözleşmesinin kurulmasıyla doğduğunu kabul eden görüşe göre; kefilin borcu, müstakbel değil, mevcut borç niteliğindedir. Bu görüşe göre asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi, şart niteliğinde değildir; kefilin borcunun doğması için değil, muaccel olması için gereklidir[74]. Ancak katıldığımız görüşe göre; kefalet sözleşmesinin kurulmasıyla kefil, sürekli bir "hazırlayıcı davranış" olarak "asıl borcun ifasının sorumluluğunu taşımaya" başlasa da asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa

[70] Eren, Dönmez, **a.g.e.,** s.2796.
[71] Sirmen, **Şart,** s.67. Kılıçoğlu, **a.g.e.,** s.965.
[72] Seza Reisoğlu, **Türk Kefalet Hukuku**, Ankara, 2013, s.173. Töre Günsay, "Kefalet Sözleşmesinin Fer'iliği İlkesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan,** C. 19, Özel Sayı, 2017, s.1087-1088.
[73] Tekinay, **a.g.e.,** s.17.
[74] Sirmen, **Şart,** s.39.

etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi halinde doğacak olan borcu, "erteleyici şarta bağlı ani edim borcu" niteliğindedir[75].

Yargıtay, tasarrufun iptali davalarında kefilin borcunun da asıl borcun doğduğu tarihte doğduğunu kabul etmektedir[76]. Başka bir görüşe göre ise kefilin borcu, asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi halinde doğacaktır ancak asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi, bir şart niteliğinde değildir. Bu görüşe göre; asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi, kefilin borcunun doğumu için gerekli olan bir kanuni unsurdur[77]. Bu görüşe göre de kefilin borcu, erteleyici şarta bağlı borç niteliğinde değildir ancak kefilin borcu, asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi halinde doğacağından dolayı asıl sözleşmedeki borç muaccel olana kadar kefilin borcu, müstakbel borç niteliğinde olacaktır.

2.5.2.4.Kefilin Rücu Alacağı

Kefil ile borçlu arasındaki ilişki, TBK m.595 ve devamındaki hükümlerde düzenlenmiştir. Ancak kefilin rücu alacağının doğum anı ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Kefilin rücu alacağının erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde olup

---

[75] Seliçi, **a.g.e.,** s.30-31.

[76] Timuçin Muşul, **İcra ve İflâs Hukukunda; Tasarrufun İptali Davaları,** 2.bs., Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s.138. "O halde davalı yönünden borcun doğum tarihi, kefil olduğu tarih değil, ortağı ve kefili olduğu şirketin borçlandığı tarih olarak kabul edilmelidir." Yargıtay 17.HD., E.2012/15317, K.2013/4587, T.01.04.2013, Güray Erdönmez, **Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali,** 2.bs., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s.94-95. Ahmet Cahit İyilikli, "Tasarrufun İptali Davalarında Kambiyo Senetleri Bağlamında Alacaklı Borç İlişkisi", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S.14, 2019, s.280. "O halde davalı K2 yönünden borcun doğum tarihi, ortağı ve kefili olduğu F3 AŞ'nin borçlandığı tarih olarak kabul edilmelidir." Karşı oy: "Kefilin sorumluluğunu kefalet hükümleri içerisinde değerlendirmek gerekir. Kefil olan kişi sadece kendi kefalet koşullarına göre alacaklıya karşı sorumludur, ve borcu kefaletle birlikte doğar. Bilindiği gibi bir tasarrufun, İ.İ.Y. 277 ve devam eden maddelerine göre iptale konu olabilmesi için bu tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılması gerekir. Bu borç asıl borcun doğduğu tarih olmayıp, kefilin kefalet tarihinde doğan kendi borç tarihidir." Yargıtay HGK, E.2010/401, K.2010/500, T.13.10.2010, Lexpera, 04.02.2024.

[77] Necip Bilge, "Cezai Şart", **Ahmet Esat Arsebük'ün Aziz Hatırasına Armağan,** Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1958, s.58. Köksal Kocaağa, **Ceza Koşulu (Sözleşme Cezası),** 2.bs., Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s.209. Kapancı'ya göre; şart değil, risk söz konusudur ve risk, kefalet sözleşmesinde "olmazsa olmaz bir yapısal unsur" niteliğindedir. Kadir Berk Kapancı, **Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler,** 2.bs., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.90-91.

olmadığı da müstakbel alacak niteliğinde olup olmadığı da tartışmalıdır. Bir görüşe göre; kefilin borcu ödemesiyle asıl borçluya karşı, aralarındaki sözleşme veya kanuni halefiyet nedeniyle doğabilecek olan müstakbel rücu alacağı, erteleyici şarta bağlı alacak niteliğindedir[78]. Diğer görüşe göre ise kefilin rücu alacağı, erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde değildir[79].

Kefilin rücu alacağının dayandığı kaynağa göre ayrım yapmak, farklı sonuçlara yol açabilir. Kefilin rücu alacağı, kanuni halefiyete dayanıyorsa müstakbel alacak söz konusu değildir. Çünkü halefiyet varsa alacağın bir sözleşme olmaksızın kanuni intikali söz konusudur[80]. Bu durumda asıl alacaklının alacağı, kefile geçmektedir. Yeni bir alacak doğmayacağı için müstakbel alacak söz konusu değildir[81]. TBK m.596/1'e[82] göre kefilin alacaklıya ifada bulunmasının bir "kanuni şart" olduğu düşünülebilir. Ancak kanuni şartlar, askı durumu yaratma bakımından teknik anlamda gerçek şarta benzese de tarafların iradesi bulunmadığı için teknik anlamda gerçek şart niteliğinde

---

[78] Seza Reisoğlu, **Türk Kefalet Hukuku**, Ankara, 2013, s.149. Burak Özen, **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi,** 4.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s.396. Şahin, **a.g.e.,** s.159-160.

[79] Kuru, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.204. Sümer Altay, Ali Eskiocak, **Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku,** 5.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2019, s.255.

[80] Necip Kocayusufpaşaoğlu, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan, Abdülkadir Arpacı, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm Üçüncü Cilt,** 7.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2016, s.28-29. Rona Serozan, Başak Baysal, Kerem Cem Sanlı, **Serozan Borçlar Hukuku Genel Bölüm – İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2022, s.36-37. Nisim Franko, "Alacağın Temliki", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,** C.49, S.1, 1994, s.180. Oğuzman/Öz'e göre; alacağın mahkeme kararı veya kanun ile geçişini açıklamak için rıza ile gerçekleşen "alacağın devri" ifadesi yerine "alacağın geçmesi (intikali)" ifadesini kullanmak, daha isabetli olur. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.579.

[81] Yargıtay, tasarrufun iptali davalarında kefilin kanuni halefiyete dayanan rücu alacağının asıl alacağın doğduğu tarihte doğduğunu kabul etmektedir: "Buna göre, davacı-kefil ödeme yaptığı 31.03.2011 tarihinde alacaklı – bankanın haklarında ona halef olmuştur. Tasarrufun iptali istemi de alacaklının haklarındandır. Bu durumda kefil yönünden borcun doğum tarihinin asıl borcun doğduğu; diğer bir ifade ile kefil olduğu kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihin borcun doğum tarihi olarak kabul edilmesi gerekir." Yargıtay HGK, E.2013/2350, K.2015/1759, T.16.09.2015. "Kredi sözleşmelerinde borcun doğumu hem asıl borçlu hem de kefiller açısından (gerek asıl borçluya, gerekse kefilin asile rücuu halinde) kredi sözleşme tarihinde doğacağından…" Yargıtay 17.HD., E.2013/8951, K.2013/14923, T.01.11.2013, Muşul, **Tasarrufun İptali,** s.138-141. "Davacı alacaklı ile borçlu davalı K2 arasında ilk hukuki ilişki davacının borçlu davalının bankadan almış olduğu kredi nedeniyle kendisine kefil olduğu 20.10.2004 tarihinde başlamış olup bu kredi borcunun asıl borçlu tarafından ödenmemesi nedeniyle davacı tarafından ödenmiş olduğu, daha sonrada yapılan bu ödemeler nedeniyle borçlu davalı K2 aleyhine icra takibine başlandığı dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. Böylece davacının alacağı dava dışı banka ile 2004 yılında imzalanan kredi sözleşmesi ile doğmuş olup bu tarihten sonraki borçlu tasarrufları için iptal davası açılması mümkündür." Yargıtay 17. HD., E.2013/2152, K.2014/2964, T.04.03.2014, Erdönmez, **Tasarrufların İptali,** s.95. İyilikli, **a.g.e.,** s.280.

[82] TBK m.596/1: "Kefil, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olur. Kefil, bu hakları asıl borç muaccel olunca kullanabilir."

değildir[83]. Bu durumda kefilin kanuni halefiyete dayanan rücu alacağı, müstakbel alacak veya erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde değildir.

Kefil ile borçlu arasında vekalet sözleşmesi olabilir[84]. Bu durumda; sözleşmede rücu hakkında hüküm varsa kefilin sözleşmeden doğacak rücu alacağının erteleyici şarta bağlı alacak, şartın da kefilin alacaklıya ifada bulunması olduğu savunulabilir. Kefil ile borçlu arasında bir sözleşme yoksa kefil, vekaletsiz iş görme veya sebepsiz zenginleşmeye dayanarak da borçluya rücu edebilir[85]. Ancak bu iki durumda kefil ile borçlu arasında bir sözleşme bulunmadığı için erteleyici şarta bağlı alacak söz konusu olmayacaktır.

2.5.2.5.Garanti Verenin Borcu

TBK, garanti verenin borcunun doğum anı ile ilgili bir hüküm içermemektedir. Garanti verenin borcunun ne zaman doğduğu ve erteleyici şarta bağlı olup olmadığı tartışmalıdır. Katıldığımız görüşe göre garanti sözleşmelerinde garanti verenin borcu, erteleyici şarta bağlıdır ve bu borcun doğumu için gerekli olan şart, gerçekleşmesi beklenen bir olayın gerçekleşmemesidir; örneğin asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesidir[86]. Garanti verenin borcunun garanti sözleşmesinin kurulmasıyla doğduğunu kabul eden görüşe göre ise garanti verenin borcu, müstakbel değil, mevcut borç niteliğindedir. Bu görüşe göre asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi, erteleyici şart değil, risk niteliğindedir ve bu riskin gerçekleşmesi, borcun doğması için değil, muaccel olması için gereklidir[87].

---

[83] Sirmen, **Şart,** s.77.
[84] Reisoğlu, **Türk Kefalet Hukuku**, s.270. Özen, **a.g.e.,** s.492.
[85] Reisoğlu, **Türk Kefalet Hukuku**, s.271. Özen, **a.g.e.,** s.491. Ancak vekalet sözleşmesi veya vekaletsiz iş görme yoksa sebepsiz zenginleşmeye başvurulabileceği yönünde: Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.731. Özen, **a.g.e.,** s.497.
[86] Melek Bilgin Yüce, "Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesinde Rücû", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.11, Özel Sayı 2009, 2010, s.1436. Hüseyin Murat Develioğlu, **Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s.102-105. Altınok Ormancı, **a.g.e.,** s.73. Atasoy, **a.g.e.,** s.114.
[87] Sirmen, **Şart,** s.39. Zafer Kahraman, **Saf Garanti Taahhütleri,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s.176. Burcu Aslan, "Garanti Sözleşmeleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2020, s.18.

Bir şartın söz konusu olmadığını düşünen Pulaşlı'ya göre garanti veren, tehlikeyi üstlenmiştir ve tehlikeyi üstlenme yükümlülüğü, gerçekleşmesi şüpheli olan bir olaya bağlı değildir; tehlikenin konusunu oluşturan olayın gerçekleşmesi şüphelidir[88]. Ancak katıldığımız görüşe göre; bu olayın gerçekleşmesinin şüpheli olması nedeniyle garanti verenin borcu, erteleyici şarta bağlıdır[89]. Garanti verenin borcunun erteleyici şarta bağlı olmadığı görüşüne katılan Gümüş'e göre ise garanti verenin borcu, riskin gerçekleşmesi ile doğar ve muaccel olur. Gümüş, erteleyici şarta bağlı borçların sözleşmenin kurulmasıyla doğduğunu kabul ettiği için garanti verenin borcunu erteleyici şarta bağlı borç olarak nitelendirmemektedir[90].

2.5.2.5.Garanti Verenin Müstakbel Rücu Alacağı

Garanti verenin borcu ödediğinde asıl borçluya karşı doğabilecek olan rücu alacağı, müstakbel alacak niteliğindedir. Garanti verenin müstakbel rücu alacağının erteleyici şarta bağlı olup olmadığı ise tartışmalıdır. Bir görüşe göre; garanti verenin borcu ödemesiyle asıl borçluya karşı doğacak olan rücu alacağı, erteleyici şarta bağlı bir alacaktır[91]. Bu konuda garanti veren ile asıl borçlu arasında bir sözleşme bulunup bulunmamasına göre ayrım yapmak gerekmektedir.

---

[88] Pulaşlı, **Şart,** s.13.

[89] Develioğlu, **a.g.e.,** s.102-105. Atasoy, **a.g.e.,** s.114.

[90] Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.982.

[91] Seza Reisoğlu, **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** 4.bs., Ankara, 2003, s.220. Timuçin Muşul, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** 2.bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2019, s.266. Hilal Ünal Kaya, "Konkordato Mühlet Sürelerinde Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesi Meselesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.23, S.2, 2021, s.1232.
Bankanın borçlu lehine verdiği teminat mektupları nedeniyle doğabilecek rücu alacağını erteleyici şarta bağlı alacak olarak iflas masasına yazdırabileceği yönünde: "…davacı bankanın davalı lehine vermiş olduğu ve halen geçerli olan teminat mektuplarından kaynaklı alacağın şarta bağlı alacak olarak iflas masasına kaydı isabetli olmakla birlikte…" Yargıtay 23. HD., E. 2013/3023 K. 2013/4687 T. 05.07.2013 Lexpera, 04.02.2024. Yargıtay 19.HD.'nin 19.04.1993 tarihli kararı: Saim Üstündağ, **İflâs Hukuku,** 8.bs., İstanbul, 2009, s.104, dipnot 86a. Yargıtay 19.HD.'nin (E.2011/907, K.2011/3722) 03.03.2011 tarihli kararı: Muşul, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.266.
Banka teminat mektuplarının üçüncü kişinin fiilini taahhüt niteliğinde garanti sözleşmesi olduğu yönünde: YİBHGK, E. 1966/16, K. 1967/7, 13.12.1967 tarihli karar, 05.04.1968 tarihli R.G, S.12867, s.3. YİBHGK, E. 1969/4, K. 1969/6, 11.06.1969 tarihli karar, 03.10.1969 tarihli R.G, S.13317, s.1-5. Kefalet fer'i nitelikte olduğundan dolayı kefilin sorumlu olabilmesi için asıl borcun mevcut, geçerli ve dava edilebilir olması gerekmektedir. Garanti sözleşmesi ise asli (bağımsız) nitelikte olduğundan dolayı garanti verenin borcu, asıl borcun varlığına veya geçerliliğine veya dava edilebilir olmasına bağlı

Uygulamada genellikle garanti veren ile asıl borçlu arasında kontrgaranti sözleşmesi kurulmaktadır ve garanti veren bu sözleşmeye göre asıl borçluya rücu etmektedir [92] . Bu sözleşmeye göre garanti verenin alacaklıya ödeme yapması durumunda asıl borçluya rücu edebileceği kararlaştırıldıysa garanti verenin asıl borçludan erteleyici şarta bağlı bir alacağı bulunmaktadır ve bu alacağın doğması için gereken şart, garanti verenin alacaklıya ödeme yapmasıdır[93]. Garanti veren ile asıl borçlu arasında bir sözleşme yoksa Yargıtay[94] aksi görüşte olmasına rağmen garanti verenin sebepsiz zenginleşme veya vekaletsiz iş görme hükümlerine göre asıl borçluya

değildir. TBK m.585/1'e göre "Borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesi alınması, borçlu aleyhine Türkiye'de takibatın imkânsız hâle gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi, borçlunun iflasına karar verilmesi, borçluya konkordato mehli verilmiş olması" halleri dışında adi kefalette kefil, önce asıl borçluya başvurması gerektiğini (tartışma (peşin dava) def'i) öne sürerek alacaklıya ödeme yapmayabilir. Bu def'i, müteselsil kefalette ve garanti sözleşmesinde mümkün değildir. Ancak müteselsil kefalette de TBK m.586/1'e göre; alacaklının "borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden" kefili takip edebilmesi için "borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir." Yargıtay, 1969 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararında; (garanti veren) bankanın ilk talepte derhal ödeme taahhüdünde bulunması nedeniyle defilerden feragat ederek (asıl borçlu) lehtardan bağımsız ve daha ağır bir yükümlülük altına girdiğini, bu yüzden kefalet değil, garanti sözleşmesinin söz konusu olduğunu belirtmiştir. Banka teminat mektupları çoğunlukla müteselsil sorumluluk ve ilk talepte derhal ödeme taahhüdünü içermektedir. Ancak teminat mektubu, kendine özgü bir sözleşme türü değildir; garanti sözleşmesi veya kefalet sözleşmesi niteliğinde olabileceği gibi karma nitelikte de olabilir. "Şüphe halinde kefaletin kabulü" ilkesine göre; banka teminat mektubunun hukuki niteliği belirlenemiyorsa kefalet sözleşmesi niteliğinde olduğu kabul edilmektedir. Çünkü aksi halde kefalet sözleşmesinin geçerliliğine ilişkin emredici TBK hükümlerinin uygulanması engellenmiş olur. Nami Barlas, **Türk Hukuk Sisteminde Banka Teminat Mektupları,** İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1986, s.30-48.
Tarafların kefalet sözleşmesi niteliğinde olduğunu da kararlaştırabileceği ancak teminat mektubunda böyle bir kayıt yoksa garanti sözleşmesi niteliğinde olduğunun kabul edilmesi gerektiği yönünde: Ünal Kaya, **a.g.e.,** s.1223.

[92] Reisoğlu, **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** s.357-358. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.447. Huriye Reyhan Demircioğlu, "Kontrgarantiye Başvurulamayan Hallerde Teminat Mektubunu Ödeyen Bankanın Lehtara Rücu Meselesi", **Terazi Hukuk Dergisi,** C.4, S.31, 2009, s.61. Ünal Kaya, **a.g.e.,** s.1222.

[93] Bilgin Yüce, "Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesinde Rücû", s.1440.

[94] Garanti veren ile asıl borçlu arasında bir sözleşme yoksa garanti verenin asıl borçluya rücu edemeyeceği yönünde: YİBHGK, E.1969/4, K.1969/6, 11.06.1969 tarihli karar, 03.10.1969 tarihli R.G, S.13317, s.1-5. Garanti verenin kendi borcunu ödediği, asıl borçlunun borcunun sona ermediği, bu yüzden sebepsiz zenginleşmenin söz konusu olmadığı; garanti verenin kendi yükümlülüğünü yerine getirdiği, "vekaleti olmaksızın başkasının hesabına" iş görmemesi nedeniyle vekaletsiz iş görmenin de söz konusu olmadığı yönünde görüşler mevcuttur. Reisoğlu, **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** s.363-364. Barlas, **a.g.e.,** s.81-82. Ancak Yargıtay 11. HD., 19.04.1973 tarihinde (1124/1769) kontrgaranti sözleşmesinin olmadığı bir davada garanti verenin vekaletsiz iş görme hükümlerine göre asıl borçluya rücu edebileceğine karar vermiştir. Reisoğlu, **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** s.364.

rücu edebileceği savunulmaktadır[95]. Bu durumda garanti verenin bir alacağının doğabileceğini kabul etsek bile bir sözleşme söz konusu olmadığı için bu alacak, erteleyici şarta bağlı bir alacak değildir.

2.5.2.6.Dava Sonunda Karşı Tarafa Yüklenecek Vekalet Ücreti

HMK m.330'da[96] "vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedilmesi" düzenlenmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, dava sonunda karşı tarafa yüklenecek vekalet ücretini "avukatın erteleyici şarta bağlı alacağı" olarak nitelemiştir; avukat ile müvekkil arasındaki sözleşmede bu alacağın "davanın kazanılması" şartına bağlandığını belirtmiştir[97]. Sözleşmede bu konuda hiçbir hüküm bulunmasa dahi

[95] Halûk Tandoğan, "Bankaların Akdi Bir Mükellefiyetin Yerine Getirilmesi İçin Verdikleri Teminat Mektupları Yüzünden Muhataba Ödemede Bulunmaları Halinde Lehdara Rücu Edebilmeleri Meselesi Hakkında", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi,** C.5, S.4, 1970, s.659-660. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.448. Cevdet Yavuz, Faruk Acar, Burak Özen, **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler,** C.2, 11.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2022, s.1641. Demircioğlu, **a.g.e.,** s.68.
Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında somut olayın özellikleri nedeniyle garanti verenin asıl borçluya rücu edemeyeceğine karar verildiği, kontrgaranti sözleşmesinin olmadığı durumlarda garanti verenin asıl borçluya rücu edemeyeceği gibi genel bir sonuca varılamayacağı yönünde: Yavuz, Acar, Özen, **a.g.e.,** s.1642.
Sebepsiz zenginleşme ve gerçek (hukuka uygun) vekaletsiz iş görme hükümlerinin yarışamayacağı, gerçek vekaletsiz iş görme söz konusuysa sebepsiz zenginleşme hükümlerine başvurulamayacağı yönünde: M. Turgut Öz, **Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme Borçlar Kanunu 61-66. Maddelerine İlişkin İçtihatlar İle,** İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1990, s.73-74. Rona Serozan, "m.77", **İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu Cilt 1**, 3.bs., Ed. M. Turgut Öz, Faruk Acar, Emre Gökyayla, Murat Develioğlu, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s.1175. Ekin Korkmaz, "Bir Kanunî Rücu Aracı Olarak Halefiyetin Türk Borçlar Hukuku ve İsviçre Borçlar Hukukunda Geçerli Olan Rücu Sistemlerindeki Yeri", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.11, S.1, 2021, s.497.

[96] HMK m.330: "Vekil ile takip edilen davalarda mahkemece, kanuna göre takdir olunacak vekâlet ücreti, taraf lehine hükmedilir."

[97] "…Çekişme, davanın kazanılması halinde hasmın davalı müvekkile ödeme zorunda olduğu ve sözleşme gereği avukata ait olan vekalet ücretinin, vekilin müvekkilinden istemede haklı olup olmadığı noktasında toplanmakta bu husus dava konusu teşkil etmektedir. Gerçekte sözü geçen ücretin istenmesi ve borcun mevcudiyeti BK.nun 149. maddesinde belirtildiği gibi meşkük bir hadisenin tahakkukuna yani (davanın kazanılması) şartına bağlı tutulmuştur. Taraflar arasında çıkan bu uyuşmazlığa BK.nun 154. madde buyruğu çözüm getirmektedir. Orada şartın tahakkukuna iki taraftan biri hüsnüniyet kaidelerine muhalif bir hareketle mani olursa o şart tahakkuk etmiş addolunur, denilmektedir. Hal böyle olunca, 154. maddede benimsenen ilke uyarınca davalı müvekkilinin ücret sözleşmesinde öngörülen taliki şarta bağlı ücreti ödememek ve davacıyı bu tutardan yoksun bırakmak amacı ile ve iyi niyetle bağdaşmayan bir tutum içinde vekaletten azil yoluna gidip gitmediği araştırılarak hasıl olacak uygun sonuç çevresinde karar verilmek gerekirken eksik inceleme ile yazılı biçimde direnme kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır…" Yargıtay HGK., E.1978/260, K.1978/389, T.24.05.1978, Lexpera, 04.02.2024.

Avukatlık Kanunu m.164/5'e[98] göre; karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti, avukata aittir. Taraflar, bu hükmü sözleşmeye de yazmış olabilir. Ancak bir kanuni şartın sözleşmeye dahil edilmesi, teknik anlamda gerçek şart anlamına gelmez[99]. Bu yüzden bu alacak, erteleyici şarta bağlı alacak olarak nitelendirilemez.

Dava sonunda karşı tarafa yüklenecek vekalet ücretini dava devam ediyorken müstakbel alacak olarak nitelendirip nitelendiremeyeceğimize karar verebilmek için öncelikle bu alacağın doğum anını tespit etmemiz gerekmektedir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararına[100] göre vekalet ücretinin karşı tarafa yüklenmesi, haksız fiile dayanmaktadır[101]. Alacak ilama bağlanmış olsa bile bu alacağın doğum tarihi, ilam tarihi değil, ilama bağlanan alacağın doğum tarihidir; haksız fiilden kaynaklanan alacakların doğum tarihi, haksız fiilin gerçekleştiği tarihtir[102]. Bu durumda vekalet ücreti davacıya yüklenecekse alacak, davanın açıldığı tarihte doğmuştur. Bu alacak,

---

[98] Avukatlık Kanunu m.164/5: "Dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücreti avukata aittir. Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez." Maddenin eski halinde "aksine yazılı sözleşme bulunmadıkça tarifeye dayanarak karşı tarafa yüklenecek avukatlık ücreti avukata aittir" ifadesi yer almaktaydı. Maddenin yeni halinde "aksine yazılı sözleşme bulunmadıkça" ifadesinin yer almaması, sözleşmeyle aksinin kararlaştırılıp kararlaştırılamayacağı konusunda tartışmalara yol açmıştır. Yargıtay 3.HD., 14.07.2005 tarihli kararında (E.2005/7644, K.2005/7978) sözleşmeyle aksinin kararlaştırılabileceğini belirtmiştir. Mehmet Şimşek, "Yargı Organlarınca Hükmedilen Vekâlet Ücretinin Aidiyeti Sorunu", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S.6, 2015, s.550.

[99] Sirmen, **Şart,** s.86. Bir kanuni şart, kanunda öngörülmeyen biçimde değiştirilerek sözleşmeye dahil edilirse teknik anlamda gerçek şart söz konusu olabilir. Sirmen, **Şart**, s.86. Kanunda tasarruf işlemi için öngörülmüş bir kanuni şart, borçlandırıcı işlem olan sözleşmenin hüküm doğurabilmesi için gereken bir şart olarak sözleşmeye dahil edilirse teknik anlamda gerçek şart söz konusu olabilir. Harun Kılıç, "Türk Hukuku'nda Taliki Şarta Bağlı Borçlar ve Anonim Ortaklıklarda Payın Devrinde Düzenleyici Kurumların İzinleri", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.14, S.2, 2010, s.74-81.

[100] Tevhidi İçtihat Genel Kurulunun 13.04.1949 gün ve E.1/K.6 sayılı Kararı, 06.07.1949 tarihli, 7251 sayılı Resmî Gazete.

[101] Bu kararı eleştiren Umar'a göre; haksız fiil değil, kusursuz sorumluluk söz konusudur. Çünkü kusurlu olmak ve haksız olmak farklı kavramlardır; iki taraf da kusursuzsa giderlerin haksız olan tarafa yüklenmesi gerekmektedir. Bilge Umar, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s.952. Cengiz Topel Çelikoğlu, "Karşı Tarafa Tahmil Olunan Avukatlık Ücretinin Hukuki Niteliği", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan,** 2015, s.1115-1116. "Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 20.02.1963 gün ve E:1963/4-71 K:1963/21 sayılı kararında da benimsendiği gibi; davanın açıldığı tarihte görevli bulunan bir mahkemenin sonradan çıkan bir yasa ile görevsiz hale gelmesi üzerine verilecek görevsizlik kararında, yanlış mahkemeye dava açmamış olması yüzünden gidere sebebiyet vermiş bulunmayan davacıya gider yükletilmesi düşünülemez." Yargıtay HGK, E.2006/379, K.2006/360, T.07.06.2006: Ejder Yılmaz, bu kararı açıklarken mahkemenin görevsiz hale gelmesinde davacının "kusuru veya katkısı" bulunmadığını belirtmiştir. Ejder Yılmaz, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 4. Cilt,** 4.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.4803.

[102] Muşul, **Tasarrufun İptali,** s.124. Erdönmez, **Tasarrufların İptali,** s.95-96. İyilikli, **a.g.e.,** s.277-280.

dava devam ediyorken müstakbel alacak niteliğinde değildir. Vekalet ücreti, davalıya yüklenecekse alacağın doğum tarihi, her davada ayrıca incelenmelidir.

2.5.2.7.Cezai Şart Alacağı

TBK m.179/1'de[103] seçimlik cezai şart, TBK m.179/2'de[104] ise ifaya eklenen cezai şart düzenlenmiştir. Katıldığımız görüşe göre; cezai şart alacağı, asıl borcun borçlu tarafından TBK m.179/1'e göre "hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi" ya da TBK m.179/2'ye göre "belirlenen zaman veya yerde ifa edilmemesi" durumunda doğacağı için erteleyici ve iradi şarta bağlı alacak niteliğindedir[105]. Çünkü taraflar, kendi iradeleriyle cezai şart alacağının doğumunu gelecekte gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belirsiz olan "asıl borcun gereği gibi ifa edilmemesine" bağlamıştır[106]. Asıl borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi, borçlunun irade ve fiiline bağlı olduğu için iradi şart niteliğindedir[107]. Asıl borcunu gereği gibi ifa ederse cezai şart borcunun doğmasını engelleyebilecek olan borçlu, isterse cezai şart borcunu ödemeyi tercih ederek asıl borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmeyebilir[108].

Cezai şart alacağı, erteleyici şarta bağlı bir alacak olmasına rağmen cezai şart, TBK m.179 ve TBK m.182 arasında özel hükümlerle düzenlenmiş olduğundan dolayı erteleyici şarta bağlı alacaklara ilişkin hükümlerden önce cezai şarta ilişkin özel hükümler uygulanır; bu özel hükümlerde boşluk bulunması durumunda, niteliğine

---

[103] TBK m.179/1: "Bir sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumu için bir ceza kararlaştırılmışsa, aksi sözleşmeden anlaşılmadıkça alacaklı, ya borcun ya da cezanın ifasını isteyebilir."

[104] TBK m.179/2: "Ceza, borcun belirlenen zaman veya yerde ifa edilmemesi durumu için kararlaştırılmışsa alacaklı, hakkından açıkça feragat etmiş veya ifayı çekincesiz olarak kabul etmiş olmadıkça, asıl borçla birlikte cezanın ifasını da isteyebilir."

[105] Kenan Tunçomağ, **Türk Hukukunda Cezai Şart,** İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1963, s.38. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.549. Ayça Akkayan Yıldırım, "Cezai Şartın İşlevi Türk ve Amerikan Hukukları Açısından Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme", **İÜHFM**, C.61, S.1-2, 2003, s.362. Seda Öktem Çevik, "Ceza Koşulu – Bağlanma Parası – Cayma Parası", **Prof. Dr. İsmet Sungurbey'e Armağan Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları III,** İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s.100. İrem Yayvak Namlı, **İş Hukuku'nda Cezai Şart,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s.79-80. Mehmet Oğuz Vuraloğlu, "Borçlar Hukukunda Zararın Varlığı Şartından Bağımsız Ödeme Yaptırımları", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2019, s.140.

[106] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.38.

[107] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.38. Yayvak Namlı, **a.g.e.,** s.80.

[108] Yayvak Namlı, **a.g.e.,** s.80.

uygun düştüğü ölçüde erteleyici şarta ilişkin hükümler uygulanabilir[109]. Cezai şart, asıl sözleşmenin kurulmasından önce kararlaştırılmışsa; cezai şart alacağı, ilki cezai şartın fer'i niteliği nedeniyle asıl sözleşmenin kurulması, ikincisi de asıl sözleşmeden doğan borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi olmak üzere iki farklı erteleyici şarta bağlı olacaktır[110].

Genel olarak erteleyici şarta bağlı alacaklarda herhangi bir olay, şart olarak kararlaştırılabilirken cezai şartta erteleyici ve iradi şart olarak kararlaştırılabilecek olaylar, asıl borca aykırılık niteliğinde olan sınırlı olaylardır[111]. Genel olarak erteleyici ve iradi şarta bağlı alacaklarda borçlu, şart olarak kararlaştırılmış fiili gerçekleştirme konusunda serbestken cezai şartta borçlu; asıl borcunu ifa etmekle, borcun ihlalini önlemekle ve cezai şart borcunun doğmasını engellemekle yükümlüdür[112]. Genel olarak erteleyici ve iradi şarta bağlı alacaklarda borçlu, şart olarak kararlaştırılmış fiili gerçekleştirmeye zorlanamayacakken cezai şartta borçlu, asıl borcunu ifaya zorlanabilir[113]. Genel olarak erteleyici şarta bağlı alacaklarda şartın gerçekleştiğini ispat yükü, alacaklıdayken cezai şartta borcun gereği gibi ifa edildiğini ispat yükü, borçludadır[114]. Genel olarak erteleyici şarta bağlı alacaklarda bir borç varken cezai şartta biri asıl, biri fer'i nitelikte olmak üzere iki borç vardır ve fer'i nitelikte olan cezai şart borcu, doğunca bağımsız hale gelir[115]. Genel olarak erteleyici şarta bağlı alacaklarda şartın gerçekleşmesi durumunda alacaklı, yalnızca borcun ifasını isteyebilirken seçimlik cezai şartta alacaklı, asıl borcun veya cezai şart borcunun ikisinden birinin ifasını seçebilir; ifaya eklenen cezai şartta ise ikisini birlikte talep edebilir[116]. Bu özellikler nedeniyle bir görüşe göre; cezai şart alacağı, erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde değildir. Bu görüşe göre de cezai şart borcu, asıl borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi halinde doğacaktır ancak asıl borcun hiç veya gereği

[109] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.549. Yayvak Namlı, **a.g.e.,** s.79.
[110] Yayvak Namlı, **a.g.e.,** s.80-81.
[111] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.38.
[112] Necip Bilge, "Cezai Şart", Ahmet Esat Arsebük'ün Aziz Hatırasına Armağan, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1958, s.57. Köksal Kocaağa, **Ceza Koşulu (Sözleşme Cezası),** 2.bs., Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s.208.
[113] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.38.
[114] Bilge, "Cezai Şart"**,** s.57-58. Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.38.
[115] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.39. Kocaağa, **Ceza Koşulu,** s.208.
[116] Bilge, "Cezai Şart", s.57. Kocaağa, **Ceza Koşulu,** s.208.

gibi ifa edilmemesi, bir şart niteliğinde değildir. Bu görüşe göre; asıl borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi, cezai şart borcunun doğumu için gerekli olan bir kanuni unsurdur[117]. Bu görüşe göre de cezai şart borcu, asıl borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi halinde doğacağından dolayı asıl borç muaccel olana kadar cezai şart borcu, müstakbel borç niteliğinde olacaktır. Katıldığımız görüşe göre bu özellikler, cezai şart borcunun erteleyici şarta bağlı borç olarak nitelendirilmesini engellemeyecektir; erteleyici şarta bağlı borçların genel özelliklerinin istisnası olarak kabul edilebilir.

2.5.2.8.Gerçek Olmayan (Bağımsız/Atipik) Cezai Şart Alacağı

Gerçek olmayan (bağımsız/atipik) cezai şartta, borçlanılmamış bir fiile aykırılık halinde ödeme yapılacağı kararlaştırılır. Bu yüzden gerçek olmayan cezai şartta borçlunun ifa etmesi gereken bir asıl borç söz konusu değildir[118]. Gerçek olmayan cezai şartın gerçek (tipik) cezai şarttan farklı nitelikte olması ve TBK m.179 ve devamındaki hükümlerin gerçek cezai şart için düzenlenmiş olmasına rağmen bu hükümler, gerçek olmayan cezai şart için de uygulanabilir[119]. Gerçek olmayan cezai şart alacağı, taraflardan birinin kararlaştırılmış olan fiile aykırı davranması halinde doğacağı için erteleyici ve iradi şarta bağlı alacak niteliğindedir[120].

Gerçek cezai şartta birden fazla borcun ve asıl borca aykırılığın söz konusu olmasına dayanarak gerçek cezai şart borcunun erteleyici şarta bağlı borç niteliğinde olmadığını öne süren görüş[121], gerçek olmayan cezai şartta asıl borcun söz konusu olmaması nedeniyle savunulamayacaktır.

---

[117] Bilge, "Cezai Şart", s.58. Kocaağa, **Ceza Koşulu,** s.209.
[118] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.39-40. Kocaağa, **Ceza Koşulu,** s.209. Konteyner taşımacılığında alacaklının temerrüdü durumunda ödeneceği kararlaştırılan konteyner demurajının (bekleme parasının) gerçek olmayan cezai şart niteliğinde olduğu yönünde: Doğuş Taylan Türkel, "Deniz Ticareti Hukukunda Konteynerin Beklemesi Ve Gecikmesi Üzerine Bir İnceleme", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.21, S.2, 2019, s.741-742.
[119] Kocaağa, **Ceza Koşulu,** s.209-210.
[120] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.40.
[121] Bilge, "Cezai Şart", s.58. Kocaağa, **Ceza Koşulu,** s.209.

2.5.2.9.Fesih Cezası, Dönme Cezası ve Cayma Parası

Kanunda ceza koşulu başlığı altında düzenlenmiş olmasına rağmen aslında ceza koşulu niteliğinde olmadığı kabul edilen dönme veya fesih cezası[122], bir görüşe göre götürü tazminat niteliğindedir[123]. Erdem'e göre; cayma parası[124] da götürü tazminat niteliğindedir[125], götürü tazminat ise erteleyici şarta bağlı borç niteliğindedir[126]. Bu görüşlerden yola çıkarak cayma parası, dönme cezası ve fesih cezasının erteleyici şarta bağlı borçlar olduğu ve şartların da sırasıyla borçlunun sözleşmeden cayması, sözleşmeden dönmesi ve sözleşmeyi feshetmesi olduğu düşünülebilir. Ancak götürü tazminat, borca aykırılık halinde doğacak zararın varlığı ile miktarının ispatını veya sorumluluğu sınırlandırmayı amaçlamakta ve sözleşmeyi sona erdirme yetkisi vermemekteyken sözleşmeyi sona erdirme yetkisi veren cayma parası, dönme cezası ve fesih cezası ise zararın varlığı veya miktarı ile ilgilenmemektedir[127]. Bu yüzden diğer görüşe göre; cayma parası, dönme cezası ve fesih cezası, götürü tazminat niteliğinde değildir[128].

Götürü tazminat niteliğinde olmadıkları kabul edilse bile cayma parası, dönme cezası ve fesih cezasının erteleyici şarta bağlı borçlar olduğu düşünülebilir. Erteleyici ve iradi şarta bağlı alacaklarda borçlu şartı gerçekleştirme konusunda serbestken cezai

---

[122] TBK m.179/3: "Borçlunun, kararlaştırılan cezayı ifa ederek sözleşmeyi, dönme veya fesih suretiyle sona erdirmeye yetkili olduğunu ispat etme hakkı saklıdır."

[123] Mehmet Erdem, "Pey Akçesi – Pişmanlık Akçesi – Dönme Tazminatı", **Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan,** Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s.683. Elce Tutar, "Cezai Şartın Hukuki Niteliğini Açıklayan Görüşlerin Dönme Cezası Bakımından Değerlendirilmesi ve Dönme Cezasının Benzer Kurumlardan Farkı", **Terazi Hukuk Dergisi,** C.12, S.125, 2017, s.33. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1036.

[124] TBK m.178: "Cayma parası kararlaştırılmışsa, taraflardan her biri sözleşmeden caymaya yetkili sayılır; bu durumda parayı vermiş olan cayarsa verdiğini bırakır; almış olan cayarsa aldığının iki katını geri verir."

[125] Erdem, "Pey Akçesi – Pişmanlık Akçesi – Dönme Tazminatı", s.678.

[126] Mehmet Erdem, "Tazminatın Götürü Olarak Belirlenmesi", **Gazi Üniversitesi Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu,** Ankara, 2009, s.101.

[127] Kadir Berk Kapancı, "Dönme Cezası (TBK m. 179 f.3) ve Cayma Parası (TBK m. 178) Kavramları Arasında Kısa Bir Karşılaştırma", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** 2016, C.22, S.2, s.261.

[128] Kapancı, "Dönme Cezası (TBK m. 179 f.3) ve Cayma Parası (TBK m. 178) Kavramları Arasında Kısa Bir Karşılaştırma", s.261. Dönme cezasının tazminat niteliğinde olmadığı yönünde: Barış Demirsatan, **Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi**, 2.bs., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.63-64.

şartta borçlunun asıl borcunu ifa etmekle, borcun ihlalini önlemekle ve cezai şart borcunun doğmasını engellemekle yükümlü olması nedeniyle cezai şart alacağının erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde olmadığını savunan görüş[129]; cayma parası, dönme cezası ve fesih cezası bakımından savunulamaz. Çünkü cayma parası, dönme cezası ve fesih cezasında borca aykırılık değil, sözleşmede tanınmış sona erdirme yetkisinin kullanılması söz konusudur. Ancak borçlunun borcunun doğumunun tamamen borçlunun iradesine bağlı bir sırf iradi şarta bağlanamayacağı yönündeki görüş[130], kabul edilirse; cayma parası, dönme cezası ve fesih cezası, erteleyici şarta bağlı borçlar olarak kabul edilemez. Çünkü sözleşmeyi sona erdiren taraf, yalnızca kendi iradesiyle kendi cayma parası, dönme cezası veya fesih cezası borcunun doğumuna neden olmaktadır.

3.Müstakbel Alacakların Devri

3.1.Genel Olarak

Müstakbel alacakların devri ile ilgili bir genel düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Aral'a göre; taşınmaz malikinin müstakbel kira alacakları üzerindeki tasarruflarının, alacağı bu taşınmaz ile güvence altına alınmış alacaklılara karşı geçersiz olduğunu düzenleyen eski TMK m.778/2'nin [131] karşıt kavramından müstakbel kira alacaklarının devrinin diğer kişilere karşı geçerli olduğu anlaşılabilir çünkü alacağın devri de bir tasarruf işlemidir [132]. Benzer biçimde; konkordato mühletinden önce yapılmış müstakbel alacakların devri işlemlerinin geçersiz olduğunu düzenleyen İİK m.294/6'nın karşıt kavramından, kanun koyucunun kural olarak müstakbel alacakların devrinin mümkün olduğunu kabul ettiği anlaşılabilir. İİK m.294/6, mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayanıp dayanmama bakımından ayrım

[129] Bilge, "Cezai Şart", s.57. Kocaağa, **Ceza Koşulu,** s.208. Bu görüşten yola çıkılarak aynı gerekçelerle götürü tazminatın da erteleyici şarta bağlı borç niteliğinde olmadığı öne sürülebilir. Çünkü götürü tazminatta da asıl borca aykırılık söz konusudur.
[130] Tekinay, **a.g.e.,** s.17.
[131] Eski TMK m.778/2: "Vadesi hülul etmeyen kiraya müteallik olarak malik tarafından icra olunan hukuki tasarruflar veya bu kiralar üzerine başka alacaklılar tarafından konulan hacizler, kiranın muacceliyet kesbetmesinden evvel, rehnin nakde tahvili için takibatta bulunan alacaklı hakkında muteber değildir."
[132] Aral, **a.g.e.,** s.117. Saruhan, **a.g.e.**, s.18-19.

yapmadan müstakbel alacakların devredilebileceğini kabul etmiştir[133]. Müstakbel alacakların devredilebileceği doktrinde ve uygulamada kabul edilmektedir ancak hangi müstakbel alacakların devredilebileceği konusunda tartışma vardır[134].

Mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayanan müstakbel alacakların (örneğin erteleyici şarta bağlı alacakların) devredilebileceği kabul edilmektedir. Bu alacaklar bakımından alacaklının beklenen (muntazar) bir hakkının olduğu ve henüz doğmamış alacağın değil de bu beklenen hakkın devredildiği kabul edilmektedir[135]. Beklenen hak, gelecekte doğacak alacağa sahip olma imkanı veren bir hukuki durumdur ve bu hukuki durum devredilmektedir[136]. Her ne kadar alacak değil de bu hukuki durum

[133] Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.196.

[134] Işık, **a.g.e.,** s.425.

[135] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.248., Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.590. Saruhan, **a.g.e.**, s.17-18. TBK m.410: "(1)İşçilerin ücretinin dörtte birinden fazlası haczedilemez, başkasına devredilemez ve rehnedilemez. Ancak, işçinin bakmakla yükümlü olduğu aile bireyleri için hâkim tarafından takdir edilecek miktar, bu orana dâhil değildir. Nafaka alacaklılarının hakları saklıdır. (2)Gelecekteki ücret alacaklarının devredilmesi veya rehnedilmesi geçersizdir." Emredici nitelikte olan TBK m.410'un birinci fıkrası, mevcut alacaklarla; ikinci fıkrası ise müstakbel alacaklarla ilgilidir. TBK m.410/2, işçinin müstakbel ücret alacaklarının devrini tamamen yasaklamaktadır. Burcu Erbayraktar, **Alacağın Devrinin Sözleşme ile Engellenmesi, (Pactum de non cedendo),** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.116-118.

[136] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.248., Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.590. "Beklenen hak" kavramı kullanılırsa doğması beklenen alacak hakkının anlaşılabileceği ve karışıklığa yol açabileceği, bu yüzden doğması beklenen alacak hakkına sahip olma imkanı veren hukuki durumu tanımlamak için "beklenti" kavramının kullanılmasının daha doğru olacağı yönünde: Halûk N. Nomer, **Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukukî Sonuçları,** Beta Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.82. Oğuzman/Barlas da doğması beklenen alacak hakkı için "beklenen hak" kavramını, doğması beklenen alacak hakkına sahip olma imkanı veren hukuki durum için ise "beklenti" kavramını kullanmıştır. Oğuzman, Barlas, **a.g.e.,** s.137-138. Beklenen hakkı "ileride iktisap edilecek hakkın bir hazırlık veya ön aşaması" olarak tanımlayan Buz, beklenen hakkın örneğin erteleyici şarta bağlı işlemlerde söz konusu olduğunu belirtmiştir. Buz, **a.g.e.,** s.115-116. TBK m.171, (eski BK m.150) şartın askıda olduğu sıradaki durumu düzenlemiştir: şart gerçekleşinceye kadar borçlunun "borcun gereği gibi ifasını engelleyecek her türlü davranıştan kaçınmakla yükümlü" olduğunu, şarta bağlı hakkı tehlikeye düşürülen alacaklının da diğer alacaklılar gibi önlem alabileceği, şartın gerçekleşmesinden önce yapılan tasarrufların şartın "hükümlerini zedelediği oranda geçersiz" olacağını düzenlemiştir. Doğması beklenen alacak hakkı ile beklenen hakkın farklı haklar olduğunu kabul eden Sirmen'e göre; şartın askıda olduğu sırada şarta bağlı hak sahibinin bu "güvenli bekleme durumu", bir beklenen hak örneğidir. Sirmen, **Şart**, s.131-132. Doğması beklenen alacak hakkı ile beklenen hakkın aynı olduğunu kabul eden Nomer'e göre ise müstakbel alacak, öne alınmış bir tasarruf işlemi ile devredilmektedir. Nomer, **Beklenen Haklar,** s.83-110. Devreden, alacağını devrettikten sonra aynı alacağı bir başkasına devredemez; alacağın devrinin bir tasarruf işlemi olması nedeniyle "zaman bakımından öncelik" prensibine göre ilk devir geçerliyken sonrakiler geçersiz olur. Von Tuhr, Edege, **a.g.e.,** s.846. Nomer, **Beklenen Haklar,** s.202. Aydıncık, **a.g.e.,** s,160.

devredilse de alacak devrine ilişkin hükümler uygulanacaktır ve geçerlilik için yazılı şekil zorunluluğu aranacaktır[137].

Bir görüşe göre; mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakların devri, beklenen hakkın söz konusu olmaması nedeniyle mümkün değildir[138]. Bu görüşe göre; mevcut bir kira sözleşmesinde sonraki aylarda doğacak kira alacakları, mevcut bir hukuki ilişkiye dayandığı için devredilebilirken gelecekte kurulma ihtimali olan bir kira sözleşmesinden doğabilecek kira alacakları ise mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmadığı için devredilemez[139]. Baskın görüşe göre ise bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakların devri de mümkündür çünkü alacağın devri, şarta bağlanabilir; bu durumda alacağın doğumu, erteleyici şart niteliğindedir[140]. Bu durumda tasarruf işleminin yapıldığı an ile hukuki sonuçlarını doğuracağı an farklıdır; müstakbel alacağın devri, "alacağın doğumuyla birlikte hükümlerini doğuracaktır[141]." Diğer görüşe göre de alacağın devri şarta bağlanabilse de bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakların devri, konusunun bulunmaması nedeniyle mümkün değildir. Bu görüşe göre; hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakların

---

[137] Sirmen, **Şart**, s.133. TBK m.29/2, ön sözleşmenin geçerliliğinin "ileride kurulacak sözleşmenin şekline bağlı" olduğunu düzenlemekteyken TBK m.184, alacağın devri için adi yazılı şekil öngörmüş ancak alacağın devri vaadinin şekle bağlı olmadığını düzenlemiştir. Alacağın devri, bir tasarruf işlemi olduğu için alacağın devri vaadi, bir tasarruf işleminin dayanağı niteliğindedir. Ön sözleşmeler ise borçlandırıcı işlemlerin dayanağı niteliğinde olduğu için alacağın devri vaadi, ön sözleşme niteliğinde değildir. Bu yüzden alacağın devri vaadi için TBK m.29/2'nin uygulanması mümkün değildir; TBK m.184, TBK m.29/2'nin istisnası niteliğinde değildir. Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.244. Franko, **a.g.e.,** s.182. Engin, **a.g.e.,** s.22. Mustafa Arıkan, "Türk Özel Hukukunda Alacağın Temliki", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.13, S.1, 2005, s.139-140. Mustafa Alper Gümüş, "Alacağın Temliki Sözleşmesinin Şekli", **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.10, S.2, 2011, s.30.

[138] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.590-591. Dayınlarlı, **a.g.e.,** s.163. Mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakların da devredilebileceğini öne süren görüşü kabul eden ve "beklenen hak" görüşünü kabul etmeyen Nomer'e göre de "beklenen hak" görüşü kabul edilseydi mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakların, beklenen hakkın bulunmaması nedeniyle devredilemeyeceğini kabul etmek gerekirdi. Bu konuda Nomer, "beklenen hak" görüşünün yetersiz kaldığını düşünmektedir çünkü mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakları da içeren müstakbel alacakların topluca devrinin mümkün olduğu kabul edilmektedir. Nomer, **Beklenen Haklar,** s.200-201. Taş Korkmaz'a göre ise mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakların devredilebilmesi, tasarruf işlemlerinde gerekli olan belirlilik unsurunun eksik olması nedeniyle mümkün değildir. Taş Korkmaz, **a.g.e.,** s.195.

[139] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.590-591. Dayınlarlı, **a.g.e.,** s.163.

[140] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.249. Nomer, **Beklenen Haklar,** s.109-110. Saruhan, **a.g.e.**, s.18. Bu şartın kanuni şart niteliğinde olduğu yönünde: Nomer, **Beklenen Haklar,** s.110.

[141] Aral, **a.g.e.,** s.116. Nomer, **Beklenen Haklar,** s.110. Engin, **a.g.e.,** s.28. Aydıncık, **a.g.e.,** s,158. Saruhan, **a.g.e.**, s.18.

devri, tahvil (çevirme) yoluyla alacağın devri vaadi olarak ayakta tutulabilir ve vaade uygun biçimde alacak devredilmezse mahkeme kararıyla bu hak kazanılabilir[142]. Diğer görüşe göre ise alacağı devralacak tarafın diğer tarafı devre zorlamak zorunda bırakılması sakıncalıdır[143]. Alacağın devri, geçersizse Gümüş'e göre de tarafların iradesi, borçlandırıcı işleme değil de tasarruf işlemine yönelik olduğu için tahvil yoluyla alacağın devri vaadi olarak ayakta tutulamaz ancak "tahsil için temsil yetkisi" olarak ayakta tutulabilir[144]. Ancak temsil yetkisi her zaman geri alınabileceğinden dolayı bu işlemi "tahsil için temsil yetkisi" olarak ayakta tutmak, aynı etkiyi yaratmayabilir[145].

Müstakbel alacağın devredilebilmesi için miktarının, hukuki sebebinin (alacağı doğuracak hukuki ilişkinin) ve borçlunun şahsının belirli veya belirlenebilir olması gerektiği kabul edilmektedir ancak müstakbel alacağın ne zaman belirli veya belirlenebilir olması gerektiği tartışmalıdır[146]. Alacağın devrinin bir tasarruf işlemi

---

[142] Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.591. Buğra Kaan Çakıroğlu, **Kira Sözleşmesinin Kiracı Tarafından Devri, (TBK m.323),** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s.26-28. Bu iki görüş, müstakbel alacağını devredenin alacak doğmadan önce sözleşmeyi bir başkasına devretmesi durumunda farklı sonuçlara yol açacaktır. Baskın görüşe göre; bu durumda, tasarruf işlemi niteliğinde olan alacağın devri geçersiz olacaktır. Diğer görüşe göre ise bu durumda; borçlandırıcı işlem niteliğinde bir alacağın devri vaadi söz konusu olacağından, alacağın devrini talep hakkı da yalnızca vaat edene karşı ileri sürülebileceğinden dolayı devralana karşı ileri sürülemez ve bu alacak üzerinde tasarruf yetkisi olmadığı için borcunu ifa edemeyecek olan vaat eden, borca aykırı davranmış olur. Pierre Tercier, Pascal Pichonnaz, H. Murat Develioğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s.536. Çakıroğlu, **a.g.e.,** s.28.

[143] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.249.

[144] Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1089. Bir görüşe göre; alacaklı, "alacaklı" sıfatını ve ifayı talep hakkını saklı tutarak üçüncü şahsa "ifayı kendi adına talep yetkisi" verebilir. Şener Akyol, **Üçüncü Şahsın İfayı Kendi Adına Talep Yetkisi,** 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2007, s.4-7. Ancak bu görüş, talep ve dava haklarının alacağa sıkı sıkıya bağlı olması ve alacak hakkından ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle eleştirilmiştir. Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.250.

[145] Ayşe Akdemir Havutçu, "Şekle Aykırılık Nedeniyle Geçersiz Hukuki İşlemlerin Tahvili", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.3, S.1-4, 1987, s.677.

[146] Aral, **a.g.e.,** s.109. Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", s.285-286. Refik Cem Dinar, "Alacağın Temlikinde Sözleşme ile Kararlaştırılan Temlik Kısıtlama ve Yasakları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1995, s.22-23. Aydıncık, **a.g.e.,** s,159. Saruhan, **a.g.e.**, s.19. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1086. Işık, **a.g.e.,** s.425. Devreden ile devralan arasındaki devir sözleşmesi hakkında bilgi sahibi olmayan üçüncü bir kişi, yalnızca sözleşmeye baktığında hangi alacakların devir kapsamında olduğunu anlayabiliyorsa belirlenebilirliğin sağlanmış olduğu kabul edilmektedir. Devreden, belirli üç müşterisinden olan müstakbel alacaklarını veya tüm müstakbel müşteri alacaklarını devrediyorsa belirlenebilirlik sağlanmış olurken hangi müşterilerden olduğunu belirtmeden müstakbel müşteri alacaklarının belirli bir miktarlık kısmını devrediyorsa belirlenebilirlik sağlanamaz çünkü bir müşteri alacağı doğduğunda üçüncü kişi, yalnızca sözleşmeye bakarak bu alacağın devredene mi devralana mı ait olacağına karar veremez.

olması nedeniyle bir görüşe göre; bu işlemin yapıldığı sırada alacağın belirli olması gerekmektedir, aksi halde işlem geçersiz olacaktır ve alacağın doğumu ile belirli hale gelmesi işlemi geçerli kılmayacaktır[147]. Baskın görüşe göre ise alacağın doğduğu anda belirli veya belirlenebilir olması yeterlidir[148]. Çünkü belirli bir faaliyetten doğacak tüm alacakların topyekün devrinin mümkün olduğu kabul edilmektedir[149]; mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan alacakların doğum anına kadar belirli veya belirlenebilir olmayacağı düşünülürse müstakbel alacakların topyekün devredilebilmesi için alacağın doğduğu anda belirli veya belirlenebilir olmasının yeterli görülmesi gerekmektedir[150].

3.2.Devredilen Müstakbel Alacağın Doğumu

Devredilen müstakbel alacağın kimin mal varlığında doğacağı tartışmalıdır. "Doğrudan iktisap" görüşüne göre; alacak, doğrudan devralanın mal varlığında doğacaktır[151]. Katıldığımız görüş olan "dolaylı iktisap" (geçiş) görüşüne göre ise alacak, öncelikle devredenin mal varlığında doğacak ve sonra hemen devralana

Andreas Furrer, Markus Müller-Chen, Bilgehan Çetiner, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021, s.749.

[147] Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", s.286. Dinar, **a.g.e.,** s.23.

[148] Aral, **a.g.e.,** s.109. Nomer, **Beklenen Haklar,** s.109-110. Aydıncık, **a.g.e.,** s,159. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1086. Işık, **a.g.e.,** s.425.

[149] Farklı borçlulardan olan alacaklar da bir borçludan olan farklı alacaklar da topyekün devredilebilir. Ancak hiçbir sınırlama olmadan gelecekte doğacak tüm alacakların devri, ekonomik özgürlüğü kısıtlayarak kişilik haklarına aykırı olacaktır; TMK m.23/2 ve TBK m.27'ye göre geçersiz sayılacaktır. Bu yüzden alacakların konu ve zaman bakımından sınırlandırılması gerekmektedir. Zaman bakımından açıkça bir sınırlama yapılmamış olsa bile devredenle devralanın ticari ilişkilerinin süresiyle sınırlı olacağının zımnen kararlaştırıldığı kabul edilebilir. Safa Reisoğlu, **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** 23.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2012, s.463. Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", s.286-288. Dinar, **a.g.e.,** s.23-24. Aydıncık, **a.g.e.,** s,146-147. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1087-1088. Işık, **a.g.e.,** s.425. Gelecekte doğacak tüm alacakların devri, belirlenebilirliği de sağlamadığından dolayı tamamen kesin hükümsüz olacaktır çünkü kısmi hükümsüz olarak kabul edilirse alacakların belirli olmayan bir kısmının devralana geçeceği kabul edileceğinden dolayı belirlenebilirlik sağlanmamış olur. Furrer, Müller-Chen, Çetiner, **a.g.e.,** s.750-751.

[150] Aral, **a.g.e.,** s.109. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1086.

[151] Von Tuhr, Edege, **a.g.e.,** s.846. Ferit H. Saymen, **Borçlar Hukuku Dersleri, Cilt 1, Umumî Hükümler,** İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1950, s.245. Kenan Tunçomağ, **Borçlar Hukukunun Genel Esasları,** İstanbul, Özel İktisadî ve Ticarî İlimler Yüksek Okulu Yayınları, 1971, s.425. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.224.

geçecektir[152]. Bu görüşler, müstakbel alacağını devredenin bu alacağın doğumundan önce iflas etmesi durumunda farklı sonuçlara yol açacaktır: "doğrudan iktisap" görüşüne göre alacak, müflisin mal varlığında olmayacağı için iflas masasına dahil olmayacakken "dolaylı iktisap" görüşüne göre ise müflisin mal varlığında doğacağı için iflas masasına dahil olacaktır ve bu alacak üzerinde müflisin tasarruf yetkisi olmadığı için devralana geçmeyecektir[153].

Nomer, müstakbel alacağın devrini "öne alınmış bir tasarruf işlemi" olarak nitelendirdiği ve bu tasarruf işleminin alacağın doğması şartına bağlı olduğunu kabul ettiği için doğrudan iktisap görüşünü kabul etmemektedir. Dolaylı iktisap görüşüne göre ise alacağın doğumundan önce müstakbel alacak haczedilirse bu alacak doğduğunda devralan, alacağı hacizli olarak devralacaktır. Dolaylı iktisap görüşüne göre; müstakbel alacağı devredenin iflası ise alacağın devrine engel olacaktır. Nomer'e göre; bu sonuçları engellemek amacıyla eski BK m.150/3 [154] kıyasen uygulanmalıdır ve müstakbel alacağı devralan, iflas alacaklılarına veya haciz koyduran alacaklılara karşı öncelikli olmalıdır çünkü devredenin tasarruf yetkisi varken yaptığı bir tasarruf işlemi, daha sonra iflas nedeniyle bu alacak üzerinde tasarruf yetkisi ortadan kalksa bile geçerli olmalıdır[155]. Ancak Aral, devredilen müstakbel alacakların İİK m.206'da sayılan imtiyazlı alacaklar arasında yer almaması nedeniyle aksi görüştedir[156].

---

[152] Nomer, **Beklenen Haklar,** s.115. Dinar, **a.g.e.,** s.24. Aydıncık, **a.g.e.,** s,159. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1087.

[153] Nomer, **Beklenen Haklar,** s.115. Aydıncık, **a.g.e.,** s,159. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1087. Başözen'e göre de iflasın açılmasından sonra doğan bu alacağın devralan tarafından kazanılacağı kabul edilirse masa mal varlığının azalması ve eşit işlem ilkesine aykırılık söz konusu olacağından dolayı dolaylı iktisap görüşünün kabul edilmesi ve bu alacağın iflas masasına dahil olarak devralana geçmemesi, iflas kurallarının amacına uygun olur. Ahmet Başözen, **Müflisin Tasarruf Yetkisi,** Turhan Kitabevi, Ankara, 2005, s.212.

[154] Eski BK m.150/3: "Şartın tahakkukundan evvel yapılan temliki her tasarruf, şartın hükümlerini ihlal ettiği nispette batıl olur."
TBK m.171/3: "Koşulun gerçekleşmesinden önce yapılan tasarruflar, koşulun hükümlerini zedelediği oranda geçersiz olur."

[155] Nomer, **Beklenen Haklar,** s.116-117.

[156] Aral, **a.g.e.,** s.133. Dalcı'ya göre ise müstakbel alacağın devir anında mevcut bir hukuki ilişkiye dayanıp dayanmaması bakımından ayrım yapılmalıdır: mevcut bir hukuki ilişkiye dayanan müstakbel alacaklarda, beklenen hakkın devri söz konusu olduğundan dolayı doğrudan iktisap görüşü kabul edilmeli ve alacak iflas masasına girmeden, doğrudan devralanın mal varlığında doğmalıdır çünkü mevcut bir hukuki ilişkiye dayanan müstakbel alacağı devralanın menfaati, mevcut bir alacağı devralanın menfaatine benzer olduğundan dolayı bu durum, iflasta alacaklılar arasındaki eşit işlem

2018 yılında kanuna eklenen İİK m.294/6'nın konkordato borçlusu tarafından "konkordato mühletinin verilmesinden önce" devredilen bir müstakbel alacağın "konkordato mühletinin verilmesinden sonra" doğması durumunda bu alacağın devrinin hükümsüz olduğunu düzenlemiş olmasına rağmen müstakbel alacağını devredenin bu alacağın doğumundan önce iflas etmesi durumunda bu alacağın devrini hükümsüz kılan bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum, kanun koyucunun da dolaylı iktisap görüşünü kabul etmiş olmasıyla açıklanabilir: alacak, müflisin mal varlığında doğarak iflas masasına dahil olacağı için zaten devralana geçemeyeceğinden dolayı kanun koyucu, iflas bakımından böyle bir düzenleme yapmaya gerek duymamış olabilir.

3.3.Müstakbel Alacağı Devredenin Garanti Sorumluluğu

TBK m.191[157], alacağı devredenin garanti sorumluluğunu düzenlemiştir. TBK m.191'in yalnızca mevcut alacakların devri için düzenlendiği kabul edildiğinden dolayı müstakbel alacakların devrinde uygulanamayacağı kabul edilmektedir[158]. Ancak devreden, müstakbel alacağını devir anında mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayandığını belirterek devrediyorsa bu hukuki ilişkinin mevcut olduğunu (erteleyici şarta bağlı alacaklarda şartın gerçekleşme ihtimalinin devam ettiğini de) garanti etmektedir; devir anında böyle bir hukuki ilişki mevcut değilse alacağı devredenin garanti sorumluluğunun olduğu kabul edilebilir[159].

---

ilkesine aykırı olmayacaktır. Dalcı'ya göre; hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacaklarda ise beklenen hakkın söz konusu olmaması nedeniyle dolaylı iktisap görüşü kabul edilmeli ve alacak, iflas masasına dahil olmalıdır çünkü aksi halde, masa mal varlığı azalacaktır ve alacaklılar arasındaki eşit işlem ilkesine aykırılık söz konusu olacaktır. Nurcihan Dalcı, "Alacağın Toptan Temliki", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2009, s.108-109. Nurcihan Dalcı, "Müstakbel Alacakların Toptan Devri", **Prof. Dr. Erdal Onar'a Armağan,** C.I, Ankara, 2013, s.762-763. Nurcihan Dalcı, "Alacağın Toptan Devri Bağlamında İflas", **AÜHFD**, C.63, S.2, Ankara, 2014, s.298-299.

[157] TBK m.191: "(1)Alacak, bir edim karşılığında devredilmişse devreden, devir sırasında alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücüne sahip olduğunu garanti etmiş olur. (2)Alacak bir edim karşılığı olmaksızın devredilmiş ya da kanun gereğince başkasına geçmişse, devreden veya önceki alacaklı, alacağın varlığından ve borçlunun ödeme gücünden sorumlu değildir."

[158] Engin, **a.g.e.**, s.116-117. Saruhan, **a.g.e.**, s.20. Erbayraktar, **a.g.e.,** s.448.

[159] Engin, **a.g.e.**, s.118. Garantinin alacağın doğmuş olduğunu veya ileride doğmasının mümkün olduğunu ve sona ermemiş olduğunu kapsadığı yönünde: Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.614. Feride Demirbaş,

4.Müstakbel Alacaklarda Rehin

4.1.Müstakbel Alacak Üzerinde Rehin Kurulması

4.1.1.Genel Olarak

Kanunda taşınır rehni bölümünde genel hükümler başlığı bulunmamaktadır ancak teslime bağlı rehin hükümleri, taşınır rehni bakımından genel hüküm niteliğindedir[160]. Ancak taşınır rehninde bu hükümler de yeterli olmadığında taşınmaz rehninin genel hükümleri ve ipotek hükümleri, kıyasen uygulanabilir[161]. Rehin hukukunda belirlilik (muayyeniyet/tahsis/özellik) ilkesi, rehnedilecek eşya veya hakkın (rehin konusu) belirliliğini ve rehinle güvence altına alınan alacağın (rehin sorumluluğu/yükü) belirliliğini kapsar[162]. Taşınmaz rehnindeki genel hükümlerde TMK m.854/1[163], rehin konusunda belirlilik ilkesini düzenlemiştir ancak taşınır rehninde böyle bir hüküm bulunmamaktadır; bu hüküm taşınır rehninde de uygulanmalıdır[164].

Rehin konusunun henüz doğmamış bir alacak olmasının belirlilik ilkesine aykırı olduğu düşünülebilir. Ancak müstakbel alacakların devredilebileceği kabul edildiğinden dolayı müstakbel alacakların üzerinde rehin kurulabileceği ve alacak

---

"Alacağı Devredenin Borçlunun Ödeme Gücünden Sorumluluğu", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.11, S.2, 2021, s.1003.

[160] Bülent Köprülü, Selim Kaneti, **Sınırlı Aynî Haklar,** 2.bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982-1983, s.453. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, Ümit Doğanay, Aydın Aybay, **Eşya Hukuku Dersleri,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1968, s.228. Erol Cansel, **Türk Menkul Rehni Hukuku, Cilt: I, Teslim Şartlı Menkul Rehni,** Ankara, Sevinç Matbaası, 1967, s.17. Fırat Bayezit, **Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Kapsamında Rehin Sözleşmesi ve Hükümleri,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s.17.

[161] Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.454. Cansel, **a.g.e.,** s.18. Bayezit, **a.g.e.,** s.17-18.

[162] Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.644. Reşat Kaynar, **Türk Medenî Kanununa Göre Rehin Hukuku Dersleri,** İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1967, s.14-16. Cansel, **a.g.e.,** s.20-21. Rona Serozan, **Eşya Hukuku I,** 3.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2014, s.350.

[163] Eski TMK m.769: "Rehnin tesisi zamanında rehin ile takyit olunan gayrimenkul, tahsisen tayin edilmek lazımgelir. Taksim keyfiyeti tapu sicilinde gösterilmiş olmadıkça bir gayrimenkulün parçaları rehin ile takyit olunamaz."
TMK m.854/1: "Rehin kurulurken, konusu olan taşınmazın belirtilmesi gerekir."

[164] Cansel, **a.g.e.,** s.21. Turgut Akıntürk, **Eşya Hukuku,** Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009, s.839.

doğduktan sonra rehnin paraya çevrilmesinin mümkün olduğu kabul edilmektedir[165]. Rehin sözleşmesi kurulurken alacağın doğmamış olması, müstakbel alacakların üzerinde rehin kurulmasına engel değildir çünkü taşınır rehninde belirlilik ilkesi, borçlandırıcı işlem olan rehin sözleşmesinden ziyade tasarruf işlemi aşamasında önemlidir[166].

Rehin konusu olacak müstakbel alacaklar, belirlilik ilkesine uygun olarak belirsizliğe yol açmayacak biçimde açıklanmalıdır[167]. Rehin verenin hiçbir sınırlama olmadan bütün müstakbel alacakları üzerinde rehin kurması, belirlilik ilkesine aykırı olmasa bile rehin verenin ekonomik özgürlüğünü kısıtlayarak kişilik haklarına aykırı olabileceğinden dolayı müstakbel alacakların kapsamı, rehin veren ile rehin alan arasındaki hukuki ilişkinin süresi ile sınırlandırılmalıdır[168].

4.1.2.Müstakbel Alacak Üzerindeki Rehin Hakkının Doğum Anı

Bir görüşe göre; müstakbel alacak üzerinde rehin hakkı, TMK m.955/1[169] ve TMK m.956'daki[170] işlemlerin yapılmasıyla oluşurken alacağın doğmasıyla (örneğin

---

[165] M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, Saibe Oktay Özdemir, **Eşya Hukuku,** 23.bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s.1200. Aslı Makaracı Başak, **Taşınır Rehni Sözleşmesi,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014, s.55. Hakan Yıldırım, **Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023, s.137-138. Gelecekte mülkiyeti kazanılması beklenen müstakbel taşınır üzerinde rehin kurulmasının mümkün olduğu kabul edilmektedir. Bu durumda; rehin sözleşmesi erteleyici şarta bağlıdır ve rehin sözleşmesinin hüküm doğurması için gereken şart, bu taşınırın mülkiyetinin kazanılmasıdır. Şart gerçekleşmezse rehin sözleşmesi, geçersiz hale gelir. Cansel, **a.g.e.,** s.62. Mehmet Serkan Ergüne, **Hukukumuzda Taşınır Rehninin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehninin Kuruluşu,** 2.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2020, s.154. Bu durumda; rehin hakkı, müstakbel taşınırın mülkiyetinin kazanılmasından sonra zilyetliğinin alacaklıya devredilmesiyle doğar. Cansel, **a.g.e.,** s.34-35.

[166] Ergüne, **a.g.e.,** s.154.

[167] Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.469.

[168] Lale Sirmen, **Alacak Rehni,** Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1990, s.18.

[169] Eski TMK m.869/1: "Bir senet ile tesbit edilmiş olmayan yahut senede raptedilen alacakların rehin edilmesi tahriren olur ve senede raptedilenlerde, senedin teslimi de şarttır."
TMK m.955/1: "Senede bağlanmış olan veya olmayan alacakların rehni için rehin sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve senede bağlı alacaklarda senedin teslim edilmesi gerekir."

[170] II. Kıymetli evrak üzerinde: eski TMK m.870: "Hamile muharrer senetler sadece mürtehine teslim edilmek suretiyle rehnedilir. Diğer kıymetli evrakın rehnedilmesi bunlar emre muharrer ise cirosu yapılarak ve nama muharrer ise devri icra edilerek senedin mürtehine teslimi ile olur."
TMK m.956: "(1) Hamile yazılı senetlerin rehni için senetlerin rehin alacaklısına teslimi yeterlidir.

erteleyici şarta bağlı alacaklarda şartın gerçekleşmesiyle) hüküm doğurmaya başlar[171]. Diğer görüşe göre ise müstakbel alacak üzerinde rehin kurmayı amaçlayan "öne alınmış bir tasarruf işlemi" niteliğindeki sözleşme, erteleyici şarta bağlıdır ve rehnedilen alacağın doğması, sözleşmenin hüküm doğurabilmesi için kanuni şart niteliğindedir[172]. Bu görüşe göre; alacak doğduğu anda, rehin hakkı da doğar[173].

Müstakbel alacağı rehin veren, alacağın doğumundan önce iflas ederse iki görüş, farklı sonuçlara yol açabilir. İlk görüş kabul edilirse rehin hakkı, TMK m.955/1 ile TMK m.956'daki işlemlerin yapılmasıyla oluşmuş olduğundan dolayı rehin alanın alacağı, rehinli alacak niteliğinde olacak ve iflastan etkilenmeyecektir. Diğer görüşe göre ise alacak müflisin mal varlığında doğacağından ve alacağın doğduğu anda müflisin bu alacak üzerinde tasarruf yetkisi olmayacağından dolayı rehin hakkı, diğer alacaklılara karşı ileri sürülemeyecektir[174]. Bu sonucu engellemek amacıyla TBK m.171/3'ün kıyasen uygulanabileceği ve müstakbel alacağın rehninin iflastan etkilenmeyeceği öne sürülmüştür[175].

(2) Diğer kıymetli evrakın rehni için senedin ciro edilmiş veya yazılı devir beyanı yapılmış olarak teslimi gerekir."

[171] Sirmen, **Alacak Rehni,** s.28-29. Yıldırım, **a.g.e.,** s.137-138. Sirmen'e göre; erteleyici şarta bağlı alacağın rehninde rehnedilen, alacağı erteleyici şarta bağlı olan alacaklının "şartın gerçekleşmesinin askıda olduğu dönemdeki beklenen hak durumudur." Sirmen, **Alacak Rehni,** s.29. Şartın gerçekleşmeyeceği anlaşılırsa rehin hakkı, geçersiz hale gelir. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.56.

[172] Nomer, **Beklenen Haklar**, s.110. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.55. Taşınmaz rehninden farklı olarak taşınır rehni, şarta veya vadeye bağlanabilir. Faruk Acar, **Rehin Hukuku Dersleri,** 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s.224. Makaracı Başak'a göre; müstakbel alacak üzerinde rehin kurmanın vaat edildiği borçlandırıcı işlem niteliğindeki rehin sözleşmesi ise şarta bağlı değildir ancak rehin kurma borcunun ifa edilebilmesi için alacağın doğması gerekir. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.55.

[173] Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.56. Rehnin sırası ise sözleşmenin kurulduğu tarihe göre belirlenir. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.55. TMK m.948: "(1) Aynı taşınır üzerinde birden çok rehin hakkı bulunduğu takdirde, alacaklılara rehin haklarının sırasına göre ödeme yapılır. (2) Rehin hakkının sırası kuruluş tarihine göre belirlenir."

[174] Taşkın, **a.g.e.,** s.114.

[175] Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.56. Makaracı Başak'a göre; sözleşmenin kurulması ile alacağın doğması arasındaki dönemde müstakbel alacak haczedilirse veya rehin veren iflas ederse rehin hakkı, iflas alacaklılarından ve hacizden önce gelir. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.56. Makaracı Başak, Nomer'in müstakbel alacağın devrinde alacağın doğumundan önce müstakbel alacağın haczedilmesi veya devredenin iflas etmesi durumunda eski BK m.150/3'ün kıyasen uygulanması yoluyla devralana öncelik tanınması yönündeki görüşüne atıf yapmıştır. Nomer **Beklenen Hak,** s.116-117.

4.2.Müstakbel Alacağı Güvence Altına Almak Amacıyla Rehin Kurulması

4.2.1. Genel Olarak

Rehin hakkının fer'i bir hak olması nedeniyle güvence altına alınan alacağın varlığına sıkı sıkıya bağlı olmasından dolayı yalnızca mevcut ve belirli alacakların rehinle güvence altına alınabileceği düşünülebilir[176]. Ancak TMK m.881/1[177], müstakbel alacakların da ipotekle güvence altına alınabileceğini düzenlemiştir. Müstakbel alacakların taşınır rehni ile güvence alınmasına dair bir düzenleme ise bulunmamaktadır. TMK m.851/1[178] ise taşınmaz rehninin tapuya tescilinde, güvence altına alınan alacak miktarının belirtilmesi gerektiğini düzenlemiştir. Böyle bir düzenleme ve üst sınır rehni de taşınır rehninde söz konusu değildir. Üçüncü kişilerin bir rehin derecesinin ne miktarda alacağa güvence oluşturduğunu tapu sicilinden öğrenmeye ihtiyaç duyduğu taşınmaz rehninden farklı olarak taşınır rehninde kamuya açıklık, zilyetliğin devri yoluyla sağlandığından dolayı taşınır rehni kurarken güvence altına alınan alacağın değerinin parayla belirtilmesi zorunlu değildir; rehnin paraya çevrilmesi sırasında alacağın doğmuş olması ve değerinin parayla belirlenebilir olması yeterlidir[179].

---

[176] Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.630. Nuşin Ayiter, **Eşya Hukuku,** 3.bs., Ankara, Savaş Yayınları, 1987, s.186. Turgut Akıntürk, **Eşya Hukuku,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 2009, s.836. Ergüne, **a.g.e.,** s.146.

[177] Eski TMK m.796/1: "Halen mevcut veya ileride vücut bulacak yahut vücut bulması muhtemel olan her hangi bir alacağın temini için, ipotek tesis olunabilir."
TMK m.881/1: "Hâlen mevcut olan veya henüz doğmamış olmakla beraber doğması kesin veya olası bulunan herhangi bir alacak, ipotekle güvence altına alınabilir."

[178] TMK m.851/1: "Taşınmaz rehni, miktarı Türk parası ile gösterilen belli bir alacak için kurulabilir. Alacağın miktarının belli olmaması hâlinde, alacaklının bütün istemlerini karşılayacak şekilde taşınmazın güvence altına alacağı üst sınır taraflarca belirtilir."

[179] Bülent Köprülü, Selim Kaneti, **Sınırlı Aynî Haklar,** 2.bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982-1983, s.470. Cansel, **a.g.e.,** s.82. Turhan Esener, Kudret Güven, **Eşya Hukuku,** 8.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2019, s.591. Akıntürk, **a.g.e.,** s.839-840. Şeref Ertaş, Emre Cumalıoğlu, İlknur Serdar, **Eşya Hukuku,** 16.bs., İzmir, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 2021, s.616. Acar, **Rehin Hukuku Dersleri,** s.224.
Para borcu dışında, verme veya yapma ya da yapmama borcunu teminat altına almak amacıyla kurulan rehnin paraya çevrilmesi sırasında parasal değerinin tespit edilmesinin yeterli olduğu kabul edilmektedir. Ergüne'ye göre; bu borçların parasal değerinin tespiti zor olacağından dolayı borca aykırılık durumunda doğacak olan tazminat alacağının rehinle teminat altına alındığı kabul edilmelidir. Ergüne, **a.g.e.,** s.145.

Taşınır rehninde sabit derece sistemi değil, tarih itibariyle öncelik (kıdeme itibar) ilkesinin geçerli olması nedeniyle bir rehinli alacaklının önüne daha sonra rehin alan başka bir rehinli alacaklının geçmesi mümkün olmadığından dolayı belirlilik ilkesi, taşınmaz rehnindeki kadar önemli değildir[180]. Bu durumda; belirlilik ilkesinin daha önemli olduğu taşınmaz rehninde, müstakbel alacakların ipotekle güvence altına alınabilmesi mümkün olduğundan dolayı müstakbel alacakların taşınır rehniyle de güvence altına alınabilmesinin mümkün olduğu kabul edilmektedir[181]. Belirlilik ilkesi gereğince, rehin sözleşmesinde güvence altına alınan alacağın müstakbel alacak olduğunun belirtilmesi gerekir[182].

Müstakbel alacakların rehinle güvence altına alınabilmesi, güvence altına alınan alacağın henüz doğmamış olması nedeniyle bir görüşe göre; fer'ilik ve belirlilik ilkelerinin istisnası niteliğindedir[183]. Ancak alacağın doğumuyla rehnin paraya çevrilmesi, mümkün hale gelebileceği için diğer görüşe göre ise bir istisna söz konusu değildir[184].

Bir görüşe göre; alacaklı lehine doğabilecek bütün müstakbel alacakları güvence altına alacak biçimde rehin kurmak, belirlilik ilkesine aykırı olmayacağından dolayı mümkündür[185]. Baskın görüşe göre ise güvence altına alınacak müstakbel alacakların kaynağı olan hukuki nedenleri, belirli ve süre bakımından sınırlı olmalıdır; alacaklı lehine doğabilecek bütün müstakbel alacakları güvence altına alan rehin, rehin verenin ekonomik özgürlüğünü kısıtlayarak TMK m.23/2'ye[186] göre kişilik haklarına

---

[180] Akıntürk, **a.g.e.,** s.839-840. Serozan, **Eşya Hukuku I,** s.350. Alper Uyumaz, **Motorlu Taşıt Rehni,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s.174. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.106-107.

[181] Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.630. Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.470. Serozan, **Eşya Hukuku I,** s.350. Ergüne, **a.g.e.,** s.146. Uyumaz, **a.g.e.,** s.174.

[182] Esener, Güven, **a.g.e.,** s.591. Bir görüşe göre; müstakbel veya mevcut bir hukuki ilişkiye dayanmayan müstakbel alacakları rehinle güvence altına almak, mümkün değildir. Cansel, **a.g.e.,** s.81-82. Doruk Utku, **Sınai Hakların Rehni,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2009, s.159.

[183] Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.631. Cansel, **a.g.e.,** s.80. Erden Kuntalp, **Ana Para ve Üst Sınır (Maksimal) İpotek Ayrımı,** Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Ankara, 1989, s.14. Hüseyin Hatemi, Rona Serozan, Abdülkadir Arpacı, **Eşya Hukuku,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1991, s.354. Serozan, **Eşya Hukuku I,** s.350. Sirmen, **Alacak Rehni,** s.14.

[184] Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.470. Ertaş, Cumalıoğlu, Serdar, **a.g.e.,** s.616. Ergüne, **a.g.e.,** s.147.

[185] Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.645. Zaman ve konu bakımından sınırlama yapmadan "bazı" alacakları güvence altına alacak biçimde rehin kurulması, belirlilik ilkesine aykırıdır. Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.645.

[186] TMK m.23/2: "Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlayamaz."

aykırı olacağı için TBK m.27'ye[187] göre tamamen veya kısmen geçersiz olabilir[188]. Alacaklı lehine doğabilecek bütün müstakbel alacakların rehinle güvence altına alınması mümkün değildir; taraflar arasında devam eden bir iş ilişkisi varsa yalnızca bu iş ilişkisi kapsamında doğabilecek olan alacakların rehinle güvence altına alındığı kabul edilebilir[189].

4.2.2.Müstakbel Alacağı Güvence Altına Alan Rehin Hakkının Doğum Anı

Bir görüşe göre; müstakbel alacağı güvence altına alan rehin sözleşmesi, kurulmasıyla birlikte hüküm doğurmaya başlar. Bu görüşe göre; rehin hakkı, taşınmazlarda tescil, taşınırlarda ise zilyetliğin alacaklıya devri ile doğacağından dolayı güvence altına alınan alacağın doğmuş olması, rehin hakkının doğumu için

[187] TBK m.27: "(1)Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür. (2)Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur."

[188] Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.471. Cansel, **a.g.e.,** s.85. Serozan, **Eşya Hukuku I,** s.350. Ertaş, Cumalıoğlu, Serdar, **a.g.e.,** s.616. Uyumaz, **a.g.e.,** s.175-176. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.101-102. Makaracı Başak'a göre; bu rehinle güvence altına alınan alacaklar, sınırlı olmadığı için belirlilik ilkesine de aykırılık söz konusudur. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.102. Çünkü rehin veren, rehin alana karşı tüm borçlarını ifa etse bile rehin alanın üçüncü kişiler ile rehin veren arasındaki sözleşmelerden doğacak olan alacakları devralma ihtimali vardır. Cansel, **a.g.e.,** s.86. Bir görüşe göre; rehin sözleşmesinde güvence altına alınan alacağın hukuki nedeninin gösterilmesi gerekmez, hukuki neden gösterilmezse soyut borç ikrarının söz konusu olduğu savunulabilir. Gülen Sinem Tek, **Ulaşım Araçlarının İpoteği,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s.88.
Başka bir görüşe göre ise rehin sözleşmesinde hukuki neden gösterilmelidir ancak rehin sözleşmesinde hukuki neden gösterilmezse ve "bütün alacaklar" gibi genel bir ifade kullanılırsa bu ifadenin kapsamına giren alacakların sözleşmenin kurulduğu sırada tarafların arasındaki ilişkilerden tespit edilebilmesi yeterlidir; bu ifade, dürüstlük kuralı doğrultusunda yorumlanmalı ve sözleşmenin kurulduğu sırada öngörülemeyecek alacaklar, bu kapsama girmemelidir. Bu görüşe göre; hangi alacakların bu ifade kapsamında olduğu yorum yoluyla da tespit edilemiyorsa rehin sözleşmesinin tamamı, belirlilik ilkesine aykırılık nedeniyle geçersiz olmalıdır. Mehmet Kılıç, "Anonim Ortaklıklarda Pay Rehni", **Bankacılar Dergisi,** S.71, 2009, s.70-71. Kemal Şenocak, "Menkul Kıymet Lombard Kredisi (Effect Lombard Loan)", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.1, S.1, 2010, s.8-9. Utku, **a.g.e.,** s.159-160. Yıldırım, **a.g.e.,** s.158-159.

[189] Kemal T. Gürsoy, Fikret Eren, Erol Cansel, **Türk Eşya Hukuku**, 2.bs., Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1984, s.961-962. Kuntalp, **a.g.e.,** s.10.

gerekli değildir[190]. Diğer görüşe göre ise güvence altına alınan alacağın doğmasıyla rehin sözleşmesi, hüküm doğurmaya başlar ve rehin hakkı doğar[191].

Rehin veren, rehin sözleşmesinin kurulmasından sonra, güvence altına alınan alacağın doğumundan önce iflas ederse iki görüş, farklı sonuçlara yol açabilir. İlk görüş kabul edilirse rehin hakkı, iflastan önce doğmuş olduğundan dolayı rehin alanın alacağı, rehinli alacak niteliğinde olacak ve iflastan etkilenmeyecektir. Diğer görüş kabul edilirse güvence altına alınan alacağın doğduğu anda rehne konu edilecek mal üzerinde müflisin tasarruf yetkisi olmayacağından dolayı rehin hakkı, diğer alacaklılara karşı ileri sürülemeyecektir. Bu sonucu engellemek amacıyla TBK m.171/3'ün kıyasen uygulanabileceği ve müstakbel alacağı güvence altına alan rehnin iflastan etkilenmeyerek öncelikli olabileceği öne sürülmüştür[192].

[190] Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.470. Cansel, **a.g.e.,** s.81. Kuntalp, **a.g.e.,** s.14. Sirmen, **Alacak Rehni,** s.15. Sirmen, **Şart,** s.133. Ergüne, **a.g.e.,** s.148. Uyumaz, **a.g.e.,** s.175. Müstakbel alacağın doğmayacağı kesinleştiğinde rehin hakkı sona erer. Taşkın, **a.g.e.,** s.483.
[191] Carl Wieland, çeviren: İsmail Hakkı Karafakıh, **Aynî Haklar Kısım II,** 2.bs., Ankara, Yeni Ceza Evi Basımevi, 1949, s.708. Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.631. Ayiter, **a.g.e.,** s.186. Nomer, **Beklenen Hak,** s.128-129. Tek, **a.g.e.,** s.20. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.91.
[192] Nomer **Beklenen Hak,** s.129. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.90.

İKİNCİ BÖLÜM
KONKORDATO BORÇLUSUNUN MÜSTAKBEL ALACAKLARI

1.Konkordato Borçlusunun Mühletten Önce Devrettiği Müstakbel Alacaklar

1.1.Genel Olarak

İİK m.294/6'ya[1] göre; geçici mühlet verilmesinden önce konkordato borçlusu, müstakbel bir alacağının devri için sözleşme yapmış ve bu alacak geçici veya kesin mühlet sırasında doğmuş ise devir geçersizdir[2]. 7101 Sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden önce böyle bir madde mevcut değildi; konkordato borçlusunun müstakbel alacaklarının devri, İİK m.290/2[3] kapsamında değerlendirilerek geçersiz olarak kabul edilebilmekteydi[4]. İİK m.294/6 bakımından alacağın devrinin ifa uğruna veya ifa yerine yapılmış olmasının önemi yoktur[5]. Emredici nitelikte olan İİK m.294/6'nın maddi hukuk hükümlerinden önce gelmesi nedeniyle sözleşme ile aksinin kararlaştırılması mümkün değildir[6].

---

[1] İİK m.294/6: "Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür."

[2] Kale, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.395. Serdar Kale, "7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Adi Konkordato", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.5, S.1, 2018, s.235. Cenk Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları (28.02.2018 Tarih ve 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere Göre)", **TBB Dergisi,** S.141, 2019, s.247. Işık, **a.g.e.,** s.431.

[3] Mülga İİK m.290/2: "Borçlu, icra mahkemesinin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez ve takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi halde yapılan işlemler hükümsüzdür."
7101 Sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden sonra İİK m.297/2: "Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü almak zorundadır."

[4] Kale, **a.g.e.,** s.235. Işık, **a.g.e.,** s.421.

[5] Müjgan Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** On İki Levha Yayınları, 2020, s.202. Işık, **a.g.e.,** s.427.

[6] Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", s.248. Murat Akdeniz, Şaban Kayıhan, **Konkordato Hukuku,** İstanbul, Umuttepe Yayınları, 2019, s.140. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.201. Işık, **a.g.e.,** s.434.

İİK m.294/6'ya göre; alacağın muaccel olduğu tarih değil, doğduğu tarih dikkate alınmalıdır[7]. Alacak konkordatonun tasdikinden sonra doğmuş ise mühletin etkileri ortadan kalkmış olduğu için devir, geçersiz olmayacaktır[8]. Konkordato borçlusunun konkordatoya tabi olmayan bir borcunun ifası için geçici mühletten önce müstakbel alacağını devretmiş olması durumunda İİK m.294/6 uygulanmayacaktır çünkü konkordatoya tabi olmayan alacaklar, sınırlamalara da tabi değildir; konkordato borçlusu, konkordatoya tabi olmayan borçlarını mühlet sırasında ödeyebilir veya bu alacaklar için mühlet sırasında takip yapılabilir[9]. İİK m.294/6'nın uygulanıp uygulanamayacağının anlaşılamaması nedeniyle borcun kime ödeneceği çekişmeliyse

[7] Hakan Pekcanıtez, Güray Erdönmez, **Konkordato**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018, s.102. Kaplan, **a.g.e.**, s.82. Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", s.248. Sarısözen, **a.g.e.**, s.371. Cemil Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", **Bankacılar Dergisi,** S.112, 2020, s.54. Orhan Eroğlu, **Uygulamada Konkordato,** 5.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023, s.222. Işık, **a.g.e.,** s.429. Munise Seray Göncü Döner, **Anonim Ortaklığın Borca Batıklık Nedeniyle İflâsı ve İflâsın Konkordato Yoluyla Önlenmesi,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022, s.229.
Geçici mühlet kararı verilmesinden önce devredilen bir alacağın mühlet sırasında doğmasına çok rastlanılmayacağını düşünen Akkanat Öztürk'e göre; alacağın mühlet sırasında muaccel olmasına daha sık rastlanılacağı için İİK m.294/6'da "doğmuş" ifadesi yerine "muaccel olmuş" ifadesi kullanılsaydı maddenin amacına daha uygun bir sonuca ulaşılabileceği savunulabilir. Elif Beyza Akkanat Öztürk, "Alacağın Teminaten Devri", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C.79, S.1, 2021, s.17.
"…Mahkemece, yapılan yargılama sonucunda taraflar arasında akdedilen temlik sözleşmeleri, davacı ile ... (... Hizmetler Başkanlığı) arasında imzalanan ... ... ve ... yapım işine ilişkin olarak düzenlenen hakedişler, ... ile yapılan yazışmalar, özellikle Destek Hizmetleri Başkanlığı'nın incelenen 27/06/2018, 11/07/2018 ve 13/09/2018 tarihli yazıları dikkate alındığında temlik sözleşmelerine konu alacakların, 2018/779 Esas sayılı dosyada verilen konkordato geçici mühlet tarihi olan 30/09/2018 tarihinden önce doğduğu, bu nedenle alacağın temliklerinin İİK 294/6 maddesi gereğince hükümsüz olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir…Davacı vekilinin davalılar ...A.Ş ile ... A.Ş yönünden istinaf başvurularının, Mahkemece, dosya kapsamındaki bilgi, belge ve toplanan deliller değerlendirilerek yasal düzenlemelere uygun ve isabetli gerekçeyle karar verilmiş olduğu, ileri sürülen istinaf sebepleri dikkate alındığında ve özellikle davalı ...Ş'ye yapılan temliğin 11/07/2018 tarihli olup, 11 nolu hakedişin onay tarihinin 18/10/2018 tarihi olduğu, yine davalı ...A.Ş yönünden yapılan temlik tarihinin 12/09/2018 olup, 12 nolu hakedişin onay tarihinin 23/10/2018 tarihi olduğu ve geçici mühlet kararının 30/10/2018 tarihi olduğu anlaşılmakla, mahkeme kararında usul ve esas yönünden yasaya aykırılık bulunmadığından, esastan reddine karar verilmesi gerekmiştir…" Ankara BAM 27.HD., E.2021/355, K.2022/1163, T.18.11.2022, Lexpera, 04.02.2024.
[8] Kale, **a.g.e.,** s.235. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.202. Sarısözen, **a.g.e.,** s.372. Işık, **a.g.e.,** s.431. İbrahim Dağ, "Konkordato Mühletinin Tasarruflara Etkisi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2022, s.110.
[9] Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.203. Işık, **a.g.e.,** s.428. Bu durumda konkordato borçlusunun ifa ettiği borcun bir kısmının konkordatoya tabi olması, bir kısmının ise konkordatoya tabi olmaması ihtimali tartışma yaratabilir. Bu durumda müstakbel alacağın devrinin İİK m.294/6'ya göre hükümsüz olmayacağı kabul edilirse alacaklı, alacağının tamamı bakımından konkordatoya tabi olmayan bir alacaklı ile aynı duruma gelmiş olur ve hükmün amacına aykırı bir sonuç ortaya çıkar.

TBK m.187[10] ve HMK m. 382/2/d/3'e[11] göre sulh hukuk mahkemesinden ödeme yerinin tevdii talep edilebilir[12].

1.2.İİK m.294/6'nın Amacı

İİK m.294/6 ile konkordato borçlusuna nakit akışının sağlanması amaçlanmıştır [13] . Bu hüküm, alacaklılar arasında eşitliğin sağlanmasını da amaçlamaktadır[14]. Kanun gerekçesine[15] göre bu hüküm, konkordato alacaklılarını da

[10] TBK m.187: "(1)Kime ait olduğu çekişmeli bulunan bir alacağın borçlusu, ifadan kaçınabilir ve alacağın konusunu hâkim tarafından belirlenen yere tevdi etmekle borçtan kurtulur.
(2)Borçlu, alacağın çekişmeli olduğunu bildiği hâlde ifada bulunursa, bundan doğacak sonuçlardan sorumlu olur.
(3)Dava konusu olan çekişme mahkemece henüz sonuca bağlanmamış ve borç da muaccel ise, taraflardan her biri borçluyu, edimi tevdi etmeye zorlayabilir."

[11] HMK m.382/d) Borçlar hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:
3) Tevdi mahalli belirlenmesi veya tevdi edilemeyecek eşyanın satılması.

[12] Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.202. Işık, **a.g.e.,** s.434.

[13] Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.102. Mehmet Kâmil Yıldırım, Nevhis Deren-Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku,** 8.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2021, s.622. Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", s.248. Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", s.53.

[14] Tolga Akkaya, "Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi", **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi,** S.1, 2021, s.225.

[15] "...Bu hükmün amacı borçlunun konkordato alacaklılarının müracaat edebileceği malvarlığını korumaktır. Her ne kadar bu fıkra ile elde edilmek istenen amaca 277 ve devamı maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davası ile de ulaşılabileceği düşünebilirse de, tasarrufun iptali davası şartlarının (özellikle aciz vesikası alma şartının) pek çok olayda gerçekleşemeyebileceği dikkate alınarak İsviçre İcra ve İflas Kanunundaki çözüm şeklinin daha uygun olduğu sonucuna varılarak, yedinci fıkra düzenlenmektedir." İİK m. 294'te değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun'un 22. maddesinin gerekçesi (Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, Yasama Dönemi 26, Yasama Yılı 3, Sıra Sayısı 524, s.10, (Çevrimiçi) https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf, 08.02.2024. Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, **İcra ve İflâs Hukuku,** 6.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2020, s.575.
Kanun gerekçesine göre; konkordato talep etmiş borçluya karşı da tasarrufun iptali davası açmak için aciz belgesi gerekmektedir. Ancak bir görüşe göre; mühlet kararı nedeniyle konkordato borçlusuna karşı icra takibi başlatamayan veya mühletten önce başlattığı takibin mühlet kararıyla birlikte durması nedeniyle aciz belgesi alma imkanı olmayan alacaklı, borçlunun mahkemeye sunduğu belgelerden borçlarını ödeyemeyecek durumda olduğu anlaşılıyorsa aciz belgesi olmasa bile tasarrufun iptali davası açabilir. Çünkü mühlet sırasında elinde aciz belgesi olmayan alacaklıların tasarrufun iptali davası açamayacağı kabul edilirse mühlet kararından önce aciz belgesi almış alacaklılar, mühlet sırasında tasarrufun iptali davası açarak borçlunun üçüncü kişiye devrettiği mal varlığı değeri üzerine daha önce kesin haciz koydurarak sıra cetvelinde aciz belgesi olmayan alacaklılardan daha avantajlı hale gelecektir. Mühlet sırasında elinde aciz belgesi olmayan alacaklının tasarrufun iptali davası açamayacağı kabul edilirse borçlunun üçüncü kişiye devrettiği aktifin mühlet sırasında üçüncü kişi tarafından dördüncü kişiye devredilmesi durumunda mühlet sona erdikten sonra aciz belgesi alarak tasarrufun iptali davası açacak olan alacaklının İİK m.282'ye göre dördüncü kişinin kötü niyetli olduğunu ispat etmesi daha zor olacaktır. Erdönmez, **Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan**

korumak için konkordato borçlusunun mal varlığını korumayı hedeflemektedir[16]. Bir görüşe göre; müstakbel alacakların devrinin uygulamadaki yaygınlığı ve konkordato borçlusunun durumunun iyileşmesi için bu müstakbel alacaklara da ihtiyaç duyabilmesi nedeniyle İİK m.294/6, isabetli bir düzenleme olmuştur[17]. Diğer görüş ise makul hukuki nedenlere dayanan beklenen hakların da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına göre Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi [18] ile mülkiyet kapsamında korunması nedeniyle İİK m.294/6'nın mülkiyet hakkını sınırladığı ve borçlu ile alacaklılarının menfaatini korumayı amaçlayan bu hükmün kamu yararını korumak gibi bir amacının da bulunmaması nedeniyle bu sınırlamanın isabetli olmadığı yönündedir[19].

Tasarrufların İptali, s.75-76. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.178. Güray Erdönmez, "Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", **Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları II,** Ed. Muhammet Özekes, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s.34-35. Sarısözen, **a.g.e.,** s.436-437.

Bu görüşe katılan Akkaya'ya göre; takip yasağı bulunan alacaklılar, konkordatonun tasdiki talebinin reddedilmesiyle mühletin bitmesinden sonra da aciz belgesi olmadan tasarrufun iptali davası açabilir. Akkaya, **a.g.e.,** s.240-241.

Mühlet sırasında konkordato borçlusuna karşı aciz belgesi olmadan tasarrufun iptali davası açılabileceğini (aciz belgesi alınmadan mühlet kararının verilmiş olduğunu ve bu yüzden takip yasağı bulunması nedeniyle aciz belgesi alınmasının mümkün olmadığını davacı alacaklının ispatlaması şartıyla) savunan Turan'a göre; konkordatoda mühlet için mahkemeye sunulmuş belgeler, tasarrufun iptali davasında karar vermek için yeterli değildir. Turan'a göre; mühlet sırasında aciz belgesi olmayan bir alacaklının konkordato borçlusuna karşı açtığı tasarrufun iptali davasında konkordato, bekletici mesele yapılmalıdır çünkü konkordato, tasdik edilirse alacaklılar bakımından bağlayıcı olacağından dolayı aciz halinden söz edilemeyecektir. Mehmet Turan, "Konkordato Sürecinden Etkilenmeyen Hak ve Alacaklar", Selçuk Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2022, s.190-191. Ancak bu konuda konkordatonun tasdik edilmeme ihtimalini dikkate almak daha doğru olacaktır. Çünkü aciz belgesi olmayan alacaklıların açtığı tasarrufun iptali davasında konkordatonun bekletici mesele yapılacağının kabul edilmesi durumunda da mühletten önce aciz belgesi almış alacaklıların bu esnada açtıkları tasarrufun iptali davaları sonuçlanırsa aciz belgesi olmayan alacaklıların aleyhine bir sonuç ortaya çıkacaktır.

[16] Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.101.

[17] Işık, **a.g.e.,** s.421. İİK m.294/6'nın isabetli bir hüküm olup olmadığının tartışılması gerektiği yönünde: Hakan Pekcanıtez, **Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları II,** Ed. Muhammet Özekes, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.39.

[18] AİHS 1 No'lu Ek Protokol m.1/1: "Her gerçek ve tüzel kişinin, mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

[19] Rukiye Duran, **Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2020, s.256-257. Sarısözen, **a.g.e.,** s.371.

Konkordatonun alacaklıların ve kamunun menfaatlerini de koruduğu ancak borçlunun borçlarını konkordato projesine göre ödeyerek ticari faaliyetine devam edebilmesinin amaçlanması nedeniyle konkordatoda borçlunun menfaatinin ön planda olduğu yönünde: Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", s.55.

İİK m.294/6'da devri geçersiz olan müstakbel alacakların yalnızca konkordato borçlusunun alacakları olduğuna dair bir ifade bulunmamaktadır. Ancak kanun gerekçesine göre de amaç, konkordato borçlusunun mal varlığını korumak olduğundan dolayı konkordato alacaklılarının müstakbel alacaklarının devrini geçersiz kılmak için makul bir neden bulunmamaktadır. Bu konuda; konkordato borçlusuna borcu olan kişilerin konkordatoya başvurulacağını öğrenmesi durumunda konkordato borçlusunun alacaklılarından müstakbel alacaklarını ivazlı biçimde devralarak alacak doğduktan ve muaccel olduktan sonra takas vasıtasıyla kendilerinin lehine, konkordato borçlusunun aleyhine bir durum ortaya çıkarma ihtimali akla gelebilir. Ancak İİK m.294/4'e[20] göre; konkordato borçlusunun alacaklısı, geçici mühletin ilanından sonra alacaklı olmuşsa takas yapılamaz[21]. İİK m.294/6 ise müstakbel alacağın geçici mühletin verilmesinden sonra doğması durumunda alacağın devrinin geçersiz olacağını düzenlemiştir. Alacak geçici mühletin ilanından sonra doğmuşsa zaten İİK

[20] İİK m.294/4: "Takas bu Kanunun 200 ve 201 inci maddelerine tâbidir. Bu maddelerin uygulanmasında geçici mühletin ilânı tarihi esas alınır."
İİK m.200: "Alacaklı alacağını müflisin kendinde olan alacağı ile takas edebilir. Aşağıdaki hallerde takas yapılamaz.
1 – Müflisin borçlusu iflas açıldıktan sonra müflisin alacaklısı olursa;
2 – Müflisin alacaklısı iflas açıldıktan sonra müflisin veya masanın borçlusu olursa;
3 – Alacaklının alacağı hamile muharer bir senede müstenit ise.
Anonim, limited ve kooperatif şirketlerin iflasları halinde esas mukavele gereğince verilmesi lazımgelen hisse senedi bedellerinin henüz ödenmemiş olan kısımları veya konması taahhüt edilen ve fakat konmamış olan sermayeler bu şirketlerin borçlariyle takas edilemez."
İİK m.201: "Müflisin borçlusu iflasın açılmasından evvel alacaklısının aciz halinde bulunduğunu bilerek masanın zararına kendisine veya üçüncü bir şahsa takas suretiyle bir menfaat temin etmek için müflise karşı bir alacak ihdas ederse bu takasa mahkemede itiraz olunabilir."

[21] Akil'e göre; alacaklıların haklarının korunması için ilan tarihi yerine geçici mühlet tarihinin dikkate alınması, daha isabetli olur. Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", s.246. Dırenisa'ya göre; mahkemenin geçici mühlet kararını verdikten sonra hemen ilan etmesi gerektiğinden dolayı kararla ilan arasında genellikle çok kısa bir süre olmasına rağmen ilanın gecikmesi veya kararı ilandan önce öğrenmeleri durumunda, konkordato borçlusunun alacaklılarının ve borçlularının takas yasağından kaçınmaya çalışmaları ihtimal dahilindedir. Yazara göre; bu durumda İİK m.201'e göre takasa itiraz edilebilecekse de takasın kötü niyetli veya hileli olduğunu ispat yükü itiraz edende olacağından dolayı takas yasağını daha verimli hale getirmek için İİK m.294/4'teki "geçici mühletin ilânı tarihi" ifadesi, "geçici mühlet kararının verildiği an" olarak değiştirilmelidir. Efe Dırenisa, "Konkordatoda Takas", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.15, S.189, 2020, s.524-525.
Uygulamada bazı konkordato komiserleri, alacaklıların takas yasağından kaçınmalarını önlemek amacıyla geçici mühlet kararı ve bu kararın ilan tarihi arasındaki süreçte geçici mühlet kararını ihtar ile alacaklılara bildirmektedir; bu durumda ilan tarihi yerine ihtar tarihi dikkate alınmalıdır çünkü ilan ile amaçlanan sonuca ihtar ile ulaşılmıştır. Albayrak, **a.g.e.**, s.102. Ebubekir Mutlu, "Konkordato Hukukunda Takas", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023, s.76.

m.294/4'e göre takas yasağı söz konusu olacağından dolayı İİK m.294/6, takasın önüne geçmek için düzenlenmiş olamaz.

1.3.İİK m.294/6'daki Hükümsüzlüğün Türü

İİK m.294/6'da müstakbel alacağın devrinin hükümsüz olduğu belirtilmiş olmakla birlikte, hükümsüzlüğün türü açıkça ifade edilmemiştir. Katıldığımız görüşe göre İİK m.294/6'da kullanılan hükümsüzlük ifadesi; TBK m.27'deki kesin hükümsüzlük anlamına gelmemektedir, nisbî etkisizlik anlamına gelmektedir[22]. İİK m.191/1'deki[23] gibi[24], tasarruf işleminin konkordatoya tabi diğer alacaklılara karşı hüküm ifade etmemesi söz konusudur. Bu görüşe göre; müstakbel alacağın ivazlı devri söz konusuysa müstakbel alacağı nisbî etkisiz biçimde devralan, TBK m.191/1'deki[25] garanti nedeniyle kendisine konkordatoya tabi bir alacaklı olarak ödeme yapılmasını talep edebilir[26]. Bu görüşe göre; alacağın devri, konkordato borçlusu ve alacaklı arasında geçerli olduğu için konkordato borçlusunun malî durumunun düzelmesi nedeniyle mühlet kaldırılırsa (İİK m.291[27]) alacağın devri bakımından konkordatoya

---

[22] Murat Atalı, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, **İcra ve İflâs Hukuku,** 6.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2022, s.672. Albayrak, **a.g.e.**, s.107.

[23] İİK m.191/1: "Borçlunun iflas açıldıktan sonra masaya ait mallar üzerinde her türlü tasarrufu alacaklılara karşı hükümsüzdür."

[24] İİK m.191/1'in nisbî etkisizlik örneği olduğu yönünde: Oğuzman, Barlas, **a.g.e.**, s.225.

[25] TBK m.191/1: "Alacak, bir edim karşılığında devredilmişse devreden, devir sırasında alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücüne sahip olduğunu garanti etmiş olur."
TBK m.191'in yalnızca mevcut alacakların devri için düzenlenmiş olduğu, müstakbel alacakların devri için düzenlenmemiş olduğu yönünde: Engin, **a.g.e.**, s.116-117. Saruhan, **a.g.e.**, s.20. Erbayraktar, **a.g.e.,** s.448.

[26] Atalı, Ermenek, Erdoğan, **a.g.e.**, s. 672. Albayrak, **a.g.e.**, s.107. Katıldığımız görüşe göre; müstakbel alacağın devri, ivazlı da olsa ivazsız da olsa İİK m.294/6'ya göre hükümsüz olacaktır. Işık, **a.g.e.,** s.427. Eroğlu'ya göre ise İİK m.294/6, yalnızca müstakbel alacakların ivazsız devri için düzenlenmiştir. Eroğlu'ya göre; müstakbel alacağın ivazlı devri konkordato borçlusunun menfaatineyse, devredilen alacak mühletten önce doğmuşsa ve mühletten önce doğmuş bir borcun ifa edilmesi amacıyla devredilmiyorsa komiserinin onayıyla geçerli hale gelebilir. Eroğlu, **Uygulamada Konkordato,** s.223. Ancak devredilen müstakbel alacak mühletten önce doğarsa zaten müstakbel alacağın devri, İİK m.294/6'ya göre hükümsüz olmayacaktır. Ayrıca kanun koyucu "müstakbel alacağın ivazsız devri" şeklinde bir sınırlama yapmadığı halde İİK m.294/6'nın yalnızca ivazsız devirler için uygulanacağının kabul edilmesi halinde bu maddenin uygulanmasının sınırlandırılması, konkordato borçlusunun aleyhine olacaktır.

[27] İİK m.291: "(1)Konkordato talebi ile amaçlanan iyileşmenin, kesin mühletin sona ermesinden önce gerçekleştiğinin komiserin yazılı raporuyla mahkemeye bildirilmesi üzerine mahkemece resen, kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine karar verilir. Bu karar, 288 inci madde uyarınca ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir.

hiç başvurulmamış gibi olur[28]. Bu ihtimalde bir görüşe göre ise alacağın doğum tarihine göre bir ayrım yapılması gerekmektedir: alacak, iyileşme nedeniyle mühletin kaldırılmasından sonra doğarsa alacağın devri geçersiz olmaz[29] ancak iyileşme nedeniyle mühletin kaldırılmasından önce doğarsa alacağın devri geçersiz olur[30]. Işık'a göre de İİK m.294/6'daki hükümsüzlük ifadesi kesin hükümsüzlük anlamına geldiği için alacak, iyileşme nedeniyle mühletin kaldırılmasından önce doğarsa alacağın devri geçersiz olur; iyileşme nedeniyle mühletin kaldırılması alacağın devrini geçerli hale getiremez[31].

1.4.İİK m.294/6 Bakımından Erteleyici Şarta Bağlı Alacaklar

İİK m.294/6'ya göre devri geçersiz olan müstakbel alacakların kapsamına erteleyici şarta bağlı alacakların dahil olup olmadığı tartışılabilir. İİK m.294/6, konkordato borçlusunun mal varlığını korumayı amaçlamakta ve borcun doğum tarihine göre ayrım yapmakta olduğu için bu maddedeki "müstakbel alacak" kavramı, mühlet sırasında doğacak olan alacaklar şeklinde anlaşılmalıdır. Baskın görüşe göre erteleyici şarta bağlı alacaklar da şartın gerçekleşmesiyle doğacağı için şart mühlet

(2)Mahkeme, bu madde kapsamında kesin mühletin kaldırılmasına karar vermeden önce borçlu ve varsa konkordato talep eden alacaklı ve alacaklılar kurulunu duruşmaya davet eder; diğer alacaklıları ise gerekli görürse davet eder."

[28] Albayrak, **a.g.e.**, s.107. İİK m.292'ye göre "kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına" karar verilirse İİK m.191/1 nedeniyle alacağın devri, geçersiz kalacaktır. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.202. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.258. Işık, **a.g.e.,** s.433. Yazarların müstakbel alacağın önce devredenin mal varlığında doğacağını, sonra hemen devralana geçeceğini öne süren ve baskın görüş olan "dolaylı iktisap" görüşünü kabul ettiği söylenebilir. Çünkü bu görüşe göre; alacak, öncelikle alacağı devreden borçlunun mal varlığında doğacağı için iflas masasına dahil olacaktır ve devralana geçmeyecektir. Ancak alacağın doğrudan devralanın mal varlığında doğacağını öne süren "doğrudan iktisap" görüşü kabul edilirse alacak, iflas masasına girmeyeceği için devralana geçecektir. Eski BK m.150/3'ün kıyasen uygulanması gerektiğini öne süren Nomer'e göre de müstakbel alacağını devreden, iflas ederse müstakbel alacağı devralan, iflastan etkilenmez ve alacak doğunca bu alacağı iktisap eder; tasarrufun iptali davasıyla ilgili hükümler saklıdır. Nomer, **Beklenen Haklar**, s.115-117. Bu görüşü kabul edersek "kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına" karar verilirse alacağın devri, geçersiz olmamalıdır.

[29] Akil'e göre de sözleşmede aksi kararlaştırılmadıysa, iyileşme nedeniyle mühlet kaldırılınca müstakbel alacakların devri, "yeni doğacak alacaklar bakımından tekrar geçerlilik kazanır." Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", s.248.

[30] Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.202.

[31] Işık, **a.g.e.,** s.433. Işık, bu durumda alacağın yeniden devredilmesinin gerekmesinin pratiklikten uzak olduğunu da belirtmiştir. Işık, **a.g.e.,** s.433.

sırasında gerçekleşirse bu maddeye göre müstakbel alacak kapsamında olmalıdır[32]. Ancak yine de tartışmaya yol açmamak ve TBK ile uyumlu bir dil kullanmak adına İİK m.294/6'da "müstakbel bir alacağın veya erteleyici şarta bağlı bir alacağın devri" gibi bir ifade kullanılması önerilebilir.

Kanun koyucunun amacının konkordato borçlusunun mal varlığını korumak olduğu dikkate alınırsa müstakbel alacakların devrini geçersiz kılarken erteleyici şarta bağlı alacakların devrini geçersiz kılmaması, makul olmazdı. Bu durumda kanun koyucunun İİK m.294/6'da "müstakbel alacak" ifadesini erteleyici şarta bağlı alacakları da kapsayacak biçimde kullanması dikkate alınırsa erteleyici şarta bağlı alacakları müstakbel alacak olarak kabul eden baskın görüşü benimsediği söylenebilir. Ancak İİK m.302/6 [33] ve İİK m.308/c/2'ye [34] göre konkordato talebinden önce kurulmuş sözleşmelerden doğan erteleyici şarta bağlı alacakları konkordatoya tabi tutması[35] dikkate alınırsa kanun koyucunun bu maddeleri ise baskın görüşten farklı

---

[32] Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.200. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.198.

[33] İİK m.302/6: "Çekişmeli veya geciktirici koşula bağlı yahut belirli olmayan bir vadeye tabi alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına mahkeme karar verir. Şu kadar ki bu iddialar hakkında ileride mahkemece verilecek hükümler saklıdır."
İİK m.302/6'ya göre alacaklılar toplantısında oy kullanabilmek için mahkemeye başvurabilecekken bu konuda ayrıca bir dava açılamayacağı yönünde İstanbul BAM 17. HD'nin kararı: "…İİK'nın 300. maddesi gereği komiser, iddia olunan alacaklar hakkında borçluyu açıklamada bulunmaya davet eder. Borçlu bildirilen alacağı kısmen veya tamamen reddedebilir. Bu durumda reddedilen alacak çekişmeli hale gelir ve bu alacağın konkordato çoğunluğunun hesaplanmasında dikkate alınıp alınmayacağına, dikkate alınacaksa ne oranda dikkate alınacağına İİK'nın 302/6 maddesi gereği mahkemece karar verilir. Ancak bu iddialar hakkında ileride mahkemece verilecek hükümler saklıdır. Mahkeme çekişmeli alacakları incelerken alacağın esasına ilişkin ayrıntılı bir inceleme yapmayıp, sadece alacaklının oy hakkına yönelik inceleme yapacaktır.Somut davada, davacı konkordato yargılamasında davalı borçlunun itirazına uğrayan alacağının tespit edilerek nisaba dahil edilmesini talep etmektedir. Çekişmeli alacakların konkordato müzakerelerinde oy kullanıp kullanmayacaklarına, yani nisaba dahil olup olmayacaklarına konkordatoyu tasdik eden mahkeme karar vereceğinden, bu mahkemeye yapılacak başvuru yeterlidir. Davacının bu talebini ayrı bir dava ile ileri sürmesinde hukuki yararı bulunmamaktadır. HMK'nın 114/1-h bendi uyarınca davacının dava açmakta hukuki yararının bulunması dava şartıdır. İlk derece mahkemesinin gerekçeli kararında da davacının dava açmakta hukuki yararının bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak mahkemece hukuki yarar yokluğu nedeniyle davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verilmesi gerekirken, karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi doğru görülmemiştir…" İstanbul BAM 17. HD., E.2021/655, K.2021/813, T.24.06.2021. Lexpera, 04.02.2024.

[34] İİK m.308/c/2: "Bağlayıcı hâle gelen konkordato, konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburidir."

[35] Ömer Ulukapı , "Konkordatonun Sonuçları**", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1-2 (Milenyum Armağanı),** 2000, s.15-16. Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato,** s.156-157. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.397.

olarak erteleyici şarta bağlı alacakların sözleşmenin kurulmasıyla doğduğunu kabul eden görüş doğrultusunda hazırladığı gibi çelişkili bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni, İİK m.294/6'nın 7101 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikler ile gelen yeni bir hüküm olması olabilir. İİK m.302/6'da yer alan hüküm ise 7101 Sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden önce de İİK m.297/4'de[36] yer almaktaydı. İİK m.308/c/2'de yer alan hüküm de 7101 Sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden önce İİK m.303/1'in ilk cümlesinde yer almaktaydı[37]. Bu durumda; farklı dönemlerde hazırlanmış maddelerde, erteleyici şarta bağlı alacakların doğum anı bakımından uyumsuzluk olduğu söylenebilir.

1.5.İİK m.294/6 Bakımından Müstakbel Alacağın Teminat Amaçlı Devri

Uygulamada nakit akışı sağlayamayan tacirler, kredi borçlarına teminat sağlamak amacıyla müstakbel alacaklarını bankaya devretmek ve kredi borcunu tamamen ödedikten sonra da bu müstakbel alacakları geri devralmak üzere banka ile inanç anlaşması yaparak kredi sözleşmesinde yer alan bir kayıtla veya ek bir devir sözleşmesiyle müstakbel alacaklarını devretmektedir[38]. İİK m.294/6, konkordato borçlusunun geçici mühletten önce kredi kullanmak için bankaya müstakbel alacağını teminat amaçlı devretmesi durumunda uygulamada sorun çıkarabileceğinden dolayı kredi ilişkilerinin kurulmasını zorlaştırabileceği için eleştirilmiştir[39].

Alacağın teminat amaçlı devrinin kanunda ayrıca düzenlenmemesi ve teminat amacının ön planda olmasından kaynaklanan benzerlik nedeniyle bu işleme rehin

[36] Mülga İİK m.297/4: "Nizalı veya talikî şarta bağlı veyahut muayyen olmıyan bir vadeye tâbi alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne nispette katılacağına icra mahkemesi karar verir. Şu kadar ki bu iddialar hakkında ilerde mahkemece verilecek hükümler mahfuzdur."
[37] Mülga İİK m.303/1: "Tasdik edilen konkordato, alacakları mühlet kararından önce veya komiserin onayı olmaksızın konkordatonun tasdikine kadar doğmuş bütün alacaklar için mecburidir. Rehinli alacaklıların rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları ile bu Kanunun 206 ncı maddesinin birinci fıkrasında sayılan Devlet alacakları müstesnadır."
[38] Furrer, Müller-Chen, Çetiner, **a.g.e.,** s.750-751. Azat Ivadullayev, "Teminat Amaçlı Devirde Temlik Alanın Hukuki Durumu", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2022, s.1.
[39] Sarısözen, **a.g.e.**, s.370. Albayrak **a.g.e.**, s.106-107.

hükümlerinin kıyasen uygulanabileceği kabul edilmektedir[40]. Bu yüzden konkordatoda bir görüşe göre; teminat amaçlı devir ile güvence altına alınmış alacaklar, rehinli alacaklara ilişkin hükümlere tabi olacaktır[41]. Bu görüşten yola çıkarak müstakbel alacakların teminat amaçlı devri bakımından İİK m.294/6'nın da uygulanmayacağı kabul edilirse sorun yaşanmayacağı düşünülebilir. Ancak 2018 yılında bu düzenlemeyi kanuna ekleyen kanun koyucu, bu konuda herhangi bir ayrım yapmadığı için İİK m.294/6'nın uygulanması bakımından müstakbel alacağın hangi amaçla devredilmiş olduğunun önemi yoktur[42].

1.6.Müstakbel Alacağın Devrine Mahkemenin Onay Vermesi

İİK m.294/6'ya göre hükümsüz olan müstakbel alacak devrine mahkemenin onay vermesi ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Alacak, mühlet sırasında doğmuş olsa bile Simil'e göre; mahkeme onay verirse müstakbel alacağın devri, geçerli olur[43]. Çünkü İİK m.297/2'ye göre borçlu, mahkemenin izniyle ivazsız tasarruflarda bulunabilir. İşlem, mahkemenin izni olmadan yapılmış olsa bile mahkemenin daha sonra onay (icazet) verebileceği; onaya kadar işlemin konkordatoya tabi diğer alacaklılara karşı askıda hükümsüz olduğu ve onay verilmesiyle birlikte geçmişe etkili olarak yapıldığı andan itibaren tüm sonuçlarını doğuracağı kabul edilmektedir[44]. Bu yüzden Simil'e göre; kanunda bu konuda hüküm bulunmasa bile

---

[40] Von Tuhr, Edege, **a.g.e.,** s.836. Ergun Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** İstanbul, Cezaevi Matbaası, 1968, s.138. Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", s.277-278. Mercan Yüksel Orhun, "Teminat Amacıyla Alacağın Devri", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2017, s.228. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.249.

[41] İlhan E. Postacıoğlu, **Konkordato**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1965, s.106. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.249.

[42] Akil, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s.248. Işık, **a.g.e.,** s.427.

[43] Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.198-199.

[44] Ahmet Başözen, **Müflisin Tasarruf Yetkisi,** Ankara, Turhan Kitabevi, 2005, s.114. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.136-137.
Mahkemenin onay vermesinin mümkün olmadığı kabul edilirse Simil'e göre; aynı işlemin mahkemenin izniyle yeniden yapılması gerekeceğinden dolayı konkordatonun amacına aykırı biçimde fazla masraf doğacaktır. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.136.
Simil'e göre; mahkeme, izin yargılamasında tasarruf işlemini sadece konkordatonun başarıya ulaşması bakımından değil, alacaklıları zarara uğratma amacının bulunmaması bakımından da inceleyeceğinden dolayı mahkemenin izniyle yapılan bir tasarruf işlemi, tasarrufun iptali davası ile iptal edilemez. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.138.

müstakbel alacağın devrinin mahkemenin onayıyla geçerli olması, evleviyetle mümkün olmalıdır ancak tartışmaları önlemek için bu konuda açık bir düzenleme yapılmalıdır[45].

1.7.İİK m.294/6'nın Tasarrufun İptali Davasına Etkisi

İİK m.294/6'nın gerekçesine göre; İİK m.294/6'nın hedefi, tasarrufun iptali davasının hedefi ile aynı doğrultudadır. Akkaya'ya göre İİK m.294/6, tasarrufun iptali davası açılmasını engellemez; gerekli şartlar mevcutsa alacaklı, konkordato borçlusuna ve müstakbel alacağı devralana tasarrufun iptali davası açabilir. Örneğin borçlu, alacaklılara zarar verme amacıyla müstakbel alacağını üçüncü kişiye devrettiyse ve alacağı devralan, bu durumu biliyor veya bilmesi gerekiyorsa alacağın devri iptal edilebilir[46]. Ancak İİK m.294/6, müstakbel alacakların devrinin hükümsüz olduğunu düzenlediğinden dolayı bu hükümsüz işlem hakkında tasarrufun iptali davasının açılması mümkün olmamalıdır.

İİK m.294/6'daki hükümsüzlüğün kesin hükümsüzlük ya da nisbi etkisizlik anlamına geldiği hakkındaki tartışma, farklı sonuçlara yol açmayacaktır. Kesin hükümsüz işlemler hakkında tasarrufun iptali davasının açılamayacağı kabul

---

Diğer görüşe göre ise mahkeme, yalnızca konkordato bakımından inceleme yapacağından ve komiserin raporu yetersizse mahkemenin de bu rapora dayanarak hatalı biçimde izin vermiş olma ihtimali bulunduğundan dolayı komiserin veya mahkemenin izniyle yapılan bir tasarruf işlemi de tasarrufun iptali davası ile iptal edilebilir. Erdönmez, **Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali,** s.394-395. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.179. Erdönmez, "Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", s.36.

Akkaya'ya göre ise yürürlükteki düzenlemeye göre mahkemenin izniyle yapılan bir tasarruf işlemi de tasarrufun iptali davası ile iptal edilebilir ancak kanuna mahkemenin izniyle yapılan tasarruf işlemleri hakkında tasarrufun iptali davasının açılamayacağına yönelik yeni bir hüküm eklenmelidir. Çünkü üçüncü kişilerin konkordato borçlusu ile yapacağı işlemler, konkordatonun başarıya ulaşmasına yardım edebileceği için önemlidir; mahkeme izniyle yapılmış bir tasarruf işlemi hakkında tasarrufun iptali davası riski, belirsizlik yaratacağından dolayı konkordatonun başarıya ulaşmasını engelleyebilir. Akkaya, **a.g.e.,** s.234-235.

İİK m.297/2'ye göre mahkemenin iznini gerektiren bir işlem, mahkemenin izni olmadan yapılırsa zaten hükümsüz olacağı için bu işlem hakkında tasarrufun iptali davası açılması mümkün değildir; yalnızca bu işlemin hükümsüz olduğunun tespit edilmesi talep edilebilir. Erdönmez, **Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali,** s.387. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.179. Erdönmez, "Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", s.36. Akkaya, **a.g.e.,** s.230.

[45] Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.198-199.

[46] Akkaya, **a.g.e.,** s.225.

edilmektedir[47]. Alacaklının tasarrufun iptali davası açmadan da alacağını tahsil edebilmesi mümkünse hukuki yarar yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davası açması mümkün değildir[48]. Nisbi etkisiz işlemler hakkında alacaklı, bu işlem geçersizmiş gibi takibe devam edebileceğinden dolayı tasarrufun iptali davası açılmasına gerek yoktur[49]. İİK m.294/6'ya göre müstakbel alacağın devrinin hükümsüzlüğünün nisbi etkisizlik anlamına geldiği kabul edilirse tasarrufun iptali davası açılmadan bu müstakbel alacağın haczi mümkün olacağından dolayı hukuki yarar yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davası açılması mümkün değildir.

1.8.Mühletten Önce Konkordato Borçlusu Tarafından Düzenlenen İleri Tarihli Çekin Temlik Cirosu

Uygulamada çekin düzenlenme tarihi, gerçek tarihten farklı biçimde ileri tarih olarak gösterilebilmektedir. Yargıtay 6.HD., mühletten önce konkordato borçlusunun ileri tarihli çek düzenleyip temlik cirosu ile devretmesinin "müstakbel alacağın devri" niteliğinde olduğunu kabul ederek İİK m.294/6'ya göre bu devrin hükümsüz olduğuna karar vermiştir[50]. İİK m.294/6'nın uygulanıp uygulanmayacağına karar verebilmek

[47] Bilge Umar, **Türk İcra – İflâs Hukukunda İptal Dâvası,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1963, s.16. Murat Yavaş, Rahşan Sertkaya Daniş, "Muvazaa Hukuksal Nedenine Dayalı İptal Davası Açılabileceğine İlişkin Yargıtay Görüşünün Tasarrufun İptali Davası ile Muvazaa Davası Arasındaki İlişki Bağlamında Değerlendirmesi", **Terazi Hukuk Dergisi,** C.17, S.188, 2022, s.103. Orhan Eroğlu, **Açıklamalı-İçtihatlı Tasarrufun İptali Davaları ile Muvazaa Davaları ve Karşılaştırılması**, 3.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022, s.57.

[48] Yavaş, Sertkaya Daniş, **a.g.e.,** s.107. Eroğlu, **Tasarrufun İptali,** s.56. Bahtiyar Özcan, "Hacizde Tasarrufun İptali Davası", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Melikşah Üniversitesi, Kayseri, 2015, s.79.

[49] Mehmet Taze, "Tasarrufun İptali Davası", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2007, s.55-56. İİK m.191/1'e göre "Borçlunun iflas açıldıktan sonra masaya ait mallar üzerinde her türlü tasarrufu alacaklılara karşı hükümsüzdür." Nisbi etkisiz olan bu tasarruf işlemlerinin "takip hukuku bakımından hükümsüz" olduğu ve tasarruf işleminin konusunun borçlunun mal varlığından çıkmamış olması nedeniyle bu işlem hakkında tasarrufun iptali açılmasına gerek olmadığı kabul edilmektedir. Sabri Şakir Ansay, **Hukuk İcra ve İflâs Usulleri,** 5.bs., İstiklâl Matbaası, Ankara, 1960, s.325. Burhan Gürdoğan, **İflâs Hukuku Dersleri,** Ajans -Türk Matbaası, Ankara, 1966, s.222. Talih Uyar, "İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu", **Ankara Barosu Dergisi,** S.1, 2011, s.213.

[50] "…Poliçe ve bononun aksine çekte rehin cirosu yapılmasına cevaz verilmemiştir. Bunun sebebi çekin bir kredi aracı değil de ödeme aracı olarak düşünülmüş olmasıdır. Çekin görünürde temlik cirosu ile devredilmiş olmasına rağmen gizli rehin cirosu ile devredildiği anlaşılıyor ise bu ciro geçersizdir ve banka gizli rehin cirosu ile aldığı çekin yetkili hamili olarak hak talebinde bulunamayacaktır.
Somut olaya bakıldığında; konkordato talep eden davacı şirket, geçici mühlet kararından evvel ticari hayatta "müşteri çeki" adı verilen ve kendisinin lehdarı olduğu çekleri, kullanılan kredi teminatı olarak

için alacağın ne zaman doğduğunu belirlemek gerekmektedir. Bir görüşe göre; kıymetli evrak, daha önceden doğmuş bir hakkı senede bağladığı için açıklayıcıdır[51]. Baskın görüşe göre ise kıymetli evrak, mevcut bir hakkı senede bağlayan açıklayıcı (izharî) kıymetli evrak ve asıl borç ilişkisinden ayrı olarak yeni bir hak (örneğin kambiyo senetlerinde kambiyo alacağı) doğuran kurucu (ihdasî) kıymetli evrak olmak üzere ikiye ayrılmaktadır[52].

Kambiyo alacağının ne zaman doğduğu ise ayrı bir tartışma konusudur. Yaratma (kreasyon) teorisine göre; kambiyo alacağı, senedin düzenlendiği an doğar[53]. Sözleşme teorisine göre ise kambiyo alacağının doğumu için tek taraflı bir hukuki işlem yeterli değildir, bir sözleşme kurulması gerekmektedir; senedin düzenleyen tarafından lehtara verilmesiyle sözleşme kurulmuş olur ve kambiyo alacağı doğar[54]. Hangi görüş kabul edilirse edilsin; mühletten önce konkordato borçlusu tarafından düzenlenip ciro edilmiş bononun vadesi veya ileri tarihli çekteki ileri tarih, mühlet

---

beyaz ciro yoluyla davalı bankaya devretmiştir. Çeklerin ileri tarihli çek olarak düzenlendiği dosya kapsamı ile sabittir. Öte yandan, dosyada mübrez çek tevdi bordroları ve her iki tarafın beyanları nazara alındığında uyuşmazlık konusu çeklerin devrinin rehin amacıyla yapıldığı sonucuna varılmaktadır. Az yukarıda açıklanan nedenlerle bankanın rehin cirosu ile hamil olduğu çek nedeniyle hak sahibi olması mümkün değildir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 294/6. maddesi uyarınca; "Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür.

Çekin temlik cirosu ile devredildiği kabul edilmiş olması halinde davacı şirketin geçici mühletin ilanından önce davalıya ciro ettiği ve mühlet ilanından sonra muaccel olan ileri tarihli çekten kaynaklanan devir, yukarıdaki hüküm uyarınca geçersiz olacaktır. Bu çözüm aynı zamanda konkordato müessesinin ruhuna da uygundur. Bu durumda, gerek temlik cirosu ve gerekse temlik cirosu görünümünde gizli rehin cirosu yoluyla bankaya devredilen çek bedellerinin davalı banka tarafından konkordato talep eden şirket lehine komiserin kontrolünde bulunan hesaba aktarılması gerekirken davacının kredi borcundan mahsup edilmesi doğru olmamıştır..." Yargıtay 6.HD., E.2022/1251, K.2022/1999, T.11.04.2022, Lexpera, 04.02.2024.

Eroğlu'ya göre; mühletten önce kıymetli evrakın temlik cirosu ve tahsil cirosu bakımından İİK m.294/6 uygulanabilir ancak rehin cirosu bakımından İİK m.294/6 uygulanamaz. Eroğlu, **Uygulamada Konkordato,** s.232.

[51] Hayri Domaniç, **TTK Şerhi IV Kıymetli Evrak Hukuku,** İstanbul, Temel Yayınları, 1990, s.18-19.

[52] Reha Poroy, Ünal Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları,** 24.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2021, s.45. Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Arslan Kaya, N. Füsun Nomer Ertan, **Kıymetli Evrak Hukuku,** 13.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2021, s.27-28. Hasan Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları,** 9.bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2021, s.49-50. Abuzer Kendigelen, İsmail Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku,** 7.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023, s.25-26.

[53] Halil Arslanlı, **Ticarî Senetler Dersleri,** 3.bs., İstanbul, Üniversite Kitabevi, 1954, s.34-35.

[54] Naci Kınacıoğlu, **Kıymetli Evrak Hukuku,** 5.bs., Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 1999, s.30-31. Pulaşlı, **Kıymetli Evrak,** s.45-46. Kendigelen, Kırca, **a.g.e.,** s.81-82.

içerisinde gelecek olsa bile alacak mühletten önce doğmuş olduğundan dolayı müstakbel alacak söz konusu değildir ve İİK m.294/6 uygulanamayacaktır[55].

İİK m.294/6 uygulanamayacağından dolayı senetlerin veya ödenen bedelin konkordato borçlusuna iadesine yönelik tedbir kararı verilemez[56], böyle bir tedbir kararı verilirse mülkiyet hakkı ihlal edilmiş olur; tahsil cirosu[57] bakımından da İİK m.294/6 uygulanamaz ancak bu durumda tahsil edilen bedelin konkordato borçlusuna iadesi gerekeceğinden dolayı konkordato borçlusu talep ettiği halde senet veya tahsil

[55] Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", s.55. Melis Taşpolat Tuğsavul, "Alacakların Kıymetli Evrak Yoluyla Teminatının Konkordatoda Etkisi", **Prof. Dr. Selçuk Öztek'e Armağan, C.4,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2022, s.2248-2249. Uğur Topsakal, Orkun Bayraktar, "Konkordato Yargılamalarında Maddi Hukuka İlişkin İhtiyati Tedbir Kararları", **Lexpera Blog,** 04.01.2021, (Çevrimiçi) blog.lexpera.com.tr/konkordato-yargilamalarinda-maddi-hukuka-iliskin-ihtiyati-tedbir-kararlari/ , 04.02.2024.

[56] "Asliye Hukuk Mahkemesinin ... E. sayılı dosyasına davacı şirket tarafından takas ve mahsuba ilişkin tedbir talebinde bulunulduğu, mahkemece 10.06.2020 tarihli arar karar ile konkordato talep eden vekilinin bankalara teminat amaçlı verilen çeklerin tahsil edilen bedellerinin firmaya ödenmesine ve hesaplarına mahsup edilmemesine ilişkin tedbir talebinin " ... Celp edilen banka kayıtları, alınan bilirkişi raporu uyarınca, tedbir talebine konu edilen müşteri çeklerinin alacaklı bankalar ile yapılan kredi sözleşmeleri kapsamında teminat olarak konkordato talebinden önce muhatap bankalara temlik cirosu ile devredildiği, söz konusu çekler temlik cirosu ile devredildiğinden hak sahipliğinin bankaya ait olduğu, tedbir talebine konu çeklerin hak sahipliği bankaya geçtiğinden, tedbir talebinde bulunanların, çekler yönünden alacaklı sıfatı bulunmadığı, bu sebeplerle tedbir talebinin haklı ve kabul edilebilir olmadığı kanaatine ulaşılarak reddine karar verildiği..." gerekçesi ile reddine 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 287/6 maddesi uyarınca kesin olmak üzere karar verildiği anlaşılmaktadır. Bu mahkeme hükmü çerçevesinde yapılan, davalı bankanın teminat olarak aldığı çeklere ilişkin takas mahsup işleminin usulüne uygun olduğu, davacının davalı bankadan takas mahsup işlemine yönelik alacağı bulunmadığı kabul edilerek davanın reddine karar vermek gerekmiştir." İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesi, E.2021/692, K.2022/164, T.23.02.2022, Lexpera, 04.02.2024.

[57] "...Kambiyo senedinin mülkiyeti ile birlikte senetten doğan hakları karşı tarafa devretmek amacıyla yapılan ciroya temlik cirosu denir. Temlik cirosu ile ciranta artık senedin nihai alacaklısı sıfatını kaybeder ve ciro yaptığı şahsa ve ondan sonra gelecek olanlara karşı sorumlu olur. Ciro şerhinde, cironun hangi amaçla yapıldığı anlaşılmıyor ise temlik için yapıldığı kabul edilir. Cironun temlik dışında, başka bir amaç için yapıldığını iddia eden taraf, iddiasını ispat ile mükelleftir. Ancak TTK'nın 688/1 ve 689/l. maddelerinde ciro şerhinin bulunmadığı durumlara ilişkin düzenlemeler de mevcut olup, anılan madde hükümlerine göre, tahsil veya rehin cirosu ile senedi devralan kişinin yaptığı ciro tahsil cirosu hükmündedir. Kambiyo senedi alacaklısı, senet bedelini bizzat tahsil etmek zorunda değildir. Bu gibi durumlarda, alacaklı, kendisine bir temsilci atayarak senet bedelinin tahsilini sağlayabilir. Bu yolla yapılan ciroya tahsil cirosu denir (TTK m. 688). Tahsil cirosu açık veya örtülü (inançlı) yapılabilir. Açık tahsil cirosu, vekâlet kaydının açıkça yer aldığı cirodur. Bunun için ciro şerhinde "bedeli tahsil içindir", "vekâleten", "kabz içindir" veya vekâleti gösteren başka herhangi bir kaydın bulunması gereklidir (TTK m. 688/1). Açık tahsil cirosunun sadece teşhis fonksiyonu vardır. Senedin mülkiyetine ve senetten doğan alacaklara ciranta (tahsil cirosu ile devreden) sahip olduğundan, temlik fonksiyonu bulunmamaktadır..." Yargıtay HGK, E.2019/59, K.2022/46, T.25.01.2022, Lexpera, 04.02.2024.

edilen bedel iade edilmezse senedin veya tahsil edilen bedelin iadesine yönelik tedbir kararı verilebilir[58].

2.Konkordato Borçlusunun Mühletten Önce Devrini Vaat Ettiği Müstakbel Alacaklar

Konkordato borçlusunun mühletten önce devrini vaat ettiği müstakbel alacaklar ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Akkanat Öztürk, konkordato hükümlerinin yalnızca konkordato borçlusunun mühlet aldığı anda mal varlığında bulunan alacak hakları bakımından uygulanabileceğini kabul ederek İİK m.294/6'nın müstakbel alacağın devrini değil "müstakbel alacağın devri vaadi" sözleşmesini geçersiz kıldığının savunulabileceğini öne sürmüştür[59]. Ancak devri vaat edilen müstakbel alacaklar da mühlet kararının verildiği anda henüz doğmamış olduğundan dolayı konkordato borçlusunun mal varlığında bulunmamaktadır.

Kanun koyucunun müstakbel alacağın devri vaadi sözleşmesini geçersiz kılması için makul bir neden bulunmamaktadır. Alacağın devri vaadi, bir borçlandırıcı işlem olduğundan dolayı alacaklının bu sözleşmeden doğan alacağı, sözleşme konkordato talebinden önce kurulmuşsa konkordatoya tabi olacaktır. Konkordatoya tabi olacak bir alacak doğuran sözleşmenin geçersiz kılınmasının da konkordato borçlusuna bir faydası olmayacaktır. İİK m.294/6'da müstakbel alacakların devri geçersiz kılınmasaydı; devralan, devraldığı müstakbel alacak doğduğunda konkordatodan etkilenmeden alacağını tamamen tahsil edebilecekti. Bu yüzden müstakbel alacakların devrinin hükümsüz olduğunu düzenleyen İİK m.294/6, müstakbel alacağın devri vaadi sözleşmesinin hükümsüz olduğu anlamına gelmemektedir.

[58] Erdönmez, "Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", s.23-24. Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", s.50-55. Sarısözen, **a.g.e.,** s.430-431.
[59] Akkanat Öztürk, **a.g.e.,** s.18.

3.Konkordato Borçlusunun Müstakbel Alacakları Üzerinde Rehin Kurması

3.1.Alacağın Teminat Amaçlı Devri ve Alacak Rehni

Alacağın teminat amaçlı devri, uygulamada giderek yaygınlaşarak alacak rehninin yerini almaktadır[60]. Çünkü alacaklı bakımından; alacağı teminat amaçlı devralmak, alacağı rehin almaktan daha kolay biçimde paraya çevirme imkanı vermektedir[61]. Borç vadesinde ödenmezse; alacak rehninde alacak, rehin verene ait olduğundan dolayı rehinli alacaklı, cebrî icra yoluyla rehin konusu alacağı paraya çevirecekken teminat amaçlı alacağın devrinde alacak, devralana ait olduğundan dolayı devralan, cebrî icra yoluna başvurmadan alacağı paraya çevirebilir[62].

Taraflar arasındaki işlemin alacak rehni mi alacağın teminat amaçlı devri mi olduğu, sözleşmenin yorumlanması ile belirlenemiyorsa hangi işlemin yapılmış kabul edileceği tartışmalıdır. Bir görüşe göre; uygulamada alacağın teminat amaçlı devri, özellikle bankalar tarafından daha çok tercih edildiğinden dolayı daha yaygın olduğu için alacak, teminat amaçlı devredilmiş sayılmalıdır[63]. Diğer görüşe göre ise yükümlülük altına giren taraf lehine yorum yapılmalı ve alacak, rehnedilmiş sayılmalıdır[64].

---

[60] İlhan Helvacı, **Türk Medenî Kanununa Göre Lex Commissoria (Mürtehinin Merhunu Temellük) Yasağı,** İstanbul, Alfa Yayınları, 1997, s.118. Aydıncık, **a.g.e.,** s.151. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.24. Akkanat Öztürk, **a.g.e.,** s.7. Devralan, kendisinin borçlusu olduğu bir alacağı devralırsa alacaklı ve borçlu sıfatları birleşeceği için TBK m.135'e göre; borç, kendiliğinden sona erecektir. Bu yüzden bu alacakların teminat amaçlı devri yerine bu alacakların üzerinde rehin kurulması tercih edilmektedir. Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", s.276-277. Aydıncık, **a.g.e.,** s.159-160.

[61] Helvacı, **Lex Commissoria**, s.118. Aydıncık, **a.g.e.,** s.151. Saruhan, **a.g.e.,** s.39. Birce Arslandoğan, **Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu ile Takip Yapma Zorunluluğu,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023, s.70.

[62] Helvacı, **Lex Commissoria**, s.117-118. Aydıncık, **a.g.e.,** s.148-149. Arslandoğan, **a.g.e.,** s.70.

[63] Sirmen, **Alacak Rehni,** s.41. Ahu Ayanoğlu Moralı, "Mülkiyet Hakkının Teminat Amaçlı Devrine Yönelik İnançlı İşlemler", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul, 2006, s.72. Saruhan, **a.g.e.,** s.42. Ivadullayev, **a.g.e.,** s.40.

[64] Aydıncık, **a.g.e.,** s.152. Ali Şafak, **Teminat Amaçlı Alacağın Temliki,** İstanbul, Legal Yayıncılık, 2013, s.82.

3.2.İİK m.294/6 Bakımından Müstakbel Alacak Rehni

Alacağın hangi amaçla devredildiği bakımından ayrım yapmayan İİK m.294/6'ya göre; müstakbel alacakların teminat amacıyla devri de hükümsüz olacaktır[65]. Ancak uygulamada benzer amaçlarla kullanılan ve müstakbel alacakların teminat amacıyla devri yerine de kullanılabilen "müstakbel alacak rehni" hakkında bir düzenleme bulunmamaktadır. İİK m.294/6'nın müstakbel alacakların rehnini de hükümsüzleştirecek biçimde geniş yorumlanması da mümkün değildir. Çünkü İİK m.294/6, sözleşme özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Sözleşme özgürlüğünü kısıtlayan istisna hükümleri, dar yorumlanmalıdır[66]. Her ne kadar paraya çevirme açısından müstakbel alacak rehnine göre daha avantajlı olsa da müstakbel alacakların devri, devredenin konkordato talep etmesi durumunda 2018 yılından beri İİK m.294/6 nedeniyle hükümsüz olma riskini taşıdığından dolayı uygulamada yerini müstakbel alacak rehnine bırakabilir.

Konkordato talebinden önce borçlunun müstakbel alacakları üzerinde rehin kurmasının kanuna karşı hile oluşturup oluşturmayacağı tartışılabilir. Kanun bir amacı yasakladıysa o amaca ulaşmayı sağlayabilecek tüm araçlar yasaklanmış sayılacağından dolayı şeklen hukuka uygun bir işlemle bu yasaklanmış amaca dolaylı yoldan ulaşmak, kanuna karşı hile sayılacaktır[67]. Ancak kanun bir amacı değil de yalnızca o amaca ulaşmayı sağlayabilecek araçlardan birinin hükümsüz olduğunu düzenlemişse başka bir araç ile aynı sonuca ulaşmak, kanuna karşı hile sayılmayacağı için hükümsüz olmayacaktır[68].

Kanun gerekçesinde İİK m.294/6'nın konkordato borçlusunun "konkordato alacaklılarının müracaat edebileceği malvarlığını" korumayı amaçladığı belirtilmiştir.

---

[65] Taşpolat Tuğsavul, "Alacakların Kıymetli Evrak Yoluyla Teminatının Konkordatoda Etkisi", s.2248.
[66] Şener Akyol, **Medenî Hukuka Giriş,** Prof. Dr. Bülent Köprülü'nün Anısına Armağan, 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2006, s.254. Albayrak, **a.g.e.**, s.246.
[67] Hâmide Topçuoğlu, **Kanuna Karşı Hile (Kanundan Kaçınma Yolları),** İzmit, Selüloz Basımevi, 1950, s.187-188. Necip Kocayusufpaşaoğlu, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan, Abdülkadir Arpacı, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm Birinci Cilt,** 7.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017, s.389. Mustafa Dural, Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku Cilt I,** 17.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2022, s.184-185.
[68] Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, **Birinci Cilt,** s.388.

Müstakbel alacakların devri hükümsüz sayılmasaydı devralan, kendi alacağı konkordatoya tabi olsa bile bu alacağını güvence altına almak için devraldığı müstakbel alacak doğduğunda alacağını tamamen tahsil edebilecekti ve bu durum, diğer konkordato alacaklılarının aleyhine olabilecekti. Müstakbel alacak üzerinde rehin kurulduğunda ise rehin alan, müstakbel alacak doğduktan sonra rehnin paraya çevrilmesi yoluyla alacağını tamamen tahsil edebilecektir ve bu durum, yine diğer konkordato alacaklılarının aleyhine olabilecektir. İİK m.295[69], rehinli alacaklar bakımından konkordato borçlusunu mühlet sırasında korumakta ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilse bile mahkemenin izni olmadıkça paraya çevirmenin mümkün olmadığını düzenlemektedir. Ancak mühlet sırasında izin verilmese bile kesin mühlet sona erdikten sonra rehnin paraya çevrilmesi mümkün olacaktır. İİK m.294/6'nın asıl amacının alacaklıların konkordatodan etkilenmeden alacağını tamamen tahsil etmesinin önüne geçmek olduğu söylenebilir. Müstakbel alacak üzerinde rehin kurulması durumunda ise İİK m.294/6, bu amaca ulaşma konusunda yeterli olamamaktadır. Ancak müstakbel alacak üzerinde rehin kurulması, kanuna karşı hile sayılmamalıdır. Çünkü kanun, amacı değil de yalnızca bu amaca ulaşmaya yarayan bir araç niteliğinde olan "müstakbel alacakların devrinin" hükümsüz olduğunu düzenlemiştir.

3.3.Müstakbel Alacak Üzerindeki Rehin Hakkının Doğum Anına Yönelik Tartışmanın Konkordatoya Etkisi

Konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce doğmuş (normal şartlarda konkordatoya tabi olacak) bir borcunu güvence altına almak için müstakbel alacağı üzerinde rehin kurmuş olması durumunda iki görüş, farklı sonuçlara yol açabilir. Rehin hakkının doğabilmesi için üzerinde rehin kurulan müstakbel alacağın

[69] İİK m.295: "(1)Mühlet sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez.
(2)Şu kadar ki, rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyor veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı olacak ise 297 nci maddenin ikinci fıkrasındaki usule göre satışına izin verilebilir. Satış gelirinden rehinli alacaklıya rehin bedeli kadar ödeme yapılır."

da doğması gerektiğini öne süren görüş[70] kabul edilirse; rehin hakkı, müstakbel alacak doğana kadar oluşmayacağından dolayı müstakbel alacağın doğum anına kadar olan süreçte konkordato alacaklısının alacağı, rehinli alacak niteliğinde olmayacak ve konkordatoya tabi olacaktır. Bu görüş, şu ihtimalde sorun yaratabilir: üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacak, alacaklılar toplantısından sonra doğarsa bu alacaklının alacağı, artık rehinli alacak niteliğinde olacağından dolayı konkordatoya tabi olmayacaktır ancak bu alacak, alacaklılar toplantısında hesaba katılmış olacaktır.

Üzerinde rehin kurulan müstakbel alacağın, konkordato borçlusunun tüm borçlarını konkordato projesine uygun biçimde ödemesinden de sonra doğması durumunda; ilk görüş, farklı tartışmalara yol açabilir. Bir görüşe göre; konkordatoda borcun proje kapsamında ödenen kısmı dışında kalan bölümü bakımından borç, sona ermez ve eksik borca dönüşür[71]. Eksik borç görüşü kabul edilirse; borçlu, tüm borçlarını konkordato projesine uygun biçimde ödese bile borçlar tamamen sona ermeyeceğinden bu borçlardan birini güvence altına almak için üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacak, ödemelerin tamamlanmasından sonra doğarsa bu alacak üzerinde rehin hakkı da doğacaktır. Baştan itibaren eksik borç niteliğinde olan borçlar, rehinle güvence altına alınsa bile borcun eksik borç olduğu def'i, öne sürülebilir[72]. Zamanaşımına uğrayarak sonradan eksik borç haline gelen borçlarda ise durum farklıdır: TBK m.159'a [73] göre taşınır rehniyle güvence altına alınmış borç zamanaşımına uğrasa bile rehnin paraya çevrilmesi mümkündür[74]. Eksik borç görüşü

[70] Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.56.

[71] Kudret Güven, "Eksik Borçlar, Temel Özellikleri ile Hüküm ve Sonuçları Üzerine Bir İnceleme", **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.2, S.2, 2016, s.52. Özlem Sibel Denizci, "Türk Borçlar Hukukunda İbra", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2009, s.30. Ayşe Arat, Meltem Ercan Özler, Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu, **Terazi Hukuk Dergisi,** C.13, S.145, 2018, s.24. Gökhan Şahan "Eksik Borçların İleri Sürülmesinin Hukuki Niteliği", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S.15, 2020, s.411. Konkordatonun cebri ibra niteliğinde olduğunu savunan bir görüşe göre ise tarafların iradelerinin uyuştuğu ibradan farklı olarak konkordatoda ödenmeyecek kısım bakımından borç sona ermez; konkordatoya rağmen rehin ve kefaletin borcun tamamı için devam etmesi, bu durumun göstergesidir. Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.25.

[72] Necip Bilge, "Kumar ve Bahisten Doğan Borçlar", **Mukayeseli Hukuk Dergisi,** 1958, s.11-12.

[73]TBK m.159: "Alacağın bir taşınır rehniyle güvenceye bağlanmış olması, bu alacak için zamanaşımının işlemesine engel olmaz; bununla birlikte alacaklının, hakkını rehinden alma yetkisi devam eder."

[74] Şeref Ertaş, "Tescilli Taşınır Rehinleri", **Yaşar Üniversitesi E-Dergisi,** C.8, 2013, s.1156. Güven, **a.g.e.,** s.63. Taşınmaz rehninde ise TMK m.864'e göre; "Rehnin tapu kütüğüne tescil edilmesinden sonra alacak için zamanaşımı işlemez."

kabul edilirse konkordatoda ödenmeyecek kısmın da sonradan eksik borç haline geldiği kabul edileceğinden üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacak, konkordato projesi kapsamındaki ödemelerin tamamlanmasından sonra doğsa bile eksik borç niteliğindeki kalan kısmın tahsili için rehnin paraya çevrilebileceği öne sürülebilir. Ancak katıldığımız görüşe göre; borcun konkordato projesi kapsamında ödenen kısmı dışında kalan bölümü bakımından alacaklıların borçluyu ibra etmiş olduğu, ibranın erteleyici şarta bağlı olduğu ve erteleyici şartın da tasdik edilmiş konkordato hükümlerine göre borcun ödenmesi olduğu kabul edilmektedir[75]. Bir görüşe göre ise ibra, bozucu şarta bağlıdır ve bozucu şart da konkordato hükümlerinin yerine getirilmemesidir[76]. Erteleyici veya bozucu şarta bağlı olması fark etmeksizin ibra görüşü kabul edilirse; konkordato projesine göre ödemeler tamamlandığında borçlar tamamen sona ermiş olacağından üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacak, ödemelerin tamamlanmasından sonra doğsa bile rehnin güvence altına aldığı borç sona erdiği için rehin hakkı, fer'i niteliği nedeniyle doğamayacaktır.

Rehin hakkının doğumunun müstakbel alacağın doğumundan önce gerçekleşebileceğini öne süren görüş[77] kabul edilirse; rehin hakkı, TMK m.955/1 ile TMK m.956'daki işlemlerin yapılmasıyla oluşmuş olduğundan dolayı alacaklının rehinli alacağı, konkordatoya tabi olmayacaktır ve alacaklılar toplantısında hesaba katılmayacaktır. Bu görüş, şu ihtimalde sorun yaratabilir: üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacağın doğmayacağı, alacaklılar toplantısından sonra anlaşılırsa bu

[75] Süha Tanrıver, **Konkordato Komiseri,** Ankara, Yetkin Yayınları, 1993, s.13. Tanrıver, **a.g.e.,** s.13. Ulukapı, **a.g.e.,** s.31. Pekcanıtez, Erdönmez, Konkordato, s.157. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.391. Sarısözen, **a.g.e.**, s.550.
Borçlunun ödemesi gerekmeyen kısmın eksik borç olduğu kabul edilirse borçlunun bu kısmı ödemesi durumunda geri alması mümkün olmayacakken ibra görüşü kabul edilirse sebepsiz zenginleşme davasıyla geri alması mümkün olacaktır. Tanrıver, **a.g.e.,** s.13. Ulukapı, **a.g.e.,** s.31. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.392. Sarısözen, **a.g.e.**, s.550.
Yargıtay İİD., 18.02.1965 tarihli kararında (1886/1982) konkordatoya tabi bir alacak için ödenmesi gerekenden fazla miktar üzerinden açılan takibe itiraz etmeyerek ödeme yapan borçlunun istirdat davası açarak fazla kısmı geri alabileceğini belirttiğine göre; ibra görüşünü kabul etmektedir. Enver Buruloğlu, Yuda Reyna, **Konkordato Hukuku ve Tatbikat,** İstanbul, Yörük Matbaası, 1968, s.213. Ulukapı, **a.g.e.,** s.31. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.1233.
[76] Postacıoğlu, **Konkordato**, s.123. Bu görüşlere katılmayan Akil'e göre ise konkordato projesine red oyu veren alacaklılar bakımından tarafların iradelerinin uyuşmaması nedeniyle ibradan söz edilemez; borçlar hukuku ile açıklanması mümkün olmayan, takip hukukuna özgü bir sonuç söz konusudur. Cenk Akil, **Sorularla Adi Konkordato,** Ankara, Adalet Yayınları, 2019, s.225.
[77] Sirmen, **Alacak Rehni,** s.28-29. Yıldırım, **a.g.e.,** s.137-138.

konkordato alacaklısının alacağı, artık rehinli alacak niteliğinde olmayacağından dolayı konkordatoya tabi olacaktır ancak bu alacak, alacaklılar toplantısında hesaba katılmamış olacaktır. Bu durum, borçlu tarafından çekişmeli hale getirilmemiş olsa bile alacaklılar toplantısında hesaba katılıp katılmamasına İİK m.302/6'ya göre mahkemenin karar vereceği erteleyici şarta bağlı alacakların durumuna benzemektedir. Benzer biçimde erteleyici şarta bağlı alacaklarda da şartın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belirsiz olduğundan dolayı bu alacakların alacaklılar toplantısında hesaba katılması da katılmaması da soruna yol açabilir.

Erteleyici şarta bağlı alacak, alacaklılar toplantısında hesaba katılmaz ve daha sonra şart gerçekleşirse konkordatoya tabi bir alacak alacaklılar toplantısında hesaba katılmamış olacaktır. Erteleyici şarta bağlı alacak, alacaklılar toplantısında hesaba katıldığı halde şart gerçekleşmezse bu alacak, gereksiz yere alacaklılar toplantısında hesaba katılmış olacaktır. Bu sorunun ortaya çıkma ihtimalini en aza indirmek adına İİK m.302/6, erteleyici şarta bağlı alacakların alacaklılar toplantısında hesaba katılıp katılmamasına mahkemenin karar vereceğini düzenlemiştir. Şartın gerçekleşeceği öngörülüyorsa mahkeme, erteleyici şarta bağlı alacağın alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına karar vermelidir; aksi halde mahkeme, bu alacağın hesaba katılmamasına karar vermelidir [78]. Konkordato talebinden önce doğmuş ve konkordatoya tabi olacak bir alacağın müstakbel alacak rehniyle güvence altına alınmış olması halinde de bu alacağın alacaklılar toplantısında hesaba katılıp katılmamasına mahkemenin karar vermesi önerilebilir [79]. Bu durumda müstakbel alacağın doğacağı öngörülüyorsa mahkeme, müstakbel alacak rehniyle güvence altına alınmış alacağın alacaklılar toplantısında hesaba katılmamasına karar vermelidir;

[78] Kuru, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.448. Mustafa Okur, **Adlî Teminat**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2011, s.554. Mert İnan, "Konkordatonun Tasdiki Şartları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2021, s.164.

[79] Taşpolat Tuğsavul'a göre; konkordatoda bir alacağın alacak rehniyle güvence altına alınıp alınmadığı bakımından bir uyuşmazlık varsa İİK m.302/6 uygulanabilir. Melis Taşpolat Tuğsavul, "Konkordatoda Nisâbın Belirlenmesi", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s.1071-1072. Taşpolat Tuğsavul, "Alacakların Kıymetli Evrak Yoluyla Teminatının Konkordatoda Etkisi", s.2253-2255. Altay ve Eskiocak'a göre; bir alacağın rehinle güvence altına alınıp alınmadığı bakımından bir uyuşmazlık varsa İİK m.302/6 uygulanabilir. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.307. Yazıcı'ya göre ise İİK m.308/h'nin son cümlesi, "285 ilâ 309/l maddeleri, açıkça belirtilmedikçe rehinli alacaklılar hakkında uygulanmaz." olduğundan dolayı rehinli alacaklar bakımından çekişmeli alacaklara ilişkin hükümler uygulanamaz. Yazıcı, **a.g.e.,** s.5.

müstakbel alacağın doğmayacağı öngörülüyorsa mahkeme, müstakbel alacak rehniyle güvence altına alınmış alacağın hesaba katılmasına karar vermelidir.

4.Konkordato Borçlusunun İnançlı İşlemle Devraldığı Müstakbel Alacaklar

4.1.Genel Olarak

İİK m.294/6, konkordato borçlusunun devraldığı müstakbel alacaklar bakımından uygulanmamaktadır. Müstakbel alacağı devralan, konkordato talep etse de alacak devri geçersiz olmayacaktır. İnançlı işlemler bakımından doktrin ve uygulamada hakim görüş olarak kabul edilen "tam hak iktisabı" (hakkın bütün olarak devri) teorisine göre; inanılan (güvenilen), inançlı işlem konusu hakkı inanandan (güvenenden) tamamen devralarak herkese karşı tek başına hak sahibi haline geldiğinden dolayı inanç anlaşması sona erse bile inananın inançlı işlem konusu hakkın iadesini talep hakkı, şahsi hak niteliğinde olacaktır[80]. Bu yüzden konkordato borçlusu, alacağı devredene geri devredeceğini taahhüt ederek bir inançlı işlem ile alacağı devralmış olsa bile konkordato borçlusunun bu alacağı geri devretme borcunun da konkordatoya tabi olacağı düşünülebilir. Ancak bu durumda inançlı işlemin türüne göre ayrım yapılması gerekmektedir.

Devreden (inanan veya güvenen) tarafın menfaatinin üstün olduğu (örneğin alacağın tahsil amaçlı devri veya alacağın yönetim amaçlı devri gibi) işlemlere "saf inançlı işlemler (yönetim veya işgörme fiduciası)" denilmekteyken devralan (inanılan veya güvenilen) tarafın menfaatinin üstün olduğu (örneğin alacağın teminat amaçlı devri gibi) işlemlere "karma inançlı işlemler (teminat fiduciası)" denilmektedir[81].

---

[80] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.171-172. Taş Korkmaz, **a.g.e.,** s.192. Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.27-30. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.73-78. Yüksel Orhun, **a.g.e.,** s.45-47.

[81] Halûk Tandoğan, "İnançlı İşlemlerde İnananın Korunması Sorunu ve Bu Sorunun Çözümünde BK. md. 393 ten Yararlanma Olanağı", s.74-75. Ergun Özsunay, "Saf İnançlı Muamelelerde Vekalet Sözleşmesine İlişkin Hükümlerin Uygulanması", s.100-105. **Temsil ve Vekâlet'e İlişkin Sorunlar, Sempozyum, 14-16 Haziran 1976,** İstanbul, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayını, 1977. Halûk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri,** C.2, 5.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010, s.544-545. Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, **Birinci Cilt,** s.368. O. Gökhan Antalya,

Karma inançlı işlemlerde inanılanın menfaatinin üstün olması nedeniyle inanç anlaşmasına rehin sözleşmesi hükümlerinin kıyasen uygulanabileceği kabul edilmekteyken saf inançlı işlemlerde ise inanılanın genellikle inananın talimatı ile hareket etmesi gerektiğinden dolayı inanç anlaşmasına dolaylı temsil ilişkisi ve vekalet sözleşmesi hükümlerinin kıyasen uygulanabileceği kabul edilmektedir[82].

4.2.Konkordato Borçlusuna İnançlı İşlemle Alacağını Devredenin İade Alacağı

Saf inançlı işlemlerde inanılanın iflas etmesi durumunda bir görüşe göre; dolaylı temsil yetkisi veren vekalet sözleşmesine ilişkin bir hüküm olan TBK m.509[83],

---

Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt V/1, 1, 2.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s.363-364. Atiye B. Uygur, "Teminat Amaçlı İnançlı İşlemler", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.10, S.1, 2006, s.178-180.

[82] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.135-138. Tandoğan, "İnançlı İşlemlerde İnananın Korunması Sorunu", s.75-76. Özsunay, "Saf İnançlı Muamelelerde Vekalet Sözleşmesine İlişkin Hükümlerin Uygulanması", s.100-103. Tandoğan, **Özel Borç İlişkileri,** C.2, s.545-546. Hüseyin Altaş, Leyla Müjde Kurt, "İnançlı İşlemler", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.2, S.2, 2011, s.7-9. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.355.

[83] TBK m.509: "(1)Vekilin, kendi adına ve vekâlet veren hesabına gördüğü işlerden doğan üçüncü kişilerdeki alacağı, vekâlet verenin vekile karşı bütün borçlarını ifa ettiği anda, kendiliğinden vekâlet verene geçer. (2)Vekilin iflası hâlinde vekâlet veren, bu alacağın kendisine geçmiş olduğunu iflas masasına karşı da ileri sürebilir. (3)Vekâlet veren, vekilin kendi adına ve vekâlet veren hesabına edinmiş olduğu taşınır eşyanın iflas masasından ayrılarak kendisine verilmesini isteyebilir. Vekilin sahip olduğu hapis hakkından iflas masası da yararlanır."

TBK m.509/3'ün (eski BK m.393/3'ün) taşınmazlar bakımından da uygulanabileceği yönünde: "…Kurulumuzu en çok münakaşa ve müzakereye sevkeden husus, vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına yaptığı tasarrufta mülkiyetin vekile mi? yoksa müvekkile mi? sabit olacağı meselesi olmuştur. İlmi bir incelik taşıyan meselenin nazari esaslarla halli kabil olduğu gibi bu bapta kanunlarımızın sarahatından istiane de mümkün bulunmuştur.

Temsil ve vekalet münasebetinde, mülkiyette halefiyet esas olarak kabul edilmiş bir keyfiyet olup halefiyeti tashih maksadiyle ibtidaen mülkiyetin vekile sübutu düşünülse bile temsil hükümlerine muhalif olduğundan bunun istikrar ve devamına hükmolunamaz. Ve Borçlar Kanununun otuz ikinci maddesinin ikinci fıkrasındaki alacaklar ve borçlar mefhumu mülkiyete teşmil edilemez. Nitekim Borçlar Kanununun "müvekkil vekiline karşı muhtelif borçlarını ifa edince vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına üçüncü şahıstaki alacağı müvekkilin olur.

Vekilin iflâsı halinde müvekkil, bu hakkını masaya karşı da iddia edebilir.

Vekilin iflâsı halinde müvekkil, vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına iktisap eylemiş olduğu menkul eşya hakkında dahi istihkak iddiasında bulunabilir. Vekilin haiz olduğu hapis hakkını, masa dahi haizdir" diye yazılı 393. maddesi bu asla müteferridir. Zikri geçen sebepten dolayı maddedeki menkul eşya kaydını vukui olarak kabul etmek zaruri görünüyor.

Gerek menkule gerekse gayrimenkule taalluk etsin namı müstear hadiselerinde mesele bir istihkak ve mülkiyet davası mahiyetini geçemiyeceğinden ne resmi senet ne de şekil meselesi bahis mevzuu olamaz..." Yargıtay Tevhidi İçtihat Genel Kurulunun 05.02.1947 gün ve E.20/K.6 sayılı Kararı, 07.07.1947 tarihli, 6651 sayılı Resmî Gazete.

kıyasen uygulanabilir ve inanan, devredilmiş alacağı iflas masasından ayırarak alabilir[84]. Lafzi yorum yapılırsa bu hüküm, inanılanın yalnızca üçüncü kişilerden devraldığı alacaklar için kıyasen uygulanabilir; inanılanın inanandan devraldığı

Bu kararın iflas hukuku ilkelerine uygun olmamasına rağmen müvekkilin taşınmaz mülkiyetini kazanmasını sağlamasının iflas dışındaki hallerde uygulamada, özellikle enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde, ekonomik açıdan uygun olduğu yönünde: İlhan E. Postacıoğlu, **İflâs Hukuku İlkeleri,** C.1., İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1978, s.135.

Taşınmazların mülkiyeti kural olarak tescil ile kazanıldığından ve mülkiyetin tescil dışı kazanılabilmesi için kanunda açıkça düzenlenmiş olması gerektiğinden dolayı baskın görüşe göre; bu hüküm, taşınmazlarda kıyasen uygulanamaz. Bu görüşe göre; vekil, malik olduğundan dolayı vekil adına gerçekleştirilen tescil, yolsuz tescil değildir. Bu görüşe göre; vekilin müvekkile taşınmazı devretme borcu vardır ve müvekkil, bu alacak hakkı nedeniyle vekile karşı taşınmazın devri için TMK m.716'ya göre tescile zorlama davası açabilir. Cevdet Yavuz, **Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1983, s.271-272. Yavuz, Acar, Özen, **a.g.e.,** s.1390-1391. Mustafa Özbek, "İflâs Masasından Çıkarılabilecek Mal ve Haklar", **TBB Dergisi,** 2001/3, 2001, s.1009.

Bu hükmün inananın inanılana teminat amaçlı devrettiği taşınmazlar bakımından da uygulanabileceği yönünde:

"…İçtihadı Bileştirme kararlarının konularıyla sınırlı, sonuçlarıyla bağlayıcı bulunduğu tartışmasızdır. Nam-ı müstear için düzenleme getiren 1947 tarihli kararın, teminat amacıyla temlike dair inanç sözleşmelerini kapsadığı da kuşkusuzdur. Uygulamada anılan sözleşmeler gerek özü, gerek işleyişi açısından, genelde muvazaa, özelde ise nam-ı müstear başlıkları altında nitelendirilegelmektedir.

Belirtilen İçtihadı Birleştirme Kararında da değinildiği üzere; inanç sözleşmeleri bir yandan mülkiyeti nakil borcu doğurması bakımından tarafları bağlayıcı, diğer yandan, mülkiyetin naklinin sebebini teşkil etmesi açısından tasarruf işlemlerini bünyesinde barındıran sözleşmelerdir. Bu durumda koşulların oluşması halinde taşınmaz mülkiyetini nakil özelliğini taşıdığı kabul edilmelidir.

İçtihadı Birleştirme kararının sonuç bölümünde ifade olunduğu üzere, inançlı işleme dayalı olup dinlenilirliği kabul edilen iddiaların ispatı, şekle bağlı olmayan yazılı delildir. İnanç sözleşmesi olarak adlandırılan bu belgenin sözleşmeye taraf olanların imzasını içermesi gereklidir. Bunun dışındaki bir kabul, hem İçtihadı Birleştirme kararının kapsamının genişletilmesi, hemde taşınmazların tapu dışı satışlarına olanak sağlamak anlamını taşıyacağından kendine özgü bu sözleşmelerle bağdaştırılamaz.

Somut olayda; davacı tarafından sunulan protokol başlıklı belge, dava dışı ... beyanı, davalının soruşturma aşamasındaki beyanlarından ve banka kayıtlarındaki davacının oğlu ...'ın yaptığı bir kısım kredi ödemelerinden inanç sözleşmesinin bulunduğunun sabit olduğu, uyuşmazlığın davacının sözleşme gereğince üzerine düşen borçları yerine getirip getirmediği konusunda çıktığı açıktır.

Davacının karşılıklı edimler içeren inanç sözleşmesine dayanarak taşınmazın tapu kaydının iptali ile adına tescilini isteyebilmesi için 6098 sayılı Türk Borçlar Yasasının 97. maddesi uyarınca öncelikle kendi edimini yerine getirmesi zorunludur.

Hâl böyle olunca; davada ileri sürülen inançlı işlem iddiasının gerçekleşmiş olduğu kabul edilerek, 6098 sayılı TBK'nin 97. maddesi hükmü de gözetilip yanlar arasındaki alacak ve borç miktarının saptanması, ödenip ödenmediğinin araştırılması, ödenmemiş ise saptanacak miktarın mahkeme veznesine depo ettirilmesi için önel verilmesi ve bu husus yerine getirildiğinde sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, değinilen hususlar göz ardı edilerek yazılı şekilde karar verilmiş olması doğru değildir..." Yargıtay 1.HD., E.2019/4543, K.2021/155, T.14.01.2021. Lexpera, 04.02.2024.

[84] Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, **Birinci Cilt,** s.372-374. Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** s.366-367. Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.286. Altaş, Kurt, **a.g.e.,** s.20. İdil Tuncer Kazancı, "İnançlı İşlemde İşlemin Taraflarının İflâsı ve İflâsın İnançlı İşleme Etkisi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan,** 2015, s.2829. Yüksel Orhun, **a.g.e.,** s.284-285. Şafak, **a.g.e.,** s.190-191.

alacaklar için uygulanamaz[85]. Amaca göre yorum yapılırsa müvekkili korumayı amaçlayan bu hükmün inanılanın inanandan devraldığı alacaklar için de kıyasen uygulanabileceği kabul edilebilir çünkü aksi halde inanan, yeteri kadar korunamayacaktır[86]. Saf inançlı işlemlerde inanılanın konkordato talep etmesi durumunda da bu görüşe göre; bu hüküm, kıyasen uygulanabilir ve inanan, konkordatoya tabi olmadan alacağın tamamını alabilir[87].

Alacağın teminat amaçlı devrinde inanılanın iflas etmesi durumunda TBK m.509/2'nin kıyasen uygulanabileceği ve inananın asıl sözleşmeden doğan, teminat altına alınmış borçlarını tamamen ifa ettiği takdirde; devrettiği alacağı iflas masasından ayırabileceği öne sürülmüştür[88]. Bu görüş kabul edilirse alacağı teminat amaçlı devralanın konkordato talep etmesi durumunda da devreden, teminat altına alınmış borçlarını tamamen ifa ettiği takdirde konkordatoya tabi olmadan alacağın

[85] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.208. Aral, **a.g.e.,** s.134. Yüksel Orhun, **a.g.e.,** s.284. Dayınlarlı'ya göre; alacağı tahsil amaçlı devralanın iflas etmesi durumunda alacak, iflas masasından ayrılamaz. Dayınlarlı, **a.g.e.,** s.139-140.

[86] Tandoğan, "İnançlı İşlemlerde İnananın Korunması Sorunu", s.92-93. Tandoğan, **Özel Borç İlişkileri,** C.2, s.559-560. Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, **Birinci Cilt,** s.374. Saibe Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Mülkiyet Devri Sözleşmeleri", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** C.19, S.1-2, 1999, s.679. Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.286. Altaş, Kurt, **a.g.e.,** s.21. Bir görüşe göre; inanılanın üçüncü kişiden para elde etmesi durumunda bu para, inanılanın mal varlığına karışacağından dolayı bu hüküm uygulanamaz ancak bu paranın sadece özel olarak muhafaza amaçlı açılmış ayrı bir hesaba yatırılması gibi bir durumda mal varlığı içindeki bireysellik korunacağından dolayı bu hüküm kıyasen uygulanabilir. Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, **Birinci Cilt,** s.373.

[87] Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, **Birinci Cilt,** s.372-373.

[88] Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Mülkiyet Devri Sözleşmeleri", s.679. Altaş, Kurt, **a.g.e.,** s.20. Şafak, **a.g.e.,** s.192-193. Tuncer Kazancı'ya göre teminat altına alınmış borcun ifa edilmesi durumunda sebebe bağlılılık ilkesi kabul edilirse inançlı işlemin sebebi ortadan kalkacağından dolayı devredilmiş alacak, iflas masasına dahil olmadan kendiliğinden inanana dönecektir. Tuncer Kazancı, **a.g.e.,** s.2826. Katıldığımız görüşe göre ise inançlı işlem ile sağlanan teminat, fer'i değil, bağımsız nitelikte olduğundan dolayı bu alacağın kendiliğinden inanana dönmesi mümkün değildir; teminat altına alınmış borcun ifa edilmesi durumunda yalnızca inanılanın alacağı inanana geri devretme borcu doğacaktır. Helvacı, **Lex Commissoria**, s.118-119. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.31. Yüksel Orhun, **a.g.e.,** s.286. Alacağın teminat amaçlı devrinin bozucu şarta bağlı olarak yapılmış olması ihtimalinde ise durum farklıdır: inananın teminat altına alınmış borcu tamamen ifa etmesi, bozucu şartın gerçekleşmesi anlamına geleceğinden dolayı bu alacağın kendiliğinden inanana döneceği kabul edilebilir. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.130-131. Yüksel Orhun, **a.g.e.,** s.286.
Bir görüşe göre ise alacağın teminat amaçlı devri, aksi kararlaştırılmadıkça bozucu şarta bağlıdır. Akkanat Öztürk, **a.g.e.,** s.11.
Uygulamada kredi verirken alacakları teminat amaçlı devralan bazı bankalar, sözleşmelere bu alacakların devrinin bozucu şarta bağlı olmadığına dair kayıtlar koymaktadır. Rona Serozan, "Mülkiyeti Saklı Tutma Anlaşması ve Teminaten Temlik", **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 1999, s.1011.

tamamını alabilir. Ancak katıldığımız görüşe göre; alacağın teminat amaçlı devri, dolaylı temsil ilişkisini içeren saf inançlı işlemlerle aynı şekilde değerlendirilemeyeceğinden dolayı TBK m.509'un kıyasen uygulanmasına uygun değildir[89]. Kanunda böyle bir ayrıcalık tanınmadığından dolayı alacağı teminat amaçlı devreden, teminat altına alınmış borçlarını tamamen ifa etse bile devredilmiş alacağı iflas masasından ayıramaz ve devredilmiş alacağın iadesine yönelik alacağını yalnızca adi bir iflas alacağı olarak talep edebilir; aksi halde alacağı teminat amaçlı devreden, haklı bir sebep olmaksızın diğer alacaklılardan daha üstün bir duruma gelecektir[90]. Alacağı teminat amaçlı devreden, bu alacağın şartsız biçimde tamamen devralana geçtiğinin farkında olarak bir risk aldığından dolayı bu sonuca katlanmalıdır[91]. Bu yüzden alacağı teminat amaçlı devralanın konkordato talep etmesi durumunda da inanan, teminat altına alınmış borçlarını tamamen ifa etse bile inananın iade alacağı, konkordatoya tabi olacaktır.

İİK m.188[92], tahsil veya teminat amacıyla devredilmiş olan hamiline yazılı senetleri veya emre yazılı senetleri devralanın iflas etmesi durumunda devredenin bu senetleri iflas masasından ayırabileceğini düzenlemiştir[93]. Bu hükmün inançlı işlemlerde genel bir iflas masasından ayırma hakkının bulunduğu anlamına geldiği öne sürülmüş olsa da katıldığımız görüşe göre; İİK m.188, yalnızca hamiline yazılı senetler ve emre yazılı senetler bakımından düzenlenmiş istisnai nitelikte bir hüküm

[89] Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.287. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.355-356. Ayanoğlu Moralı, bu hükmün alacağın teminat amaçlı devrinde uygulanamayacağını savunurken bir diğer gerekçe olarak alacağı devredenin teminat altına alınmış borcunu tamamen ifa etmeden devredilmiş alacağı iflas masasından ayırmasının mümkün olmaması gerektiğini belirtmiştir. Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.287. Ancak bu gerekçe, bu tartışmayı etkilememektedir. Çünkü bu hükmün alacağın teminat amaçlı devrinde uygulanabileceğini savunan görüşe göre de devredenin bu alacağı iflas masasından ayırabilmesi için öncelikle teminat altına alınmış borcunu tamamen ifa etmesi gerekmektedir. Altaş, Kurt, **a.g.e.,** s.20. Şafak, **a.g.e.,** s.192.

[90] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.201-203. Taş Korkmaz, **a.g.e.,** s.192. Dalcı, "Alacağın Toptan Devri Bağlamında İflas", s.301. Yüksel Orhun, **a.g.e.,** s.285.

[91] Turan Fühner, **a.g.e.,** s.78.

[92] İİK m.188: "Sırf bedelini tahsil etmek için yahut tayin edilen ilerdeki bir tediyeye karşılık olarak müflise devredilmiş olan hamiline veya emre muharrer senetleri devredenler geriye istiyebilir."

[93] Mustafa Özbek, **a.g.e.,** s.998-1000. Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.287-288.

olduğundan dolayı tüm inançlı işlemleri kapsayacak biçimde geniş yorumlanmamalıdır[94].

Alacağı teminat amaçlı devralanın iflas etmesi durumunda iki olasılık vardır. Devreden, teminat altına alınmış borcunu ifa etmezse alacak, iflas idaresi tarafından paraya çevrilecektir[95]. Devreden, teminat altına alınmış borcunu ifa ederse devredilmiş alacağın iadesine yönelik talep hakkını masaya kaydettirecek ve bu talep hakkının konusu para olmayan bir alacak olması nedeniyle İİK m.198/1'e[96] göre para alacağına dönüşmesi sonucunda adi bir iflas alacağı olarak ödenecek miktar ile yetinmek zorunda kalacaktır[97]. Çünkü İİK m.197/1'e[98] göre; erteleyici şarta bağlı alacaklar da iflas alacağı niteliğindedir. Devredenin iade alacağı da erteleyici şarta bağlı alacak niteliğindedir ve bu iade alacağının doğumu için gerekli olan şart, devredenin teminat altına alınmış borcunu tamamen ifa etmesidir[99]. Konkordatoda da konkordato talebinden önce kurulmuş sözleşmelerden doğacak olan erteleyici şarta bağlı alacaklar, konkordatoya tabi olacaktır[100]. Bu yüzden alacağı teminat amaçlı devralanın konkordato talep etmesi durumunda da iki ihtimal vardır. Devreden, teminat altına alınmış borcunu ifa etmezse alacak, paraya çevrilecektir. Devreden, teminat altına alınmış borcunu ifa ederse devredilmiş alacağın iadesine yönelik iade alacağı, konkordatoya tabi olacaktır.

Teminat amaçlı devredilen alacağın paraya çevrilmesi veya bu alacağın borçlusundan tahsil edilmesi sonucunda asıl alacaktan daha fazla bir miktar elde

---

[94] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.206. Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.288.
[95] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.202. Tuncer Kazancı, **a.g.e.,** s.2825. Şafak Parlak Börü, "Mülkiyetin Teminat Amacıyla İnançlı İşlemle Devri, **TBB Dergisi**, S.128, 2017, s.248.
[96] İİK m.198/1: "Mevzuu para olmıyan alacak ona muadil bir kıymette para alacağına çevrilir. Şu kadar ki iflas idaresi taahhüdün aynen ifasına deruhte edebilir. Bu takdirde alacaklı talep ederse iflas idaresi teminat gösterir."
[97] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.202. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.354. Parlak Börü, **a.g.e.,** s.248.
[98] İİK m.197/1: "Alacaklı talikı bir şarta veya gayri muayyen bir vadeye muallak bulunan alacağını da kaydettirebilir. Fakat hissesini şartın tahakkukunda veya vadenin hulülünde alır."
[99] Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Mülkiyet Devri Sözleşmeleri", s.665. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.159-160.
[100] Ulukapı, **a.g.e.,** s.15-16. Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.156-157. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.397.

edilirse bu artan değerin devredene iade edilmesi gerekmektedir[101]. Ancak alacağı teminat amaçlı devralanın iflas etmesi durumunda devredenin bu artan değeri iflas masasından ayırma hakkının olup olmadığı tartışmalıdır. Bir görüşe göre; tam hak iktisabı teorisi nedeniyle devredenin artan değer bakımından da iflas masasından ayırma hakkı bulunmayacaktır ve artan değeri iade alacağı da adi bir iflas alacağı niteliğinde olacaktır[102]. Bu görüş kabul edilirse alacağı teminat amaçlı devralanın konkordato talep etmesi durumunda devredenin artan değeri iade alacağı, konkordatoya tabi olacaktır. Ancak katıldığımız görüşe göre; asıl alacağı karşılayan kısım bakımından teminat amacı ön plandayken devralan, artan değeri bir dolaylı temsilci gibi kendi adına ve devreden hesabına yönetmekle yükümlü olduğundan dolayı artan değer bakımından vekalet sözleşmesine ilişkin hükümler kıyasen uygulanabilir[103]. Bu yüzden alacağın teminat amaçlı devrinde asıl alacağı karşılayan kısımdan farklı olarak artan değer bakımından TBK m.509, kıyasen uygulanabilir ve devreden, artan değeri iflas masasından ayırabilir[104]. Bu yüzden alacağı teminat amaçlı devralanın konkordato talep etmesi durumunda; devredenin artan değeri iade alacağı, konkordatoya tabi olmayacaktır.

[101] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.142-143. Oktay Özdemir, "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", s.281. Ayanoğlu Moralı, **a.g.e.,** s.262. Aydıncık, **a.g.e.,** s.183. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.359. Yüksel Orhun, **a.g.e.,** s.262-263. Akkanat Öztürk, **a.g.e.,** s.10.
[102] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.203-204.
[103] Özsunay, **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** s.143. Turan Fühner, **a.g.e.,** s.359-360.
[104] Turan Fühner, **a.g.e.,** s.360.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KONKORDATO BORÇLUSUNUN MÜSTAKBEL BORÇLARI

1.Konkordato Borçlusunun Kira Borçları

Kira sözleşmesi kurulduktan sonraki aylardaki kira alacaklarının ne zaman doğduğu konusunda iki farklı görüş, kiracının konkordatoya başvurması durumunda kiraya verenin alacaklarının konkordatoya tabi olup olmayacağı bakımından iki farklı sonuca yol açacaktır. Belirli süreli kira sözleşmelerinde belirli süre bakımından kiracının borcunun sözleşmenin kurulmasıyla tamamen doğduğunu öne süren görüş kabul edilirse; konkordato talebinden önce kurulmuş bir kira sözleşmesinde kiraya verenin alacağı, İİK m.308/c/2'ye göre konkordatoya tabi olacaktır. Katıldığımız baskın görüşe göre ise kiraya verenin gelecekteki aylardaki kira alacakları, henüz doğmamış olduğundan dolayı konkordato talebinden önce kurulmuş bir kira sözleşmesi nedeniyle konkordato talebinden sonra doğan kira alacakları, İİK m.308/c/2'ye göre konkordatoya tabi olmayacaktır[1].

Konkordato talebinden önce kurulmuş bir kira sözleşmesi nedeniyle mühlet sırasında doğacak olan kira alacaklarının konkordatoya tabi olup olmayacağı tartışılabilir. Komiserin izni olmaksızın mühlet sırasında doğan alacaklar, İİK m.308/c/2'ye göre konkordatoya tabi olacaktır. Ancak Albayrak'a göre; mühlet sırasında borçlunun olağan işlerinden doğan, kira alacağı gibi alacakların komiserin izni olmasa bile konkordatoya tabi olmayacağı kabul edilebilir[2]. Bir görüşe göre; 7327 Sayılı Kanun ile İİK m.296/1'e[3] eklenen "karşılıklı ifa edilir" ifadesi nedeniyle mühlet

[1] Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.98.
[2] Albayrak, **a.g.e.**, s.231.
[3] İİK m.296/1: "Sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın, borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerin devamı esastır. Bu sözleşmelerde yer alıp da borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı fesih sebebi sayılacağına yahut borcu muaccel hâle getireceğine ilişkin hükümler, borçlunun konkordato yoluna başvurması durumunda uygulanmaz. Sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasa dahi sözleşme, borçlunun konkordatoya başvurduğu gerekçesiyle sona erdirilemez. (Ek cümle:9/6/2021-7327/4 md.) Bu fıkra kapsamında geçici

sırasında devam eden sözleşmelerden doğan borçların doğum tarihlerine bakılmaksızın, konkordatoya tabi olmadan tam olarak ifa edilmesi gerekir[4]. Bu görüşe göre de aynı sonuca varılabilir. Ancak İİK m.296/1, borçlunun "işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmeler" hakkında düzenlenmiştir; bu değişikliğe rağmen borçlunun işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz etmeyen sözleşmeler bakımından aksi görüş, hala savunulabilir. Bu değişiklikten önce öne sürülen aksi görüşe göre; mühlet sırasında doğan kira alacağının konkordatoya tabi olmaması için komiserin sözleşmenin devamına açık veya zımni biçimde rıza göstermiş olması gerekmektedir[5]. Bu görüşe göre; konkordato komiseri, kira sözleşmesinin farkında olduğu halde mühlet sırasında kira borcunun ödenmesine müdahale etmediyse zımni bir rızanın söz konusu olduğu söylenebilir[6]. Simil'e göre;

---

ve kesin mühlet süresince devam eden sözleşmeler nedeniyle borçlanılan edimler karşılıklı olarak ifa edilir."

[4] Evren Koç, Cengiz Serhat Konuralp, Mehmet Ünsal Candemir, **7327 Sayılı Kanun İle 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun Konkordatoya İlişkin Hükümlerinde Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi,** İstanbul, Sümer Kitabevi, 2021, s.27. Osman Külekci, "Adi Konkordatonun Tasdikinin Etkileri ve Sonuçları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2021, s.62-63. Kartal, **a.g.e.,** s.143.

[5] Banu Bilge Sarıhan, "Konkordatonun Kira Sözleşmesine Etkisi", **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.3, S.1, 2020, s.92. Kartal, **a.g.e.,** s.144.

Komiserin izninin gerekli olduğu işlemlerde iznin açık veya zımni olabileceği, izin alınmadıysa komiserin onay (icazet) vermesinin de mümkün olduğu yönünde: Tanrıver, **a.g.e.,** s.198-199. İbrahim Ercan, **İcra ve İflas Hukukunda Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato,** Konya, Mimoza Yayınları, 2008, s.227.

Komiser, borçlunun yapacağı bir işlemi gereksiz biçimde engellerse şikayet yoluna başvurulabilir. Hakan Pekcanıtez, Cemil Simil, **İcra-İflas Hukukunda Şikayet,** 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s.80.

[6] Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.188-189. Kartal, **a.g.e.,** s.144. Kartal'a göre; rıza, kural olarak sürekli borç ilişkisinin tamamını kapsasa da komiser sınırlı bir süre için sözleşmenin devamına da rıza gösterebilir. Kartal'a göre sürekli borç ilişkileri için iki seçenek vardır: komiserin izni ile devam edecektir veya İİK m.296/2'ye göre "komiserin uygun görüşü ve mahkemenin izniyle" sözleşme feshedilecektir. Kartal'a göre komiser, sürekli borç ilişkisini sürüncemede bırakmamalıdır; sözleşmenin devamına rıza göstermelidir veya İİK m.296/2'ye göre borçluyu feshe yönlendirmelidir çünkü sürekli borç ilişkisi, sürüncemede bırakılırsa temerrüt ve ifa güçsüzlüğü hükümlerinin sonuçları doğabilir. Kartal, **a.g.e.,** s.144-145.

TBK m.98'e göre "(1)Karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmede, taraflardan birinin borcunu ifada güçsüzlüğe düşmesi ve özellikle iflas etmesi ya da hakkındaki haciz işleminin sonuçsuz kalması sebebiyle diğer tarafın hakkı tehlikeye düşerse bu taraf, karşı edimin ifası güvence altına alınıncaya kadar kendi ediminin ifasından kaçınabilir. (2)Hakkı tehlikeye düşen taraf, ayrıca uygun bir sürede istediği güvence verilmezse sözleşmeden dönebilir."

TBK m.332'ye göre "Kiracı, kiralananın tesliminden sonra iflas ederse kiraya veren, işleyecek kira bedelleri için güvence verilmesini isteyebilir. Kiraya veren, güvence verilmesi için kiracı ve iflas masasına yazılı olarak uygun bir süre verir. Bu süre içinde kendisine güvence verilmezse kiraya veren, sözleşmeyi herhangi bir fesih bildirim süresine uymaksızın hemen feshedebilir."

TBK m.332'nin TBK m.98'in tamamlayıcısı niteliğinde olduğunu düşünen Sarıhan'a göre; TBK m.98 "özellikle iflas etmesi ya da hakkındaki haciz işleminin sonuçsuz kalması" ifadesiyle örnekleyici sayım

komiser, borçluya İİK m.296/2'ye[7] dayanarak sözleşmeyi feshetmesi yönünde talimat verdiği halde borçlu talimata uymazsa bu sözleşmeden mühlet sırasında doğacak alacaklar da konkordatoya tabi olacaktır[8]. Borçlu, komiserin talimatına uyduğu halde mahkeme feshe izin vermezse; komiserin sözleşmenin devamına rızası olmadığından dolayı bu sözleşmeden mühlet sırasında doğacak alacaklar da konkordatoya tabi olacaktır[9].

2.Konkordato Borçlusunun Erteleyici Şarta Bağlı Borçları

2.1.Erteleyici Şarta Bağlı Alacakların Konkordatoya Tabi Olması

Katıldığımız baskın görüşe göre; erteleyici şarta bağlı alacaklar, henüz doğmamıştır ve şartın gerçekleşmesiyle doğacaktır[10]. Diğer görüşe göre ise erteleyici şarta bağlı alacaklar, sözleşmenin kurulmasıyla doğar[11]. İİK m.302/6 ve İİK m.308/c/2'nin erteleyici şarta bağlı alacakların sözleşmenin kurulmasıyla doğduğunu

---

yapmıştır, bu yüzden kiracının konkordato talep etmesi durumunda da bu madde uygulanabilir ve kiraya veren, işleyecek kira bedelleri için güvence isteyebilir. Sarıhan, **a.g.e.,** s.91.
TBK m.98, ani edimli sözleşmeler için düzenlenmiş olsa da sürekli borç ilişkilerinde de kıyasen uygulanabilir ve dönme yerine fesih söz konusu olabilir. Albayrak'a göre; İİK m.296/1, TBK m.98'in uygulanmasına engel olmaz çünkü İİK m.296/1, konkordato talebinin haklı fesih sebebi sayılmasını yasaklıyorken TBK m.98/2'deki feshin sebebi, güvence verilmemesidir. Bu yüzden Albayrak'a göre; kiracı, kiralananı henüz teslim almamışken konkordato talep ederse kiraya veren, işleyecek kira bedelleri için güvence verilene kadar ifadan kaçınabilir ve güvence verilmezse sözleşmeyi feshedebilir. Ancak kiraya veren, kiralananı teslim etmişse kendi edimini ifa etmiş olduğu için TBK m.98'den faydalanamaz ve sözleşmeyi feshedemez. Albayrak, **a.g.e.**, s.408-409. Özsöker, **a.g.e.**, s.202.

[7] İİK m.296/2: "Borçlu, tarafı olduğu ve konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen aşırı külfetli sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin izniyle herhangi bir zamanda sona erecek şekilde feshedebilir. Bu çerçevede ödenmesi gereken tazminat, konkordato projesine tabi olur. Hizmet sözleşmelerinin feshine ilişkin özel hükümler saklıdır."
Bu hükümdeki aşırı külfetli sürekli borç ilişkilerine örnek olarak borçlunun ihtiyacı olmadığı halde lüks bir taşınmazı uzun süreli kiralamış olması gösterilebilir. Eroğlu, **Uygulamada Konkordato,** s.250. Göncü Döner, **a.g.e.,** s.239.

[8] Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.188-189. Borçlunun bu talimata uymaması durumunda komiser, İİK m.297/3'e göre "borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisinin" sınırlandırılması için mahkemeye başvurabilir ve bu talebi kabul edilirse komiser, sözleşmeyi feshedebilir. Cenk Akil, "Konkordato Prosedürü Çerçevesinde Sürekli Borç İlişkilerinin Feshi (İİK m. 296, II)", **TBB Dergisi,** S.143, 2019, s.228. Albayrak, **a.g.e.**, s.359.

[9] Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.188-189.

[10] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.**, s.248. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.533. Antalya, "Gelecekteki Hakta Tasarruf", s.545. Çetiner, **a.g.e.,** s.812. Türker, **a.g.e.,** s.55.

[11] Bilgin Yüce, **Alacaklı ve Borçlu Açısından İfa Zamanı,** s.153. Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1085. Budak, Yağcı, "Mevsimsiz Dava", s.19-20.

kabul eden görüşe göre hazırlandığı söylenebilir. Çünkü İİK m.308/c/2'ye göre; "konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar" konkordatoya tabidir. İİK m.302/6'ya göre ise erteleyici şarta bağlı alacakların "hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına mahkeme karar verir." İİK m.302/6'da erteleyici şarta bağlı alacak olarak nitelendirilen alacaklar bakımından mahkemenin kararına kadar şart gerçekleşmemiş olmalıdır; mahkeme kararından önce şart gerçekleşirse bu alacaklar, mahkeme kararına gerek kalmaksızın hesaba katılacaktır. Şart, mahkemenin İİK m.302/6'ya göre vereceği karardan sonraki süreçte, muhtemelen tasdik kararından da sonra gerçekleşecektir.

Baskın görüş kabul edilirse sözleşme konkordato talebinden önce kurulmuş olsa bile erteleyici şarta bağlı alacaklar henüz doğmadığı için konkordato talebinden önce doğmuş alacaklara dahil olmayacaktır. Erteleyici şarta bağlı alacağın doğumu için gerekli olan şartın gerçekleşmesi komiserin izninden bağımsız olduğuna göre bu alacaklar, "komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan" alacaklara da dahil olamaz; şartın tasdik kararından sonra gerçekleşme ihtimali de vardır. Bu durumda baskın görüş kabul edilirse İİK m.308/c/2'ye göre erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatoya tabi olmaması gerekirdi [12] . Ancak konkordatoya tabi olmayan

[12] Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesi de erteleyici şarta bağlı alacakların henüz doğmamış olduğunu kabul eden baskın görüşe katıldığından dolayı alacaklılar toplantısının iltihak süresinin bitiminden sonra doğacak erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatoya tabi olmaması gerektiği sonucuna ulaşmıştır: "…Geciktirici şarta bağlı alacak niteliğinde olan gayri nakdi kredilerin, konkordato projesine dahil edilmesi mümkün ise de; bunun en geç alacaklar toplantısından 1 hafta sonrasına kadar olan (2004 s. İİK.'nın 302/7. md.) iltihak süresi içerisinde geciktirici şartın gerçekleşmesi halinde mümkün olabileceği, bu sürenin geçmesinden sonra gayri nakdi kredinin (çek yaprağı bedelinin ödemesi veya teminat mektubu bedelinin tazmin edilmesi gibi sebeplerle) nakde dönüşmesi halinde, nakde dönüşen bu alacağın konkordato hükümleri ile sınırlı olmaksızın normal bir alacak olarak talep edilebileceği kanaatine varılmıştır. Çünkü, 2004 s. İİK.'nın 308/c-2. maddesine göre; "bağlayıcı hâle gelen konkordato, konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburidir." Gayri nakdi kredi iken nakdi krediye dönüşen alacağın, konkordato talebinden önce bütün unsurları ile eksiksiz olarak doğan bir alacak gibi kabul edilemeyeceği (geciktirici şartın sonradan gerçekleştiği) ve bu alacağın komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan alacak olarak da görülemeyeceği için iltihak süresine kadar nakdi krediye dönüşmeyen gayri nakdi kredilere ilişkin davanın kabul edilmesi ve konkordato projesine dahil edilmesi mümkün görülmemiştir. Diğer yandan, Mahkememizce iltihak süresinden sonra nakdi krediye dönüşen, gayri nakdi kredinin konkordato projesine dahil edileceğinin kabul edilmesi, konkordato davasında son derece önemli olan alacak ve alacaklı nisabına ilişkin konkordatoya bakan mahkemenin kabullerini aşan, oradaki nisabı bozan veya etkileyen sonuçlara yol açacaktır. Gerek konkordato projesinde, gerek 2004 s. İİK.'da geciktirici şarta bağlı alacakların doğrudan nisaba dahil edileceğine dair açık bir düzenleme bulunmadığından, iltihak süresinden sonraki nakdi krediye dönüşen gayri nakdi krediden doğan alacakların konkordato projesine dahil edilemeyeceği, konkordatoya tabi olmayan bir alacak olarak

alacaklıların toplantıda oy kullanamayacağı, İİK m.302/6'ya göre ise mahkemenin erteleyici şarta bağlı alacağa sahip alacaklıların toplantıda oy kullanabileceğine karar verebileceği dikkate alınırsa erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatoya tabi olduğu söylenebilir[13].

Konkordatoya tabi olma bakımından alacakların doğum tarihini dikkate alan kanun koyucu; erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından şartın gerçekleşeceği tarihi değil, sözleşmenin kurulduğu tarihi dikkate almıştır[14]. Kanun koyucu, baskın görüşü kabul etseydi İİK m.308/c/2'ye istisna oluşturan bu durumu açıkça düzenlerdi ve erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatoya tabi olduğunu İİK m.308/c/2'de belirtirdi. Ancak kanun koyucu, buna ihtiyaç duymadığına göre; erteleyici şarta bağlı

işlem görmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Davacının konkordato dosyasına bildirdiği alacak içerisinde yer alan 1.045 TL.'lik gayri nakdi kredinin de iltihak süresine kadar tazmin edildiği, geciktirici şartın gerçekleştiği ve nakdi krediye dönüştüğü hususu, davacı banka tarafından iddia ve ispat edilmediğinden gayri nakdi krediye yönelik talebin de tamamen reddine karar vermek gerekmiş…" Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, E.2021/55, K.2022/146, T.23.02.2022. Ancak bu kararın isabetli olduğu kabul edilecek olursa erteleyici şarta bağlı alacakların alacaklılar toplantısında hesaba katılıp katılmayacağına mahkemenin karar vereceğini düzenleyen İİK m.302/6'nın bir anlamı kalmayacaktır. Çünkü iltihak süresi içinde şartın gerçekleşmesi durumunda bu alacağın konkordatoya tabi olacağı ve alacaklılar toplantısında hesaba katılacağı konusunda zaten şüphe yoktur; İİK m.302/6'daki gibi bir düzenleme bulunmasaydı bile aynı sonuca varılabilirdi. Ayrıca erteleyici şarta bağlı borçların konkordatoya tabi olmadan tamamen ifa edileceğinin kabul edilmesi de konkordato borçlusunun aleyhine olacaktır.

[13] Ömer Ulukapı , "Konkordatonun Sonuçları", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.8, S.1-2 (Milenyum Armağanı), 2000, s.16. Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.156-157. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.397. Pekcanıtez ve Erdönmez'e göre: "Taliki şarta bağlı alacaklar mahkemenin kararına göre konkordatoya tabi olurlar." Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.156-157. "Taliki şarta bağlı alacaklı mahkemenin kararına göre konkordatoya tabi olur." Hakan Pekcanıtez, Güray Erdönmez, "7101 Sayılı Kanunla Yürülüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi", **Bankacılar Dergisi,** S.105, 2018, s.145. Burada belirtilen karar, mahkemenin İİK m.302/6'ya göre vereceği karar olmalıdır. Ancak İİK m.302/6'ya göre mahkeme, erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatoya tabi olup olmamasına değil, yalnızca oylamada "hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına" karar verecektir. Mahkemenin bir erteleyici şarta bağlı alacağın oylamada hesaba katılmamasına karar vermesi, bu alacağın konkordatoya tabi olmadığı anlamına gelmeyecektir. Pekcanıtez ve Erdönmez de daha sonra yazdıkları bir makalede oylamada hesaba katılmamış bir erteleyici şarta bağlı alacağın konkordatoya tabi olduğu bir örneği şu cümle ile açıklamıştır: "Buna karşılık, rehin veren üçüncü kişinin rücu alacağını şarta bağlı olarak yazdırması gerektiği kabul edilir ve fakat, üçüncü kişi toplantıya katılmak için mahkemeden karar alamazsa (İİK m.302/6), her iki alacaklı da konkordato projesi üzerinde söz hakkını tamamen kaybedecek ve mezkûr alacağın ödeme koşullarını diğer alacaklılar belirleyecektir." Hakan Pekcanıtez, Güray Erdönmez, "Üçüncü Kişinin Verdiği Rehinle Teminat Altına Alınan Alacak Konkordato Nisabının Hesabına Dahil Edilmeli midir?" **Lexpera Blog,** 03.04.2021, (Çevrimiçi) https://blog.lexpera.com.tr/ucuncu-kisinin-verdigi-rehinle-teminat-altina-alinan-alacak-konkordato-nisabinin-hesabina-dahil-edilmeli-midir/ , 04.02.2024.

[14] Ulukapı, **a.g.e.,** s.15. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.397. Ulukapı'ya göre; mühletten önce doğan borç kavramından anlaşılması gereken, mühletten önce kurulmuş bir sözleşmeden doğan borçtur. Ulukapı, **a.g.e.,** s.15.

alacakların sözleşmenin kurulmasıyla doğduğunu öne süren görüşü kabul etmektedir. Bu görüşe göre; konkordato talebinden önce kurulmuş sözleşmelerde şartın ne zaman gerçekleşeceğinden bağımsız olarak erteleyici şarta bağlı alacaklar, konkordato talebinden önce doğmuş sayılacağı için konkordatoya tabi olacaktır.

2.2.Erteleyici Şarta Bağlı Alacağın Taşınır Rehniyle Güvence Altına Alınmış Olması

Konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce kurulmuş bir sözleşmeden doğacak (normal şartlarda konkordatoya tabi olacak) erteleyici şarta bağlı bir borcunu güvence altına almak için bir taşınırını rehin vermiş olması durumunda iki görüş, farklı sonuçlara yol açabilir. Rehin hakkının doğumunun güvence altına alınan alacağın doğumundan önce gerçekleşebileceğini öne süren görüş[15] kabul edilirse; rehin hakkı, zilyetliğin devri ile doğmuş olduğundan dolayı alacaklının rehinli alacağı, konkordatoya tabi olmayacaktır ve alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılmayacaktır.

Güvence altına alınan alacağın doğmasıyla rehin sözleşmesinin hüküm doğurmaya başlayacağını ve rehin hakkının doğacağını öne süren görüş[16] kabul edilirse; rehin hakkı, alacak doğana kadar oluşmayacağından dolayı alacağın doğum anına kadar olan süreçte bu erteleyici şarta bağlı alacak, rehinli alacak niteliğinde olmayacaktır. İİK m.302/6'ya göre; erteleyici şarta bağlı alacakların alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılıp katılmayacağına asliye ticaret mahkemesi karar verecektir. Taşınır rehniyle güvence altına alınmış bu erteleyici şarta bağlı alacak, şart gerçekleşirse doğacaktır ve rehinli alacak niteliğinde olacağından dolayı konkordatoya tabi olmayacaktır; bu durumda alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılmaması, sorun yaratmayacaktır. Şart gerçekleşmezse de alacak doğmayacağından dolayı alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılmaması,

[15] Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.470. Cansel, **a.g.e.,** s.81. Kuntalp, **a.g.e.,** s.14. Sirmen, **Alacak Rehni,** s.15. Sirmen, **Şart,** s.133. Ergüne, **a.g.e.,** s.148. Uyumaz, **a.g.e.,** s.175.
[16] Wieland, Karafakıh, **a.g.e.,** s.708. Saymen, Elbir, **a.g.e.,** s.631. Ayiter, **a.g.e.,** s.186. Nomer **Beklenen Hak,** s.128-129. Tek, **a.g.e.,** s.20. Makaracı Başak, **a.g.e.,** s.91.

sorun yaratmayacaktır. Bu yüzden mahkemeye başvurulursa mahkeme, bu erteleyici şarta bağlı alacağın alacaklılar toplantısında hesaba katılmaması yönünde karar vermelidir. Ancak hiçbir ihtimalde bu alacağın alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına gerek olmadığından dolayı mahkemeye başvurulmasına da gerek yoktur.

2.3.Kefilin Konkordato Talep Etmesi

Kefilin konkordato talep etmesi durumunda; alacaklı, alacağı henüz talep edilebilir değilse, alacağını erteleyici şarta bağlı alacak[17] veya doğmuş ancak henüz muaccel olmamış bir alacak olarak komisere bildirebilecektir ve bu alacaklının alacaklılar toplantısında oy kullanıp kullanamayacağına İİK m.302/6'ya göre mahkeme karar verecektir[18]. Kefilin borcunun erteleyici şarta bağlı bir borç olduğunu[19] kabul etsek de doğmuş ancak müeccel bir borç olduğunu[20] kabul etsek de kefalet sözleşmesi konkordato talebinden önce kurulmuş olduğu için kefilin borcu, konkordatoya tabi olacaktır. Kefilin borcunun erteleyici şarta bağlı bir borç olduğunu kabul edersek İİK m.302/6'nın uygulanacağı açıktır.

Kefilin borcunun doğmuş ancak müeccel bir borç olduğunu kabul edersek bu borç, İİK m.302/6'da sayılan borçlara dahil olmayacaktır. Ancak ne zaman muaccel olacağı belirli olmayan alacakların oylamada hesaba katılıp katılmamasına mahkemenin karar vereceğini düzenleyen İİK m.302/6, muaccel olup olmayacağı belirli olmayan alacakları evleviyetle kapsamalıdır. Asıl borçlunun borcunu ifa etmesi durumunda kefilin borcu muaccel olmayacaktır. Bu yüzden kefilin borcunun doğmuş ancak müeccel bir borç olduğunu kabul etsek bile alacaklının alacaklılar toplantısında oy kullanıp kullanamayacağına İİK m.302/6'ya göre mahkeme karar vermelidir.

---

[17] Postacıoğlu, **Konkordato**, s.111. Reisoğlu, **a.g.e.,** s.153.
[18] Dilek Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", **MİHDER**, C.15, S.43, 2019, s.553. Özsöker, **a.g.e.**, s.249.
[19] Kuru, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.239. Seliçi, **a.g.e.,** s.30-31. Altınok Ormancı, **a.g.e.,** s.67. Atasoy, **a.g.e.,** s.114.
[20] Sirmen, **Şart,** s.39.

Kefilin borcunun asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi halinde doğacağını, asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesinin bir şart niteliğinde değil, kefilin borcunun doğumu için gerekli olan bir kanuni unsur olduğunu öne süren görüşü[21] kabul edersek farklı bir sonuca varılabilir. Bu görüşe göre kefilin borcu, erteleyici şarta bağlı olmadığı için konkordato bakımından kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarih değil, kefilin borcunun doğduğu tarih dikkate alınacaktır. Bu görüşe göre kefilin borcu, asıl sözleşmenin borçlusunun kendi borcunu ifa etmemesi veya gereği gibi ifa etmemesi halinde doğacağından dolayı asıl borç, konkordatonun tasdikinden sonra muaccel olursa ve asıl borçlu tarafından ifa edilmezse veya gereği gibi ifa edilmezse kefilin borcu, konkordatonun tasdikinden sonra doğmuş olacağı için konkordatoya tabi olmayacaktır.

2.4.Garanti Verenin Konkordato Talep Etmesi

Garanti verenin borcunun erteleyici şarta bağlı bir borç olduğunu[22] kabul etsek de doğmuş ancak müeccel bir borç olduğunu[23] kabul etsek de garanti sözleşmesi konkordato talebinden önce kurulmuş olduğu için garanti verenin borcu, konkordatoya tabi olacaktır. Ancak garanti verenin borcunun erteleyici şarta bağlı olmadığını ve riskin gerçekleşmesi ile doğduğunu öne süren görüşü[24] kabul edersek farklı bir sonuca varılabilir. Bu görüşe göre garanti verenin borcu, erteleyici şarta bağlı olmadığı için konkordato bakımından garanti sözleşmesinin kurulduğu tarih değil, garanti verenin borcunun doğduğu tarih dikkate alınacaktır. Bu görüşe göre garanti verenin borcu, riskin gerçekleşmesi ile doğacağından dolayı risk konkordatonun tasdikinden sonra gerçekleşirse garanti verenin borcu, konkordatonun tasdikinden sonra doğmuş olacağı için konkordatoya tabi olmayacaktır.

[21] Bilge, "Cezai Şart", s.58. Kocaağa, **Ceza Koşulu**, s.209.
[22] Develioğlu, **a.g.e.,** s.102-105. Altınok Ormancı, **a.g.e.,** s.73. Atasoy, **a.g.e.,** s.114.
[23] Sirmen, **Şart,** s.39. Kahraman, **a.g.e.,** s.176. Aslan, **a.g.e.,** s.18.
[24] Gümüş, **Borçlar Genel,** s.982.

2.5.Garanti Verenin Müstakbel Rücu Alacağının Konkordatodaki Durumu

Borcu için üçüncü bir kişi tarafından garanti verilmiş asıl borçlunun konkordatoya başvurması durumunda, garanti verenin ileride doğabilecek muhtemel rücu alacağının konkordatoya tabi olup olmayacağını belirlerken garanti veren ile asıl borçlu arasında bir sözleşme bulunup bulunmadığına göre ayrım yapılmalıdır. Konkordato talebinden önce kurulmuş bir kontrgaranti sözleşmesi mevcutsa; bu sözleşme nedeniyle garanti verenin müstakbel rücu alacağı, erteleyici şarta bağlı bir alacak niteliğinde olduğu için konkordatoya tabi olacaktır ve garanti verenin alacaklılar toplantısında oy kullanıp kullanamayacağına İİK m.302/6'ya göre mahkeme karar verecektir[25].

Kontrgaranti sözleşmesi mevcut değilse ve garanti veren konkordatonun tasdikinden sonraki bir tarihte asıl alacaklıya ödeme yaptıysa; garanti verenin sebepsiz zenginleşme veya vekaletsiz iş görme hükümlerine göre asıl borçluya rücu edebileceğini kabul edersek garanti verenin rücu alacağı, tasdikten de sonra doğduğu

[25] Reisoğlu, **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** s.220. Duran, **a.g.e.,** s.109. Sarısözen, **a.g.e.,** s.429.
Bankanın borçlu lehine verdiği teminat mektupları nedeniyle doğabilecek rücu alacağının konkordatoda erteleyici şarta bağlı alacak olarak değerlendirilebileceği yönünde: "…Henüz tazmin edilmeyen teminat mektubu bedelinin veya karşılıksız çıkabileceği ihtimaline binaen bankanın ödemek zorunda kalacağı kanuni karşılık bedelinin risk gerçekleşmeden mevcut ve muaccel bir alacak olduğundan bahsedilemez. Bu durumda gayri nakdi kredi alacaklarının geciktirici şarta bağlı alacak olarak değerlendirilmesinde de bir isabetsizlik bulunmamaktadır…" Trabzon BAM, 4.HD., E.2020/715, K.2020/701, T.28.09.2020. Lexpera, 04.02.2024.

için konkordatoya tabi olmayacaktır[26]. Bu konuda İİK m.303'ün[27] de dikkate alınması gerekmektedir.

[26] Halefiyetin söz konusu olmadığı garanti sözleşmesinden farklı olarak kefalet sözleşmesinde kefil, borcu ödediğinde alacaklının haklarına halef olacağından dolayı alacaklının alacağı, konkordatoya tabiyse konkordatonun tasdikinden sonraki bir tarihte borcu ödeyen bir kefilin rücu alacağı da konkordatonun tasdikinden sonra doğmuş olsa bile konkordatoya tabi olacaktır: "…Davacının rücu hakkının doğduğu tarihin konkordatonun tasdik ve kesinleşme tarihinden sonra doğmuş olmasının, borçlu davalının haklarına ve borcu konkordato şartlarına göre ödemesine etkisi yoktur. Aksine düşüncenin kabulü, onanmış konkordatolardan sonra, konkordatoya tabi alacakların, alacaklıları tarafından üçüncü kişilere temliki suretiyle, konkordato koşullarından sıyrılmak ve alacağın tümünü tahsil yollarını açar ki buna ne hukuk ve ne de hakkaniyet kuralları izin vermediği gibi konkordato müessesesinin esprisi de böyle bir görüşe elverişli değildir. Konu doktrinde de aynı şekilde ele alınmaktadır. Örneğin Dr. Necmettin Berkin "iflas hukukunda konkordato" adlı eserinin 71. sayfasında aynen: "konkordato konkordatoyu kabul etmek istemeyen alacaklılar hakkında da kanunen mecburi olarak tatbik olunduğundan, konkordatoyu kabul etmeyen bir alacaklı bir sebeple, müşterek borçlu veyahut kefil ya da kefillerine rücu ederek alacağının tamamı için borçlu namına onları takip edebilir. Bu takdirde kendisine ödenen borç ile beraber alacaklının, alacaklılık sıfatı sukut ettiğinden, konkordato ekseriyetinde o alacaklının yerine müşterek borçlu yahutta kefil kaim olur. Fakat rücu hakkı sebebiyle alacaklıya, alacağın tamamını ödeyen müşterek borçlu yahut kefiller bu suretle alacaklıya tam bir ödemede bulundukları halde, borçluya ancak konkordato şartları dairesinde rücu edebilirler." demek suretiyle, asıl alacaklıya borcu normal miktarı ile ödeyen kefil veya temlik edenin, borçluya ancak konkordato koşulları gereğince, rücu edebileceğini açıklamaktadır. Görüldüğü gibi, dava konusu olayda da, davacının rücu hakkının doğum tarihi önemli olmayıp, asıl borcun konkordato kapsamına girmiş bulunması sonuca etkili olmaktadır…" Yargıtay 11. HD., E.1979/4414, K.1979/4735, T.15.10.1979, (Çevrimiçi) https://www.hukukturk.com/ , 04.02.2024.

[27] İİK m.303: "(1)Konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklı borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza eder.

(2)Konkordatoya muvafakat eden alacaklı da kendi haklarını, borçtan birlikte sorumlu olan kişilere ödeme mukabilinde devir teklif etmek ve onlara toplantıların günü ile yerini en az on gün önce haber vermek şartıyla bu hükümden yararlanır.

(3)Alacaklı müracaat hakkına halel gelmeksizin borçtan birlikte sorumlu olan kişilere konkordato müzakerelerine katılma yetkisini verebilir ve onların kararını kabul taahhüdünde bulunabilir."

İİK m.303'teki "borçtan birlikte sorumlu olanlar" kavramına kefiller[28], rehin veren üçüncü kişiler ve garanti verenlerin de dahil olduğu öne sürülmüştür[29]. Kefiller ve rehin veren üçüncü kişiler bakımından tartışma olmasa da garanti verenlerin İİK m.303'teki "borçtan birlikte sorumlu olanlar" kavramına dahil olup olmadığı tartışmalıdır. Alacaklı, mühlet sırasında borçtan birlikte sorumlu olan kişiden alacağın tamamını tahsil ederse halefiyet ilkesi nedeniyle borçtan birlikte sorumlu olan kişinin konkordato borçlusuna karşı rücu alacağının konkordatoya tabi olacağı kabul edilmektedir[30]. İİK m.303/3, borçtan birlikte sorumlu olan kişinin konkordato

[28] TBK m.590/2: "Bütün kefalet türlerinde kefil, ayni güvence karşılığında hâkimden, mevcut rehinler paraya çevrilinceye ve borçlu aleyhine yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınıncaya veya konkordato kararına kadar kendisine karşı yöneltilen takibin durdurulmasına karar verilmesini isteyebilir."
Konkordato kararı ifadesi, konkordatonun tasdiki kararı anlamına gelmektedir. Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", s.551. Levent Börü, Şafak Parlak Börü, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C.78, S.3, 2020, s.1255. Özsöker, **a.g.e.**, s.246.
Avcı Braun, TBK m.590/2'deki "konkordato kararı" ifadesi yerine "konkordatonun kesinleşmesi" ifadesini kullanmıştır. Cihan Avcı Braun, "m.590", **İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu Cilt 6, 7, 8**, 3.bs., Ed. M. Turgut Öz, Faruk Acar, Emre Gökyayla, Murat Develioğlu, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s.4312.
İİK m.308/c/1'e göre tasdik kararının kesinleşmesiyle konkordatonun bağlayıcı hale geleceği kararlaştırılmışsa konkordatonun tasdiki kararının kesinleştiği tarih dikkate alınmalıdır. Börü, Parlak Börü, **a.g.e.,** s.1255.
[29] Kaplan, **a.g.e.,** s.96-97. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.39. Sarısözen, **a.g.e.,** s.483. Daniel Staehelin, çeviren: Abdurrahman Kavasoğlu, Ömer Çon, "İsviçre İcra İflas Hukukunda Aciz Hukukunda Yapılan Yeniliklere İlişkin Değerlendirmeler", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.8, S.1, 2018, s.42. Levent Börü, Şafak Parlak Börü, Emine Bilgiç Eroğlu, "Adi Konkordato Hükümleri Uyarınca Üçüncü Kişi Rehniyle Güvenceye Alınmış Alacağın Hukuki Durumu Üzerine Değerlendirmeler", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.13, S.1, 2023, s.570. Özsöker, **a.g.e.,** s.255.
Mülga İİK m.295/1'de "borçtan birlikte sorumlu olanlara" ifadesi yerine "müşterek borçlulara ve borçlunun kefillerine ve borcu tekeffül edenlere" ifadesi kullanılmıştır. "Tekeffül edenler" ifadesi, kefillerin tekrar edilmesi anlamına gelemeyeceğine göre alacaklıya karşı sözleşmesel veya kanuni sorumluluğu olanlar anlamına gelmektedir. İhsan Erdoğan, "Konkordatonun Müşterek Borçlulara Ve Kefillere Etkisi (İİK m.295) (I)", **Yargıtay Dergisi,** C.10, S.2, s.163.
[30] Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.52-53. Muhammed Efe Soysaç, "Borçluya Şahsî veya Aynî Teminat Verenlerin Konkordatodaki Durumu", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2023, s.83.
Borçtan birlikte sorumlu olan kişi, alacak kayıt süresi başlamadan önce borcu tamamen ifa ettiyse kayıt süresi başladığında yalnızca borçtan birlikte sorumlu olan kişi, rücu alacağını kaydettirebilecektir. Kayıt süresi başlamadan önce borç ifa edilmemişse ve kayıt süresinde asıl alacaklı, alacağını kaydettirmemişse borçtan birlikte sorumlu olan kişi, muhtemel rücu alacağını erteleyici şarta bağlı alacak olarak kaydettirebilecektir. Bu durumda borçtan birlikte sorumlu olan kişi, borcu ifa ederse Tunç Yücel'e göre; erteleyici şartın gerçekleştiğini ve rücu alacağının şarta bağlı olmayan bir alacak olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirten bir dilekçeyi mahkemeye veya komiser heyetine vermelidir. Asıl alacaklı, alacağını kaydettirmişse borçtan birlikte sorumlu olan kişi, borcu ifa ettiğinde asıl alacaklının haklarına halef olacağından dolayı muhtemel rücu alacağını kaydettirmeye ihtiyaç duymayacaktır. Bu durumda borçtan birlikte sorumlu olan kişi, muhtemel rücu alacağını erteleyici şarta bağlı alacak olarak kaydettirmiş olsa bile Tunç Yücel'e göre; bu kayıt, dikkate alınmamalıdır. Bu durumda borçtan birlikte

müzakerelerine katılabileceğini düzenlediğine göre borçtan birlikte sorumlu olan kişinin rücu alacağının konkordatoya tabi olacağını varsaymaktadır. Ancak kefalet sözleşmesinde TBK m.596/1'e göre "alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde" alacaklının haklarına halef olan kefilden farklı olarak garanti sözleşmesinde garanti veren, asıl borçtan bağımsız biçimde risk gerçekleştiğinde kendi borcunu ifa edeceğinden dolayı halefiyete dayalı rücu alacağı söz konusu olmayacaktır[31].

Konkordato borçlusuyla garanti veren arasında bir kontrgaranti sözleşmesi mevcut değilse ve garanti veren, konkordatonun tasdikinden sonraki bir tarihte asıl alacaklıya ödeme yaptıysa; garanti verenin sebepsiz zenginleşme veya vekaletsiz iş görmeye dayanan rücu alacağı, konkordatonun tasdiki kararından da sonra doğduğu için konkordatoya tabi olmayacaktır. Bu ihtimalde konkordatodan etkilenmeyecek olan garanti verene İİK m.303/3'e göre konkordato müzakerelerine katılma imkanı verilmesine de gerek yoktur. Borçtan birlikte sorumlu olan kişinin rücu alacağının da konkordatoya tabi olacağını varsayarak düzenlenmiş İİK m.303, garanti veren bakımından uygulanmaya elverişli değildir. Garanti veren, konkordato borçlusunun asıl borcunu değil de bu asıl borçtan bağımsız olarak kendi borcunu ifa edeceğinden dolayı borçtan birlikte sorumlu olanlar kapsamında değerlendirilmemelidir[32]. Çünkü

---

sorumlu olan kişi, borcu ifa ederse Tunç Yücel'e göre; borcu ifa ederek asıl alacaklının haklarına halef olduğundan dolayı asıl alacaklının yaptırdığı kaydın düzeltilerek kendi isminin yazılması gerektiğini belirten bir dilekçeyi mahkemeye veya komiser heyetine vermelidir. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.53-54.

[31] Reisoğlu, **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** s.77-78. Barlas, **a.g.e.,** s.32. Gamze Turan, "Garanti ve Kefalet Sözleşmeleri Arasındaki Farklar ve Banka Kredi Kartı Sözleşmelerindeki Şahsi Teminatın Niteliği", **TBB Dergisi,** S.66, 2006, s.33. Ferhat Canpolat, Seçkin Topuz, "Kefalet ile Garanti Ayırımının Önemi ve Ayırımda Uygulanacak Kıstaslar", **TBB Dergisi,** S.78, 2008, s.61. Atasoy, **a.g.e.,** s.120.

[32] Reisoğlu, **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** s.221. Ünal Kaya, **a.g.e.,** s.1233.
Aynı yönde: "…konkordato isteyen teminat mektubu lehtarı kollektif şirketle konkordatoyu kabul eden alacaklı davacı anonim şirket arasındaki konkordatoya konu (72.179.000) liralık asıl borç ile garanti sözleşmesi nedeniyle bu asıl borçla ilgisi bulunmayan davalı bankanın İİK.nun 295/1. maddesinde öngörülen konkordatoya kabul oyu veren alacaklının müşterek borçlular ve borçlunun kefillerine karşı alacağını ancak konkordato koşullarına göre istiyebileceği, yolundaki hükümden yararlanması düşünülemez. Müşterek borçlu ya da kefil sıfatı bulunmayan ve konkordato konusu asıl borçtan bağımsız bir yüklenim altına gören davalı bankanın teminat mektubuna dayalı borcunun konkordatoya giren asıl alacağın ortak [müşterek] borçlusu ya da kefil olarak kabul doğru görülmemiştir. Anılan yasa hükmü garanti veren gibi borçlunun dışında ve bağımsız biçimde yüklenim altına giren kişileri kapsamamaktadır…" Yargıtay 11. HD, E.1983/2462, K.1983/2617, T.17.05.1983, Ünal Kaya, **a.g.e.,** s.1233-1234.

katıldığımız görüşe göre; İİK m.303, halefiyet veya kanuni rücu söz konusu değilse uygulanmamalıdır[33].

[33] Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", s.530-531.
TBK m.127: "(1)Alacaklıya ifada bulunan üçüncü kişi, aşağıdaki hâllerde ifası ölçüsünde alacaklının haklarına halef olur:
1. Başkasının borcu için rehnedilen bir şeyi rehinden kurtardığı ve bu şey üzerinde mülkiyet veya başka bir ayni hakkı bulunduğu takdirde.
2. Alacaklıya ifada bulunan üçüncü kişinin ona halef olacağı, borçlu tarafından ifadan önce alacaklıya bildirildiği takdirde.
(2)Diğer halefiyet hâllerine ilişkin kanun hükümleri saklıdır."
TMK m.884: "(1)Borçtan şahsen sorumlu olmayan rehinli taşınmaz maliki, borçluya ait koşullar içinde borcu ödeyerek taşınmazın üzerindeki ipoteğin kaldırılmasını isteyebilir.
(2)Alacak, borcu ödeyen malike geçer."
Bu madde, taşınır rehninde de uygulanabilir. Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.454. Cansel, **a.g.e.,** s.19. Bayezit, **a.g.e.,** s.17-18.
Bu maddenin uygulanabilmesi için malikin borcu kendi iradesiyle ifa etmesi şart değildir; cebrî icra yoluyla rehnin paraya çevrilmesi durumunda da bu madde uygulanabilir. Köprülü, Kaneti, **a.g.e.,** s.382-383. Aziz Erman Bayram, "Üçüncü Kişi İpoteğinde Taşınmaz Malikinin Borcu İfası ve İfanın Hukuki Sonuçları", **Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.5, S.1, 2020, s.438-439. Ekin Korkmaz, **Türk Borçlar Hukukunda Halefiyet,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.525.
Konkordato borçlusunun borcu için rehin vermiş üçüncü kişi, borcu öderse alacaklının haklarına halef olacağından dolayı İİK m.303 uygulanabilir. Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", s.530.
TTK m.702/3: "Aval veren kişi, poliçe bedelini ödediği takdirde, poliçeden dolayı lehine taahhüt altına girmiş olduğu kişiye ve ona, poliçe gereğince sorumlu olan kişilere karşı poliçeden doğan haklarını iktisap eder."
TTK m.726: "Poliçe bedelini ödemiş olan kişi kendisinden önce gelen borçlulardan;
a) Ödemiş olduğu tutarın tamamını,
b) Ödeme tarihinden itibaren bu tutarın faizini,
c) Yaptığı giderleri ve
d) Poliçe bedelinin binde ikisini aşmamak üzere komisyon ücretini,
isteyebilir."
Aval veren kişi veya ciranta, borcu öderse halef olmasa da kanundan doğan rücu hakkına sahip olacağından dolayı İİK m.303 uygulanabilir. Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", s.529-530.
Şahin'e göre; kambiyo senetlerinde cirantanın keşideciden erteleyici şarta bağlı bir rücu alacağı vardır ve bu alacağın doğumu için gerekli olan şart, yetkili hamilin cirantaya başvurmasıdır. Keşidecinin konkordato talep etmesi durumunda Şahin'e göre; ciranta, erteleyici şarta bağlı rücu alacağını kaydettirebilir. Şahin, **a.g.e.,** s.158-160.
Cirantanın rücu alacağı, kanundan doğmaktadır. Erteleyici şarta bağlı alacaklar ise sözleşmeden doğar. Ciranta ve keşideci arasında rücu hakkında bir sözleşme bulunmadığından dolayı erteleyici şarta bağlı bir alacaktan söz edilemez. Fırat Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku,** 2.bs., Turhan Kitabevi, Ankara, 1997, s.559. Kınacıoğlu, **a.g.e.,** s.139. Ülgen, Helvacı, Kaya, Nomer Ertan, **a.g.e.,** s.173. Murat Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Cirosu,** Yaylım Yayıncılık, İstanbul, 1998, s.88. Abdullah Revaha Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.20. Yıldırım, **a.g.e.,** s.73.
Katıldığımız görüşe göre; hamil, alacağı kaydettirmezse cirantalar, bu alacağı kaydettirebilir ancak alacaklılar toplantısında yalnızca hamil oy kullanabilir. Kuru, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.443-444.

Garanti veren ile konkordato borçlusu arasında konkordato talebinden önce kurulmuş bir kontrgaranti sözleşmesi mevcutsa garanti verenin rücu alacağı, sözleşmeden doğacağı için İİK m.303 uygulanmamalıdır. Garanti veren, müstakbel rücu alacağını erteleyici şarta bağlı alacak olarak kaydettirmelidir. Asıl alacaklı, mevcut alacağını kaydettirmemişse İİK m.302/6'ya göre mahkeme, garanti verenin müstakbel rücu alacağının alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına karar vermelidir. Asıl alacaklı, mevcut alacağını kaydettirmişse mahkeme, garanti verenin müstakbel rücu alacağının alacaklılar toplantısında hesaba katılmamasına karar vermelidir.

2.6.Cayma Parasının Konkordatodaki Durumu

Konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce kurmuş olduğu bir sözleşmede TBK m.178'e göre cayma parası kararlaştırılmış olabilir. Cayma parasını konkordato borçlusu vermiş ise alacaklı, almış olduğu paranın iki katını konkordato borçlusuna vererek sözleşmeden cayabilir[34]. Albayrak'a göre; konkordato borçlusu, cayma parasını almış ise almış olduğu paranın iki katını alacaklıya vererek sözleşmeden cayabilir[35]. Bu ihtimalde konkordato borçlusunun cayma parası borcunun konkordatoya tabi olup olmadığı tartışılabilir. Cayma parası borcunun erteleyici şarta bağlı bir borç olduğunu ve şartın da borçlunun cayması olduğunu kabul edersek asıl sözleşme konkordato talebinden önce kurulmuş olduğu için bu borcun konkordatoya tabi olması gerektiği savunulabilir. Ancak bu borç, asıl borcun sona ermesi halinde doğacağından ve alacaklılar toplantısına kadar sözleşmeden cayılmadıysa asıl borç, alacaklılar toplantısında hesaba katılacağından dolayı cayma parası borcunun İİK m.302/6'ya göre ayrıca hesaba katılmasına gerek yoktur.

Cayma parası borcunun erteleyici şarta bağlı bir borç olduğunu kabul etmezsek İİK m.308/c/2'ye göre borcun doğum anını belirleyerek konkordatoya tabi olup

[34] Albayrak, **a.g.e.,** s.263-264. Borçlunun konkordatoya başvurmuş olması gerekçesiyle sözleşmelerin sona erdirilemeyeceğini belirten İİK m.296/1, Albayrak'a göre cayma parasını ödeyerek sözleşmeden caymayı engellemez. Çünkü iki tarafın da gerekçe göstermeden cayma parasını ödeyerek sözleşmeden cayabileceği sözleşmede kararlaştırılmıştır. Albayrak, **a.g.e.**, s.263-264.
[35] Albayrak, **a.g.e.**, s.263.

olmadığını tespit etmemiz gerekecektir: bu borç konkordato borçlusunun sözleşmeden cayması ile doğar. Borçlu, konkordato talebinden önce sözleşmeden caymışsa cayma parası borcu, konkordatoya tabi olur. Konkordato talebinden sonra, geçici mühlet verilmesinden önceki süreçte borçlu sözleşmeden cayarsa cayma parası borcu, konkordatoya tabi olmaz. Konkordato borçlusu, mühlet sırasında sözleşmeden cayarsa İİK m.308/c/2'ye göre iki ihtimal söz konusudur: konkordato komiserinin izni alınarak sözleşmeden cayıldıysa borç, mühlet sırasında komiserin izniyle doğmuş olacağından dolayı konkordatoya tabi olmayacakken izin alınmadan cayıldıysa borç konkordatoya tabi olacaktır.

2.7.Cezai Şartın Konkordatodaki Durumu

İİK m.296/1, "borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine" ilişkin kayıtların geçersiz olduğunu düzenlemiştir. Sözleşmede kararlaştırılmışsa cezai şart da sözleşmeye aykırılık durumunda söz konusu olacağından dolayı bu kapsamda değerlendirilmelidir ve konkordato talebi, cezai şart hükümlerinin uygulanmasına yol açmamalıdır[36].

İİK m.296/1, sözleşmenin "borçlunun işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz etmesi" durumunda; "borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı fesih sebebi sayılacağına yahut borcu muaccel hâle getireceğine ilişkin" hükümlerin geçersiz olacağını düzenlemiştir. Ancak Sarıhan'a göre; borçlunun işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz etmeyen sözleşmeler bakımından da konkordato talebinin "borcu muaccel hale getireceğine ilişkin hükümler" geçersiz olmalıdır çünkü muaccel hale gelen borcun ödenmemesi durumunda cezai şart hükümleri uygulanırsa borçlunun durumunun iyileşmesi daha zor olacaktır ve bu durum, konkordatonun amacına aykırı olacaktır[37]. İİK m.296/1, sözleşme özgürlüğünü kısıtlayan bir hüküm olduğu için sınırlayıcı sayım yapmıştır[38].

[36] Albayrak, **a.g.e.**, s.259.
[37] Sarıhan, **a.g.e.,** s.95.
[38] Albayrak, **a.g.e.**, s.246.

Bu yüzden İİK m.296/1'in borçlunun işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz etmeyen sözleşmeler bakımından uygulanması mümkün olmamalıdır.

TBK m.179'a göre cezai şart, "sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumu" için kararlaştırılabileceğinden dolayı "taraflardan birinin konkordato talep etmesi halinde karşı tarafa fazladan ödeme yapması gerekeceği" yönündeki bir kayıt, cezai şart niteliğinde olmayacaktır[39]. Bu kayda göre konkordato talep edilmesi durumunda doğacak olan borç, erteleyici şarta bağlanmıştır. Ancak İİK m.296/1, "borçlunun konkordato talebinde bulunmasının borcu muaccel hâle getireceğine ilişkin" kayıtların geçersiz olduğunu düzenlediğine göre; borçlunun konkordato talep etmesi halinde asıl borcuna ek olarak yeni bir borcunun doğacağına ilişkin bir kayıt, evleviyetle geçersiz olmalıdır. Çünkü İİK m.296/1'de sınırlı sayım yapılmış olsa bile bu kaydın asıl amacı dikkate alınmalıdır; farklı cümleler kullanarak bu maddeyi dolanmaya ve etkisiz hale getirmeye izin verilmemelidir[40].

Konkordato talebinden önce kurulmuş bir sözleşmede konkordato borçlusunun borcu için TBK m.179/1'e göre seçimlik cezai şart veya TBK m.179/2'ye göre ifaya eklenen cezai şart kararlaştırılmış olabilir. Cezai şartın seçimlik cezai şart veya ifaya eklenen cezai şart olması farklı sonuçlara yol açabilecektir[41]. İİK m.294/7'ye göre

---

[39] Albayrak, **a.g.e.**, s.259.

[40] Albayrak, **a.g.e.**, s.246-247.
İİK m.296/1'in gerekçesi: "Maddeyle, kesin mühletin sözleşmelerin sona erdirilmesi bakımından sonuçları düzenlenmektedir. Bu hüküm, Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasına ilişkin Kanunun 309/r maddesinden esinlenilerek konkordato kurumu içine alınmaktadır. Bu hüküm uyarınca, borçlunun tarafı olduğu sözleşmelerde, konkordato talebinde bulunması halinde sözleşmenin borçlu aleyhine sona erdirileceğine ilişkin hükümler bulunması halinde bu hükümler geçersiz kabul edilecek ve uygulanmayacaktır. Söz konusu sözleşme hükümlerinin uygulanmaması için sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmayacaktır. Bu şekilde özellikle borçluya temel mal veya hizmet sağlayan sözleşmelerin devam etmesine imkan sağlanmaktadır." İİK m. 296'da değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun'un 24. maddesinin gerekçesi (Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, Yasama Dönemi 26, Yasama Yılı 3, Sıra Sayısı 524, s.11, (Çevrimiçi) https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf, 08.02.2024.
Albayrak'a göre; madde gerekçesi, örnekleyici sayım yapılacağı izlenimi verse de İİK m.296/1, madde gerekçesinden daha geniş kapsamlı biçimde düzenlenmiştir ve sınırlayıcı sayım yaparak madde gerekçesinin hedeflediği amaca ulaşmıştır. Sözleşme özgürlüğünün esas, sınırlandırmanın ise istisna olması, istisnanın da ayrıca ve açıkça düzenlenmesinin gerekmesi nedeniyle Albayrak'a göre; İİK m.296/1'in sınırlayıcı sayım yapması isabetli olmuştur. Albayrak, **a.g.e.**, s.236-246.

[41] Albayrak, **a.g.e.**, s.260.

konusu para olmayan borcun komiserin onayıyla aynen ifası borçlu tarafından üstlenilmediyse, bu alacağın "alacaklı tarafından eşit kıymette para alacağına çevrilerek komisere bildirilmesi" gerekecektir. Bu ihtimalde seçimlik cezai şart kararlaştırılmışsa Albayrak'a göre; alacaklı, zararını ispat etmesine gerek kalmaksızın seçimlik cezai şart olarak belirlenmiş miktarı komisere bildirebilecektir ve seçimlik cezai şart konkordatoya tabi olacaktır[42].

Konkordato talebinden önce kurulmuş bir sözleşmede konkordato borçlusunun borcu için TBK m.179/2'ye göre ifaya eklenen cezai şart kararlaştırılmışsa cezai şartın erteleyici şarta bağlı alacak olarak konkordatoya tabi olup olmayacağı tartışılabilir. İflasta ifaya eklenen cezai şartın erteleyici şarta bağlı alacak olarak kaydedilebileceğini ve alacaklının hem asıl alacaktan hem de ifaya eklenen cezai şarttan payını alabileceğini belirten Tunçomağ, bu görüşünü iflas sonucunda borcun tam ifa edilmemiş olmasına ve İİK m.251'e göre alacaklılara ödenmemiş kısım için aciz vesikası verilmesine dayandırmıştır[43]. Ancak konkordatoda alacaklılara ödenmemiş kısım için aciz vesikası düzenlenmez çünkü borcun konkordato projesi kapsamında ödenen kısmı dışında kalan bölümü bakımından alacaklıların borçluyu ibra etmiş olduğu kabul edilmektedir[44].

Albayrak'a göre; konkordatoya tabi borçlar için mühlet sırasında borçlunun ifadan kaçınma hakkı vardır çünkü bu borçlar, konkordatonun tasdikinden sonra konkordato projesi kapsamında ifa edilecektir[45]. Albayrak'a göre; konkordatoya tabi borçlarını mühlet sırasında ifa etmemesi, borçlunun temerrüdüne yol açmaz ve alacaklının sözleşmeyi feshi için haklı neden oluşturmaz[46]. Bu borçların konkordato

---

[42] Albayrak, **a.g.e.**, s.260.
[43] Tunçomağ, **Cezai Şart,** s.91-92.
[44] Ergun Önen, "İflastan Sonra Konkordato", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.8, S.3, 1976, s.93. Tanrıver, **a.g.e.,** 1993, s.13. Ulukapı, **a.g.e.,** s.30-31. Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.157. Sarısözen, **a.g.e.**, s.553.
[45] Albayrak, **a.g.e.**, s.268.
[46] Albayrak, **a.g.e.**, s.232. Tunç Yücel'e göre ise mühletten önce kurulmuş bir finansal kiralama sözleşmesinde borcun tamamı konkordatoya tabi olsa bile mühlet sırasında muaccel olan taksitlerin ödenmemesi, alacaklının sözleşmeyi feshi için haklı bir neden oluşturabilir. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.112. Eroğlu'ya göre ise finansal kiralama sözleşmesi, konkordatoya tabi olan borcun mühlet sırasında ödenmemesi nedeniyle feshedilemez. Eroğlu, **Uygulamada Konkordato,** s.247. Bir görüşe göre; mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satış

borçlusu tarafından mühlet sırasında ifa edilmesi, alacaklılar arasında eşitliği bozacağı için mühletin kaldırılmasına neden olabilecektir[47]. Bu durumda asıl borcun vadesi mühlet sırasında doluyor olsa bile borcun mühlet sırasında ifa edilmemesi, ifaya eklenen cezai şart borcunun doğumuna yol açmamalıdır. Konkordatonun tasdikinden sonra ise borç, konkordato projesi kapsamında ifa edilecektir. Borç konkordato projesine uygun olarak ifa edilmezse alacaklı, İİK m.308/e/1'e[48] göre konkordatonun kısmen feshini talep edebilecektir. Konkordatonun kısmen feshi durumunda asıl borcun ifaya eklenen cezai şart borcuyla birlikte konkordatoya tabi olmaksızın tam olarak ifa edilmesi gerekecektir[49]. Ancak konkordato feshedilmediği sürece ifaya eklenen cezai şart borcu doğmayacaktır. Bu yüzden ifaya eklenen cezai şart borcunun erteleyici şarta bağlı bir borç olduğu kabul edilse bile İİK m.302/6'ya göre alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına gerek yoktur.

---

sözleşmesi kurulduktan sonra satıcı, konkordato talep eder ve mühlet sırasında borcu ifa etmezse alıcı, tazminat talep edebilir. Bruno Haberthür, çeviren: Ergun Önen, "İcra ve İflâs Yollarıyla Takipte ve Konkordatoda Mülkiyeti Muhafaza (Mukavelesi)", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.22, S.1, 1966, s.561.

[47] Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.171. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.16-17. Albayrak, **a.g.e.**, s.122. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.177-178.

Bu borçların mühlet sırasında ifa edilmesini komiser yasaklamışsa bu yasağa uyulmaması halinde mühletin kaldırılabileceği yönünde: "İİK. nun 290. maddesinde açıklandığı gibi borçlu mühletin ilanından itibaren konkordato projesine dahil alacak, mal ve sair haklar üzerinde tasarrufta bulunamaz. Menkul mallarını rehnedemez, gayrimenkullerini satamaz, ipotek edemez, kefil olamaz, ivazsız tasarrufta bulunamaz veya bunlar dışında komiserin yasakladığı hususları yapamaz. Maddedeki yasak muameleler arasında konkordato mehli verilmesinden önce tahakkuk etmiş, borçların ödenmemesi keyfiyeti yoktur. Bu nedenle eski borçların ödenmesi geçerlidir. Ancak komiser bunu yasaklayabilir. Bu ahvalde yasağa uyulmazsa komiser mühletin kaldırılmasını isteyebilir." Yargıtay 12.HD., E. 1982/10613, K. 1983/921, T. 10.02.1983, Lexpera, 04.02.2024. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.178.

Ancak Yargıtay HGK., 14.06.2023 tarihli kararında şu ifade yer almaktadır: "Hükümsüzlük için borçlunun alacaklılarından birisini ya da bir kısmını konkordato projesine göre daha iyi konuma getirmeyi taahhüt etmesi gereklidir. Bunun klasik görünümü borçlu tarafından alacaklılarından birine konkordato projesinde öngörülenden fazla veya daha önce ödeme yapılacağı yönündeki vaat şeklinde gerçekleşir. Bu hükmün konuluş nedeni konkordatoda tüm alacaklılara eşit davranılması ve alacaklıları borçlunun mallarından alacaklarını eşit olarak tahsil edebilmelerini teminat altına almaktır (Pekcanıtez/Erdönmez, s. 159). Alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesi uyarınca hiçbir alacaklı diğerinin aleyhine öncelik veya ayrıcalık elde edemeyecek, bu şekilde konkordatonun nisabında oyların manipüle edilmesinin önüne geçilmiş olacaktır." Yargıtay HGK., E.2023/6-375, K.2023/620, T.14.06.2023, (Çevrimiçi) https://www.ictihatbulteni.com/ , 04.02.2024.

[48] İİK m.308/e/1:"Kendisine karşı konkordato projesi uyarınca ifada bulunulmayan her alacaklı konkordato uyarınca kazanmış olduğu yeni hakları muhafaza etmekle birlikte konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurarak kendisi hakkında konkordatoyu feshettirebilir."

[49] Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.168-169.

2.8.Fesih Cezası ve Dönme Cezasının Konkordatodaki Durumu

Konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce kurmuş olduğu bir sözleşmede TBK m.179/3'e göre dönme veya fesih cezası kararlaştırılmış olabilir. Konkordato borçlusunun değil de karşı tarafın "kararlaştırılan cezayı ifa ederek sözleşmeyi, dönme veya fesih suretiyle sona erdirmeye yetkili olduğu" kararlaştırılmış ise karşı taraf, dönme veya fesih cezasını ödeyerek sözleşmeyi sona erdirebilir[50].

Konkordato borçlusunun dönme veya fesih cezasını ödeyerek sözleşmeyi sona erdirebileceği kararlaştırılmış ise konkordato borçlusunun dönme veya fesih cezası borcunun konkordatoya tabi olup olmadığı tartışılabilir. Bu konuda öncelikle dönme veya fesih cezası kararlaştırılmışsa sözleşmenin nasıl sona erdirilebileceği ile ilgili görüşleri incelemek gerekecektir. Bir görüşe göre; sözleşmeyi sona erdirme yetkisinin dönme veya fesih cezasını fiilen ödeyerek veya ödemeyi teklif ederek kullanılması gerekir[51]. Bu görüş kabul edilirse mühlet sırasında dönme veya fesih cezasını ödeyerek sözleşmenin sona erdirilebilmesi, yalnızca dönme veya fesih cezası borcunun konkordatoya tabi olmadığı kabul edilirse mümkün olabilecektir. Çünkü konkordatoya tabi olan bir borcun konkordato borçlusu tarafından mühlet sırasında ifa edilmesi, alacaklılar arasında eşitliği bozacağı için mühletin kaldırılmasına neden olabilecektir[52]. Dönme veya fesih cezasıyla ilgili diğer görüşe göre ise borçlu, dönme veya fesih iradesini karşı tarafa ileterek sözleşmeyi sona erdirebilir ve bu durumda

[50] Benzer bir konu olan cayma parasıyla ilgili Albayrak'ın belirttiği görüşten yola çıkarsak borçlunun konkordatoya başvurmuş olması gerekçesiyle sözleşmelerin sona erdirilemeyeceğini belirten İİK m.296/1, dönme veya fesih cezasını ödeyerek sözleşmeyi sona erdirmeyi engellemez. Çünkü karşı tarafın gerekçe göstermeden dönme veya fesih cezasını ödeyerek sözleşmeyi sona erdirebileceği sözleşmede kararlaştırılmıştır. Cayma parasıyla ilgili görüşü için: Albayrak, **a.g.e.**, s.263-264.

[51] Tekinay, Akman, Burcuoğlu, Altop, **a.g.e.,** s.352-353. Oğuzman, Öz, **a.g.e.,** s.563. Hüseyin Hatemi, K. Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm,** 4.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s.382. Öktem Çevik, **a.g.e.,** s.106. Kapancı, "Dönme Cezası (TBK m. 179 f.3) ve Cayma Parası (TBK m. 178) Kavramları Arasında Kısa Bir Karşılaştırma", s.263-264. Yayvak Namlı, **a.g.e.,** s.32-33.

[52] Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.171. Tunç Yücel, **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** s.16-17. Albayrak, **a.g.e.**, s.122. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.177-178. İİK m.292/1/c'deki kesin mühletin kaldırılması sebeplerinden biri olan "borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket etmesi" aynı zamanda geçici mühletin kaldırılması sebebidir. Nur Bolayır, "İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordatonun Tamamen İptali", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s.252.

dönme veya fesih cezası borcu doğar; borçlu, dönme veya fesih cezasını daha sonra ödeyebilir[53].

Dönme veya fesih cezasının erteleyici şarta bağlı bir borç olduğunu ve şartın da borçlunun sözleşmeden dönmesi veya sözleşmeyi feshetmesi olduğunu kabul edersek asıl sözleşme konkordato talebinden önce kurulmuş olduğu için bu borcun konkordatoya tabi olması gerektiği savunulabilir. Ancak bu borç, asıl borcun sona ermesi halinde doğacağından ve alacaklılar toplantısına kadar sözleşme sona erdirilmediyse asıl borç, alacaklılar toplantısında hesaba katılacağından dolayı dönme veya fesih cezası borcunun İİK m.302/6'ya göre ayrıca hesaba katılmasına gerek yoktur. Bu borcun erteleyici şarta bağlı bir borç olduğunu kabul etmezsek İİK m.308/c/2'ye göre borcun doğum anını belirleyerek konkordatoya tabi olup olmadığını tespit etmemiz gerekecektir: bu borç, konkordato borçlusunun sözleşmeden dönmesi veya sözleşmeyi feshetmesi ile doğar. Konkordato talebinden önce borçlu, sözleşmeden dönmüş veya sözleşmeyi feshetmişse dönme veya fesih cezası borcu, konkordatoya tabi olur. Konkordato talebinden sonra, geçici mühlet verilmesinden önceki süreçte borçlu, sözleşmeden dönerse veya sözleşmeyi feshederse dönme veya fesih cezası borcu, konkordatoya tabi olmaz. Konkordato borçlusu, mühlet sırasında sözleşmeyi sona erdirdiyse İİK m.308/c/2'ye göre iki ihtimal söz konusudur: konkordato komiserinden izin alarak sözleşmeyi sona erdirdiyse borç, mühlet sırasında komiserin izniyle doğmuş olacağından dolayı konkordatoya tabi olmayacakken izin almadan sözleşmeyi sona erdirdiyse borç konkordatoya tabi olacaktır.

Fesih cezası konusunda İİK m.296/2'yi dikkate almak gerekmektedir. İİK m.296/2[54], sürekli borç ilişkileri bakımından diğer fesih yetkilerine ek olarak yeni bir

[53] Gümüş, **Borçlar Genel,** s.1037.

[54] İİK m.296/2: "Borçlu, tarafı olduğu ve konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen aşırı külfetli sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin izniyle herhangi bir zamanda sona erecek şekilde feshedebilir. Bu çerçevede ödenmesi gereken tazminat, konkordato projesine tabi olur. Hizmet sözleşmelerinin feshine ilişkin özel hükümler saklıdır."
Aydemir'e göre; çekişmesiz yargı işi niteliğinde olan mahkemenin izin yargılamasında yalnızca feshe izin verilip verilmeyeceğine karar verilir, tazminatın miktarı belirlenmez çünkü tazminatın miktarı, bir çekişmeli yargı işi konusudur ve ilgili sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar bakımından görevli ve yetkili mahkeme ile konkordatoda görevli ve yetkili mahkeme farklı olabilir. Taraflar tazminatın miktarı

fesih yetkisini düzenlemektedir[55]. Sözleşmede bu fesih yetkisinin kullanılmasını kısıtlayan veya engelleyen bir hüküm varsa yalnızca bu hüküm, İİK m.296'nın emredici olması nedeniyle TBK m.27'ye göre kesin hükümsüz olacaktır[56]. Bu fesih yetkisi, maddi hukuktan değil de İİK m.296/2'den kaynaklandığından ve İİK m.296 da "doğrudan uygulanan kural" olduğundan[57] dolayı uygulanacak maddi hukuk farklı olsa bile yabancılık unsuru taşıyan sözleşmelerde de MÖHUK m.6'ya[58] göre kullanılabilir[59].

konusunda anlaşma sağlayamazsa uyuşmazlık olan kısım için çekişmeli alacaklara dair hükümler uygulanacaktır. Dilek Aydemir, "Konkordato Mühletinin Sözleşmelere Etkisi (İİK m.296)", **MİHDER**, C.15, S.44, 2019, s.877-878. Madde gerekçesine göre de "Taraflar tazminat miktarı konusunda anlaşamadıkları takdirde tazminat alacağı çekişmeli alacak haline gelecektir." İİK m. 296'da değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun'un 24. maddesinin gerekçesi (Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, Yasama Dönemi 26, Yasama Yılı 3, Sıra Sayısı 524, s.12, (Çevrimiçi) https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf, 08.02.2024. Muşul, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.480-481.

İİK m.296/2'ye göre komiser, uygun görüş bildirmezse Simil'e göre; hadiseye uygun olmama nedeniyle asliye ticaret mahkemesinde şikayet yoluna başvurulabilir ve mahkeme iptal kararı verirse komiserin mahkeme kararına uygun görüş bildirmesi gerekir. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.182. Diğer görüşe göre ise komiserin görüşü, mahkeme için bağlayıcı olmadığından ve asliye ticaret mahkemesi, İİK m.296/2'deki izin yargılamasında bu görüşe aykırı karar verebileceğinden dolayı şikayet yoluna başvurulmasında hukuki yarar yoktur; borçlunun başvurusuyla izin yargılamasında zaten son kararı verecek olan aynı asliye ticaret mahkemesinde bir de aynı konuda şikayet yoluna başvurulması, usul ekonomisine aykırı olacaktır. Kale, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.450. Sarısözen, **a.g.e.**, s.398. Ancak İİK m.296/2'nin lafzı, hem komiserin uygun görüşünün hem de mahkemenin izninin gerekli olduğu şeklinde de anlaşılabilir. Kanun koyucu, İİK m.297/2'de mahkemenin izin kararı vermeden önce komiserin görüşünü alması gerektiğini ("uygun görüş" ifadesini kullanmadan) belirtmişken İİK m.296/2'de "ve" bağlacı ile "uygun görüş" ifadesini kullanarak "komiserin uygun görüşü ve mahkemenin onayını" aramıştır.

[55] Aslıhan Kayık Aydınalp, "Konkordatonun İşçilik Alacakları ve İş Sözleşmeleri Üzerine Yansıması", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.21, S.2, 2019, s.510. Albayrak, **a.g.e.**, s.175.

[56] Kale, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.448. Albayrak, **a.g.e.**, s.355. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.175. Albayrak'a göre; mühlet sırasında kurulan sözleşmelerde İİK m.296/2'deki fesih yetkisinin kullanılmasını kısıtlayan veya engelleyen bir hüküm varsa bu hüküm geçerli olur. Albayrak, **a.g.e.**, s.355-356. Sarısözen'e göre ise mühlet sırasında kurulan bir sözleşmede böyle bir hükme gerek yoktur; mühlet sırasında kurulan sözleşmelerin İİK m.296/2'ye göre feshi, zaten mümkün değildir çünkü taraflar, konkordatonun farkında olarak sözleşmeyi kurmuştur. Sarısözen, **a.g.e.**, s.401. Kale'ye göre de İİK m.296/2, yalnızca mühletten önce kurulmuş sözleşmeler bakımından uygulanabilir. Kale, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.449.

[57] Albayrak'a göre; konkordato borçlusunu korumayı amaçlayan İİK m.296, aynı zamanda iflası önleyerek vergi kaybını ve işsizliği de önlemeyi amaçlamaktadır. Bu yüzden "devletin sosyal ve ekonomik politikasına ilişkin" bir hüküm olan İİK m.296, MÖHUK m.6'ya göre "doğrudan uygulanan kural" niteliğindedir. Albayrak, **a.g.e.**, s.298-299.

[58] MÖHUK m.6: "Yetkili yabancı hukukun uygulandığı durumlarda, düzenleme amacı ve uygulama alanı bakımından Türk hukukunun doğrudan uygulanan kurallarının kapsamına giren hâllerde o kural uygulanır."

[59] Albayrak, **a.g.e.**, s.298-299. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.176.

Konkordato borçlusunun karşı tarafla kurmuş olduğu bir sürekli borç ilişkisi, konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyecek ölçüde aşırı külfetli ise konkordato borçlusu, İİK m.296/2'ye göre geçici veya kesin mühlet sırasında konkordato tasdik edilmeden önce sözleşmeyi feshedebilir[60]. Bu durumda ödenmesi gereken tazminat, İİK m.296/2'ye göre konkordatoya tabidir [61] . Bu sözleşmede fesih cezası kararlaştırılmış ise İİK m.296/2'ye göre konkordatoya tabi olarak ödenecek olan tazminatın fesih cezasına eşit olup olmayacağı tartışılabilir. Fesih cezasını götürü tazminat olarak niteleyen görüş kabul edilirse fesih durumunda ödenecek tazminat sözleşmede kararlaştırılmıştır. Bu yüzden İİK m.296/2'ye göre sözleşme

[60] Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato**, s.107. Kayık Aydınalp, **a.g.e.**, s.509-510. Akil, "Konkordato Prosedürü Çerçevesinde Sürekli Borç İlişkilerinin Feshi (İİK m. 296, II)", s.225. Simil'e göre; fesih nedeniyle doğacak tazminatın konkordato projesine dahil edilebilmesi ve alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılabilmesi için fesih yetkisi, alacaklılar toplantısından önce kullanılmalıdır. Fesih yetkisi, alacaklılar toplantısından sonra kullanılırsa Simil'e göre; oylama yeniden yapılmalıdır çünkü alacaklı, kendisinden kaynaklanmayan bir durum nedeniyle oy kullanamamıştır ve bu durum, toplantıdan çıkacak sonucu değiştirmiş olabilir. Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.179.

[61] Kural olarak maddi hukuka müdahale etmeyen konkordatonun İİK m.294/6 ile birlikte maddi hukuka müdahale eden istisnai iki hükmünden biri olan İİK m.296/2'nin bu tazminatı konkordatoya tabi tutmasının isabetli olmadığı, bu tazminatın konkordatoya tabi olmadan tamamen ödenmesi gerektiğine dair bir düzenlemenin daha isabetli olacağı yönünde: Hakan Pekcanıtez, **Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları II,** Ed. Muhammet Özekes, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.39. Sarısözen, **a.g.e.,** s.400.

Bu sözleşmenin komiserin katılımı olmadan kurulmuş olmasından dolayı tazminatın konkordatoya tabi tutulmasının isabetli olduğu, borçlunun para borcu olmayan bir borcunu ifa edemeyeceği bir ihtimalde sözleşmenin feshedilerek tazminatın kısmen de olsa ödenmesinin karşı tarafın da menfaatine olabileceği yönünde: Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.187.

İİK m.308/c/4: "Kredi kurumları tarafından verilen krediler de dâhil olmak üzere geçici mühlet kararından sonra komiserin izniyle akdedilmiş borçlar, adi konkordatoda konkordato şartlarına tabi değildir, temerrüt hâlinde mühlet sırasında dahi icra takibine konu edilebilir ve 206 ncı madde kapsamında rehinli alacaklardan hemen sonra, diğer bütün alacaklardan önce ödenir; malvarlığının terki suretiyle konkordatoda yahut sonraki bir iflâsta 248 inci madde kapsamında masa borcu sayılır. Aynı kural karşı edimin ifasını komiserin izniyle kabul eden borçlunun taraf olduğu sürekli borç ilişkilerindeki karşı edimler için de geçerlidir."

İİK m.308/c/4'e göre mühlet sırasında komiserin izni ile kurulan veya devam edilen sözleşmelerden doğan alacaklar, konkordatoya tabi değildir. Bu yüzden Atalı, Ermenek ve Erdoğan'a göre; mühlet sırasında komiserin izni ile kurulan sözleşme feshedilirse tazminat da konkordatoya tabi olmadan tam olarak ödenmelidir, mühlet sırasında komiserin izni ile devam edilen sözleşme feshedilirse tazminatın geçici mühletten önceki zamana ait olan kısmı konkordatoya tabi olacakken geçici mühletten sonraki zamana ait olan kısmı konkordatoya tabi olmalıdır. Atalı, Ermenek, Erdoğan, **a.g.e.**, s.677.

Mühlet sırasında komiserin izni ile doğan alacaklar konkordatoya tabi olmadığından dolayı Albayrak, komiserin izni ile mühlet sırasında kurulmuş bir sözleşmenin borçlu tarafından İİK m.296/2'ye göre feshedilmesinin hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğunu öne sürmektedir. Bu sözleşmenin İİK m.296/2'ye göre feshedilebileceği kabul edilirse Albayrak'a göre; asıl borç, konkordatoya tabi değilken tazminatın konkordatoya tabi olması gibi çelişkili bir sonuç ortaya çıkacaktır. Bu yüzden Albayrak'a göre; bu sözleşmenin İİK m.296/2'ye göre feshedilmesi, mümkün olmamalıdır. Albayrak, **a.g.e.**, s.354-355.

feshedildiğinde konkordatoya tabi olarak ödenecek tazminat, aslında fesih cezası olduğu için fesih cezası, konkordatoya tabi olacaktır. Fesih cezasını götürü tazminat olarak niteleyen görüş kabul edilmezse sözleşmede kararlaştırılmış bir tazminat söz konusu olmadığı için tazminatın fesih cezasından bağımsız olarak belirlenmesi gerekecektir.

2.9.Mahkemenin İİK m.302/6'ya Göre Vereceği Kararın Niteliği

İİK m.302/6'ya göre mahkemenin erteleyici şarta bağlı alacağın oylamada hesaba katılıp katılmayacağına dair vereceği kararın niteliğini belirlemek için alacağın çekişmeli hale getirilip getirilmediği bakımından ayrım yapmak gerekmektedir. Yalnızca borçlu, bir alacaklının öne sürdüğü alacağı tamamen veya kısmen kabul etmediğini komisere bildirerek bu alacağı çekişmeli hale getirebilir[62]. Erteleyici şarta bağlı bir alacak, çekişmeli hale getirilmişse de İİK m.302/6'ya göre karar verilecektir[63].

Bir görüşe göre; çekişmeli alacağın oylamada hesaba katılıp katılmayacağına dair mahkemenin alacaklının alacak kaydında sunduğu belgeleri ve komiserin raporunu göz önünde bulundurarak yaklaşık ispat ile vereceği karar, konkordatoya özgü bir geçici hukuki koruma niteliğindedir[64]. Başka bir görüşe göre bu karar;

[62] Öztek, Tunç Yücel, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.571. Taşpolat Tuğsavul, "Konkordatoda Nisâbın Belirlenmesi", s.1067. Hakan Albayrak, Esra Bulut, "Konkordatoda Çekişmeli Alacaklar Hakkında Dava", **Adalet Dergisi,** S. 68, 2022, s.456.

[63] Pekcanıtez, Erdönmez, **Lexpera Blog.**

[64] Çiğdem Yazıcı, "Adi Konkordatoda Çekişmeli Alacaklar Hakkında Dava (İİK m. 308/b)", **Bankacılar Dergisi,** S.116, 2021, s.7. Yazıcı'ya göre: "İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz için öngörülen teminat, tamamlayıcı işlemler ile kanun yoluna dair hükümler niteliğine uygun düşmediğinden burada uygulama alanı bulmayacaktır." Yazıcı, **a.g.e.,** s.7.
İİK m.302/6'ya göre verilen karara karşı kanun yoluna başvurulamayacağı yönünde İstanbul BAM 45.HD'nin kararı: "…Ayrıca atıf yapılan İİK 302/6 maddesinde verilecek karara karşı da yasa yolu açık değildir. Mahkemece bu kapsamda verilen kararlar kesindir. İkinci alacaklılar toplantısına katılma isteği hakkında verilen karara itiraz edilmesi üzerine verilen ve istinaf yolu açık tutulan karar, nihai karar olmadığı gibi ihtiyati tedbir niteliğinde bir karar da olmadığından, HMK'nun 341. maddesinde belirtilen istinaf yolu açık kararlardan değildir…" İstanbul BAM, 45. HD., E.2021/80, K.2021/313, T.24.03.2021. Lexpera, 04.02.2024.

çekişmesiz yargıya dahil, yaklaşık ispat ile verilen tedbir niteliğinde bir ara karardır[65]. Baskın görüşe göre bu karar, alacağın varlığı yaklaşık olarak ispat edilebilirse verileceği için ihtiyati tedbir niteliğindedir[66]. Kanunlarda özel olarak düzenlenmiş ihtiyati tedbirlerde ihtiyati tedbir sebebi ayrıca belirtilmediyse HMK m.389'a[67] göre genel ihtiyati tedbir sebebi aranmalıdır[68]. İİK m.302/6'da ayrıca bir ihtiyati tedbir sebebi belirtilmediği için genel ihtiyati tedbir sebebi aranmalıdır. Konkordatoya tabi

---

[65] Albayrak, Bulut, **a.g.e,** s.461.
Ara karar olduğu kabul edilirse HMK m.341'e göre kanun yoluna başvurulamayacaktır. İİK m.297/2'ye göre mühlet sırasında borçlunun rehin tesis edebilmek, kefil olabilmek, ivazsız tasarruflarda bulunabilmek; taşınmazını, işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınırını ve işletmenin devamlı tesisatını devredebilmek ve takyit edebilmek için mahkemeden alması gereken izin kararının ara karar niteliğinde olduğu yönünde: Koç, Konuralp, Candemir, **a.g.e.,** s.32.
"…Dava, konkordato istemine ilişkin olup, istinafa konu uyuşmazlık davacı şirkete ait rehinli taşınırların satışı konusunda izin verilmesi talebinin reddine dair ara kararın kaldırılması istemine ilişkindir. İlk derece mahkemesince, talebin reddine ilişkin olarak verilen 15/04/2022 tarihli ara karara karşı davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulduğu anlaşılmıştır. İstinaf incelemesi, HMK'nin 355. maddesi uyarınca, ileri sürülen istinaf sebepleri ve kamu düzeni yönüyle sınırlı olarak yapılmıştır. 6100 sayılı HMK'nin "İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar" başlıklı 341/(1). maddesi, "İlk Derece Mahkemelerinde verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü halinde itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir." hükmünü içermektedir. İlk derece Mahkemesinin, satışa izin verilmesi taleplerinin reddine dair verdiği kararların, nihai karar olmadığı gibi, ihtiyati tedbir niteliğinde de bulunmadığından, bu kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilmesi mümkün değildir..." Adana BAM, 9. HD., E.2022/1113, K.2022/1253, T.04.11.2022. Aynı yönde: İzmir BAM, 17.HD, E.2022/2113, K.2022/1989, T.30.11.2022. Adana BAM, 9. HD., E.2021/1599, K.2022/241, T.03.03.2022. Lexpera, 04.02.2024.
İİK m.297/2'ye göre mahkemenin verebileceği izin kararının çekişmesiz yargı işi niteliğinde olduğu ve kanun yolu açıkça kapatılmadığı için bu karara karşı istinaf yoluna başvurulabileceği yönünde: Simil, **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** s.138.
[66] Cengiz Serhat Konuralp, **İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013, s.128-129. Ali Cem Budak, Mustafa Okan Yağcı, "Konkordato ve Finansal Yeniden Yapılandırma", **Bankacılar Dergisi,** S.112, 2020, s.29. Sarısözen, **a.g.e.,** s.537.
[67] HMK m.389: "(1) Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hâllerinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir.
(2) Birinci fıkra hükmü niteliğine uygun düştüğü ölçüde çekişmesiz yargı işlerinde de uygulanır."
[68] Evrim Erişir, **Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013, s.206-208. Muhammet Özekes, **Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku 3. Cilt,** 15.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s.2467.
TBK m.171/2, "Koşula bağlı hakkı tehlikeye düşürülen alacaklı, alacağı koşula bağlı olmayan alacaklıların haklarını korumak üzere başvurabilecekleri önlemleri" alabileceğini düzenlediğine göre; şarta bağlı alacaklar için de ihtiyati tedbir kararı verilebilir. Erişir, **a.g.e.,** s.186-187. Özekes, **a.g.e.,** s.2466.
Çekişmesiz yargı işlerinde de çekişmesiz yargının konusu hakkında ihtiyati tedbir verilebileceği yönünde: Yılmaz, **a.g.e.,** s.5260. Özekes, **a.g.e.,** s.2464.
Bir hakkın icrasını güvence altına almayı amaçlayan ihtiyati tedbire esas teşkil eden maddi hukuk talebinin taraflar arasında çekişmeli olması nedeniyle ihtiyati tedbirin çekişmeli yargıya dahil bir kavram olduğu, çekişmesiz yargıdaki geçici hukuki korumalarda ise taraflar arasında çekişme bulunmaması ve bir hukuki durumu veya ilgilileri koruma amacının bulunması nedeniyle çekişmesiz yargıdaki geçici hukuki korumaların ihtiyati tedbir olarak nitelendirilmemesi gerektiği yönünde: Erişir, **a.g.e.,** s.334.

olacak alacağının varlığı yaklaşık olarak ispat edilmiş bir alacaklının alacaklılar toplantısında hesaba katılmaması ve oy kullanamaması, bir sakınca veya ciddi bir zarara yol açabileceği için ihtiyati tedbir sebebinin var olduğu kabul edilebilir.

İİK m.302/6 olmasaydı; çekişmeli alacaklar, borçlu tarafından kabul edilmediği için alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılmayacakken çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacakların hepsi borçlu tarafından kabul edildiği için oylamada hesaba katılabilirdi. Bu durumda İİK m.302/6, çekişmeli alacağa sahip olan alacaklının kayba uğramasını engellemeyi amaçlıyorken çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından böyle bir amacın bulunmadığı söylenebilir. Geçici hukuki korumadan bahsedebilmek için "gecikmesinde tehlike bulunan" bir halin ve yaklaşık ispatın söz konusu olması gerekmektedir[69]. İİK m.302/6'ya göre çekişmeli alacaklar bakımından verilecek karar bu unsurları içermekteyken çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından durum farklıdır. Çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından alacaklı ve borçlu arasında bir uyuşmazlık yoktur; borçlu alacağı kabul ettiğinden dolayı alacağın yaklaşık ispat ile ispat edilmesine de gerek yoktur. Yalnızca kanun bu konuda mahkemenin karar vermesi gerektiğini düzenlediği için mahkemeye başvurulması gerekmektedir. Bu yüzden çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından İİK m.302/6'nın bir geçici hukuki korumayı değil, bir ara kararı[70] düzenlediği söylenebilir.

Çekişmeli alacaklar bakımından bir geçici hukuki korumaya ihtiyaç duyulması nedeniyle İİK m.302/6, mahkemeye başvurulması gerektiğini düzenlemiş olabilir. Çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından ise bir geçici hukuki korumaya ihtiyaç duyulmadığı halde İİK m.302/6'nın mahkemeye başvurulması gerektiğini düzenlemiş olmasının nedeni, bazı alacakların oylamada

[69] H. Yavuz Alangoya, M. Kâmil Yıldırım, Nevhis Deren Yıldırım, **Medenî Usul Hukuku Esasları,** 8.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2011, s.405-410. Yılmaz, **a.g.e.,** s.5282. Erişir, **a.g.e.,** s.5. Birce Arslandoğan, **Medenî Yargılama Hukukunda Delil Tespiti,** 2.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s.186-189.

[70] Uyuşmazlık bulunmasa da ara karar verilebileceği yönünde: Timuçin Muşul, "Medeni Usul Hukukunda Ara Kararları", **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.4, S.4, 1988, s.219.

hesaba katılmasının diğer alacaklıların aleyhine bir durum ortaya çıkarması olabilir. Örneğin Yargıtay HGK, asıl alacaklının kayıt yaptırmış olması durumunda kefilin rücu alacağının oylamada hesaba katılmaması gerektiğini belirtmiştir[71]. Rücu alacaklısı olarak asıl alacaklının haklarına halef olacak kefil, asıl alacaklının haklarından daha fazlasına sahip olamayacağı için asıl alacaklı kayıt yaptırdıysa kefilin rücu alacağının oylamada hesaba katılmaması gerekmektedir[72]. Bu durumda mahkeme, kefilin rücu alacağının oylamada hesaba katılıp katılmaması bakımından karar verirken asıl alacaklının kayıt yaptırıp yaptırmadığını dikkate almalıdır. Ayrıca erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından mahkeme, İİK m.302/6'ya göre karar verirken şartın gerçekleşme ihtimalinin ne kadar olduğunu da göz önünde bulundurmalıdır; yalnızca erteleyici şartın gerçekleşmesi durumunda borç konkordato projesine göre ifa edileceği[73] için şartın gerçekleşmeyeceği öngörülüyorsa bu alacağın oylamada hesaba katılmasına gerek yoktur[74]. Bu yüzden kanun koyucu, çekişmeli hale getirilmemiş olsalar bile erteleyici şarta bağlı alacakların alacaklılar toplantısındaki oylamada

---

[71] "Bir borcun kefili asıl alacaklı tarafından alacak kaydının yaptırılması halinde ayrıca ileride doğması muhtemel rücu alacağı nedeniyle alacak kaydı yaptıramaz." Yargıtay HGK, E. 2021/772, K. 2022/240, T. 03.03.2022, Lexpera, 04.02.2024.
Aynı yönde: Yargıtay 15.HD., E. 2021/1389, K. 2021/275, T. 16.02.2021, Lexpera, 04.02.2024. Fikret Sami Tiyek, "İflâs Dışı Konkordato Bağlamında Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılar, Sözleşmeler ve Borçlu Bakımından Doğurduğu Sonuçlar", **Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi,** C.8, S.2, 2021, s.606.

[72] Necmeddin M. Berkin, **İflâs Hukukunda Konkordato,** İstanbul, Üniversite Kitabevi Yayınları, 1949, s.72. Kuru, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.499. Süha Tanrıver, Adnan Deynekli, **Konkordatonun Tasdiki,** Ankara, Yetkin Yayınları, 1996, s.105. Levent Börü, Adi Konkordatoda Alacaklıların Alacaklarını Bildirmesi, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.10 S.1, 2019, s.184. Levent Börü, Şafak Parlak Börü, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C.78, S.3, 2020, s.1270.
Gürdoğan'a göre; kefilin muhtemel rücu alacağı, erteleyici şarta bağlı alacak gibi değerlendirilmeli ve bu alacağın oylamada hesaba katılıp katılmamasına mahkeme karar vermelidir. Gürdoğan, **a.g.e.,** s.186. Altay ve Eskiocak'a göre ise kefilin rücu alacağı erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde değildir ancak asıl alacaklının kayıt yaptırmama ihtimalini düşünerek kefil muhtemel rücu alacağını kaydettirirse bu kayıt, erteleyici şarta bağlı bir kayıt olacaktır; asıl alacaklının kayıt yaptırması durumunda kefilin yaptırdığı kayıt hesaba katılmayacaktır. Altay ve Eskiocak'a göre; kefilin rücu alacağı erteleyici şarta bağlı alacak niteliğinde olmadığından dolayı (çekişmeli hale getirilmediyse) bu alacağın hesaba katılıp katılmaması bakımından mahkemeye başvurulamayacaktır, borçlunun kabul ettiği bu alacağı mahkeme veya komiser reddedemeyeceği için asıl alacaklı kayıt yaptırmış olsa bile uygulamada kefilin de rücu alacağını kaydettirmesi mümkündür ancak bu durumda iki alacağı da kabul eden borçlunun kötü niyetli olması nedeniyle konkordatonun tasdik edilmemesi gerekecektir. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.254-255. Komiserin alacak kaydını reddetme yetkisi olmasa da komiser, bu durumda borçluyu uyarmalıdır. Uyarıya rağmen borçlu iki alacağı da kabul ederse komiser, bu durumu raporda belirtebilir ve mühletin kaldırılmasını talep edebilir. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.254. Sarısözen, **a.g.e.,** s.489.

[73] Ulukapı, **a.g.e.,** s.16. Pekcanıtez, Erdönmez, **Konkordato,** s.157. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.397. Albayrak, Bulut, **a.g.e.,** s.473.

[74] Kuru, **İflâs ve Konkordato Hukuku,** s.448. Okur, **a.g.e.,** s.554. İnan, **a.g.e.,** s.164.

hesaba katılıp katılmaması bakımından yalnızca borçlunun alacağı kabul etmiş olmasını yeterli görmeyerek mahkemenin bir inceleme yapmasını ve karar vermesini gerekli görmüş olabilir.

2.10.İİK m.302/6'ya Göre Mahkemeye Yapılacak Başvuru

Çekişmeli alacaklar, erteleyici şarta bağlı alacaklar ve belirsiz vadeli alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınabilmesi için mahkemeye kimin başvuracağı kanunda belirtilmediğinden[75] dolayı tartışmalıdır. Bir görüşe göre; ilgili alacaklının mahkemeye başvurması gerekmektedir, bu başvuruyu komiserin yapması mümkün değildir[76]. Çekişmesiz yargıda çekişme bulunup bulunmamasına göre tasarruf ilkesi bakımından ayrım yapılabilir[77]. Bu yüzden İİK m.302/6 bakımından da alacağın çekişmeli olup olmamasına göre ayrım yapılabilir.

Çekişmeli alacaklar bakımından katıldığımız görüşe göre; borçlunun alacağın bir kısmını reddetmesi durumunda alacaklının yalnızca reddedilmeyen kısım üzerinden hesaba katılmayı kabul etmesi halinde mahkemeye başvurmaya ihtiyaç duymaması ihtimal dahilinde olduğundan dolayı bu başvuruyu komiserin yapması, tasarruf ilkesiyle çelişebilecektir ancak komiserin alacaklıyı mahkemeye başvuru yapması için uyarması mümkündür[78]. Uygulamada da bazı konkordato komiserleri, alacağı çekişmeli hale getirilmiş alacaklılara İİK m.302/6'ya göre oy kullanabilmek

[75] Talebe bağlı çekişmesiz yargı işlerinde kimin talep hakkına sahip olduğu kanunda belirtilmemişse yalnızca "maddi anlamda ilgili" olan kimsenin talep hakkı olduğu yönünde: Baki Kuru, **Nizasız Kaza**, Ankara, Ajans Türk Matbaası, 1961, s.151. Aslı Aras, "Çekişmesiz Yargıda Tasarruf İlkesi", **MİHDER**, C.10, S.27, 2014, s.57.

[76] Oğuz Atalay, **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı,** 10.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023, s.540.

[77] Kamil Yıldırım, "Alman Hukukunda Çekişmesiz Yargı", **Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV,** Ed. Muhammet Özekes, Ankara, TBB Yayınları, 2006, s.34. Aras, **a.g.e.**, s.59-60.

[78] Öztek, Tunç Yücel, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.572. Alacağı çekişmeli hale getirilmiş alacaklıya hukuki dinlenilme hakkı gereğince iadeli taahhütlü postayla borçlunun beyanı ve komiserin incelemesini içeren bir bildirim yapılması ve alacaklının hesaba katılabilmek için mahkemeye başvurup mahkeme kararını alacaklılar toplantısından önce komisere sunması gerektiği yönünde: L. Şanal Görgün, Levent Börü, Mehmet Kodakoğlu, **İcra ve İflâs Hukuku,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2022, s.494.

için mahkemeye başvurmaları gerektiğini bildirmektedir[79]. Ancak diğer görüşe göre; konkordato komiserinin tüm çekişmeli alacaklara ilişkin alacak kaydında sunulan dilekçeleri, belgeleri, borçlunun itirazını ve alacağın borçlunun bilançosunda gösterilip gösterilmediğini içeren bir dosya oluşturarak mühleti vermiş olan mahkemeye başvurması gerekmektedir[80]. Çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından katıldığımız görüşe göre ise komiserin de alacaklının da mahkemeye başvurması mümkündür[81].

Mahkeme, mühlet kararını verdikten sonra dosyadan elini çekmediği için aynı esas numarası ile İİK m.302/6'daki kararı da verebilecektir[82]. İİK m.302/6'nın son cümlesi nedeniyle bu karar, maddi hukuk bakımından alacağın bulunup bulunmadığına dair bir sonuç doğurmayacaktır[83].

---

[79] Taşpolat Tuğsavul, "Konkordatoda Nisâbın Belirlenmesi", s.1070. Albayrak, Bulut, **a.g.e.,** s.459. Mahkemeye alacaklının başvurması gerektiği yönünde İstanbul BAM 17.HD'nin kararı: "…Alacaklı banka vekili, alacaklarının eksik ve hatalı gösterildiğini ileri sürerek tasdik kararına karşı istinaf yoluna başvurmuştur. Borçlu hakkında kesin mühlet verilmesinden sonra komiser tarafından İİK'nın 288. maddesi uyarınca yapılacak ilanla alacaklılar alacaklarını bildirmeye davet olunur. (İİK.m.289). İİK'nın 300. maddesi gereği komiser, iddia olunan alacaklar hakkında borçluyu açıklamada bulunmaya davet eder. İİK'nın 302/6. maddesi gereği çekişmeli alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına mahkeme karar verir. Somut olayda, İİK'nın 299. maddesi gereği yapılan ilanla, alacaklıların alacaklarını bildirmeye davet edilmesi üzerine, alacaklı ...bank'ın toplam 268.072,99 TL nakdi, 46.690,00 TL gayri nakdi alacağı bulunduğunu beyanla belirtilen alacaklarının kaydedilmesini talep etmiş, borçlu 208.393,00 TL borcu bulunduğunu beyan etmiştir. Komiser heyeti ise, borçlunun beyanı gibi alacağın 208.393,00 TL olduğunu kabul etmiş, alacaklının kalan alacağı nisaba dahil edilmemiştir. İstinaf yoluna başvuran alacaklı bankanın İİK'nın 302/6. maddesi uyarınca alacağının kabul edilmeyen kısmının nisaba dahil edilmesi hususunda, ilk derece mahkemesinde herhangi bir başvurusu bulunmamaktadır. HMK'nın 357. maddesi uyarınca istinaf mahkemesince resen gözetilecekler dışında ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmalar dinlenemez. Bu durumda ilk derece mahkemesinde kabul edilmeyen alacağın nisaba dahil edilmesi için İİK'nın 302/6. maddesi gereği herhangi bir talebi olmayan alacaklı bankanın, tasdik kararına karşı alacağının eksik ve hatalı hesaplandığına dair istinaf talebi dinlenemez…" İstanbul BAM 17.HD., E.2020/1895, K.2020/2188, T.17.12.2020. Lexpera, 04.02.2024.

[80] Taşpolat Tuğsavul, "Konkordatoda Nisâbın Belirlenmesi", s.1071. Albayrak, Bulut, **a.g.e.,** s.459. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.299. Altay ve Eskiocak'a göre; mahkemeye yalnızca alacaklıların başvurabileceği kabul edilirse alacaklılar farklı zamanlarda mahkemeye başvurabileceğinden dolayı süreç, daha uzun sürecektir. Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.298.

[81] Gürdoğan, **a.g.e.,** s.186. Gönen Eriş, **Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku,** Ankara, Aydın Yayınları, 1991, s.846-847. Tanrıver, **a.g.e.,** s.221-222. Tanrıver, Deynekli, **a.g.e.,** s.101-102. Gürdoğan'a göre; komiser, raporu düzenlemeden önce bu alacaklar bakımından mahkemeye başvurmalıdır ancak komiser mahkemeye başvurmazsa alacaklı, mahkemeye başvurabilir. Tanrıver ve Deynekli'ye göre ise alacaklı, mahkemeye başvurmazsa komiser, raporu düzenlemeden önce mahkemeye başvurmalıdır. Tanrıver, **a.g.e.,** s.221-222. Tanrıver, Deynekli, **a.g.e.,** s.101-102.

[82] Görgün, Börü, Kodakoğlu, **a.g.e.,** s.494. Albayrak, Bulut, **a.g.e.,** s.459.

[83] Öztek, Tunç Yücel, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.570. Kale, **Öztek-Konkordato Şerhi,** s.656-657. Kale, **a.g.e.,** s.247. Sarısözen, **a.g.e.,** s.536-537. Taşpolat Tuğsavul, "Konkordatoda Nisâbın Belirlenmesi", s.1073. Albayrak, Bulut, **a.g.e.,** s.460.

2.11.İİK m.308/b Bakımından Erteleyici Şarta Bağlı Alacaklar

Maddi hukuk bakımından alacağın bulunup bulunmadığına dair bir sonuç doğuracak olan dava, alacağa göre genel görevli ve yetkili mahkemede açılacak bir eda davası niteliğinde olan ve İİK m.308/b'de[84] düzenlenen çekişmeli alacaklar hakkındaki davadır[85]. Çekişmeli hale getirilmiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından şart henüz gerçekleşmemişse bu davanın açılabilmesinin mümkün olup olmadığı tartışmalıdır. Bir görüşe göre; bu dava, erteleyici şarta bağlı alacaklar için de açılabilir[86]. Ancak katıldığımız görüşe göre; erteleyici şarta bağlı alacaklar henüz doğmamış olduklarından ve henüz doğmamış bir alacak için eda davası açılamayacağından dolayı erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından şart henüz gerçekleşmemişse bu dava açılamaz, bir dava şartı olan hukuki yararın yokluğu nedeniyle davanın reddedilmesi gerekir[87]. Çünkü şart gerçekleşmeden önce erteleyici şarta bağlı borçların tespiti için tespit davası açılabilir[88] ancak bu borçların ifası için eda davası açılamaz[89].

[84] İİK m.308/b: "Alacakları itiraza uğramış olan alacaklılar, tasdik kararının ilânı tarihinden itibaren bir ay içinde dava açabilirler."
[85] Yazıcı, **a.g.e.,** s.12. Albayrak, Bulut, **a.g.e.,** s.465-468.
[86] Altay, Eskiocak, **a.g.e.,** s.333. Albayrak, Bulut, **a.g.e.,** s.473. Mahmut Coşkun, **Konkordato ve İflas,** 2.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s.230. Münir Kaman, **Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021, s.132.
[87] Pekcanıtez, Erdönmez, **Lexpera Blog.**
[88] Baki Kuru, Ali Cem Budak, **Tespit Davaları,** 2.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2010, s.82. Budak, Yağcı, "Mevsimsiz Dava", s.26.
[89] Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku,** 7.bs., İstanbul, Nesil Matbaacılık, 2000, s.284. Bilge Umar, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s.313. Sirmen, **Şart,** s.132-133.

SONUÇ

2018 yılında kanuna eklenen İİK m.294/6, "konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise" bu devrin hükümsüz olduğunu düzenlemiştir. Ancak müstakbel alacağını devredenin bu alacağın doğumundan önce iflasına karar verilirse bu alacağın devrinin hükümsüz olduğuna dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda kanun koyucunun da müstakbel alacağın, devredenin malvarlığında doğacağını öne süren, dolaylı iktisap görüşünü kabul ettiği söylenebilir: müflisin mal varlığında doğacak müstakbel alacağın iflas masasına dahil olacağı için devralana geçmesi mümkün olmayacağından dolayı kanun koyucu, iflas bakımından İİK m.294/6 gibi bir düzenleme yapmaya gerek duymamış olabilir.

İİK m.294/6, yalnızca konkordato borçlusunun devrettiği müstakbel alacaklar bakımından uygulanmaktadır. Müstakbel alacağı devralan, konkordato talep etse de İİK m.294/6 uygulanamayacaktır. Saf inançlı işlemlerde inanılanın konkordato talep etmesi durumunda; TBK m.509, kıyasen uygulanabilir ve inanan, konkordatoya tabi olmadan alacağını geri alabilir. Ancak karma inançlı işlemler, dolaylı temsil ilişkisini içeren saf inançlı işlemlerle aynı şekilde değerlendirilemeyeceğinden dolayı alacağın teminat amaçlı devrinde TBK m.509, kıyasen uygulanamaz. Bu yüzden inanılanın konkordato talep etmesi durumunda; inanan, teminat altına alınmış borcunu ifa ederse devredilmiş alacağın iadesine yönelik iade alacağı, konkordatoya tabi olacaktır. İnanan, teminat altına alınmış borcunu ifa etmezse alacak paraya çevrilecektir. Alacağın paraya çevrilmesi durumunda asıl alacaktan daha fazla bir miktar elde edilirse bu artan değerin inanana iade edilmesi gerekmektedir. Asıl alacağı karşılayan kısım bakımından teminat amacı ön plandayken inanılan, artan değeri bir dolaylı temsilci gibi kendi adına ve inanan hesabına yönetmekle yükümlü olduğundan dolayı artan değer bakımından TBK m.509, kıyasen uygulanabilir. Bu yüzden inanılanın konkordato talep etmesi durumunda inananın artan değeri iade alacağı, konkordatoya tabi olmayacaktır.

İİK m.294/6, alacağın hangi amaçla devredildiği bakımından ayrım yapmadığından dolayı müstakbel alacakların teminat amacıyla devri de hükümsüz olacaktır. İİK m.294/6 nedeniyle borçlular, konkordato talep etmeden önce müstakbel alacaklarını teminat amacıyla devretmek yerine müstakbel alacaklarının üzerinde rehin kurmayı tercih edebilir. İİK m.294/6, sözleşme özgürlüğünü kısıtladığından dolayı müstakbel alacakların rehninin hükümsüzlüğünü de kapsayacak şekilde geniş yorumlanamaz. İİK m.294/6, konkordato borçlusunun "konkordato alacaklılarının müracaat edebileceği malvarlığını" korumayı amaçlamaktadır. İİK m.294/6 olmasaydı müstakbel alacağı devralan, müstakbel alacak doğduğunda diğer alacaklıların aleyhine olabilecek biçimde konkordatodan etkilenmeden alacağını tamamen tahsil edebilecekti. Müstakbel alacağı rehin alan ise müstakbel alacak doğduktan sonra rehnin paraya çevrilmesi yoluyla alacağını tamamen tahsil edebilecektir. Müstakbel alacak üzerinde rehin kurulması durumunda İİK m.294/6, alacağın tamamen tahsil edilmesini engelleyememektedir. Ancak İİK m.294/6, amacı değil de yalnızca bu amaca ulaşmaya yarayan bir araç niteliğinde olan "müstakbel alacakların devrinin" hükümsüz olduğunu düzenlediğinden dolayı müstakbel alacak üzerinde rehin kurulması, kanuna karşı hile sayılmamalıdır.

Konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce doğmuş ve konkordatoya tabi olacak bir borcunu güvence altına almak için müstakbel alacağı üzerinde rehin kurmuş olması durumunda; üzerinde rehin kurulan müstakbel alacak doğmadan rehin hakkının da doğamayacağını öne süren görüş kabul edilirse müstakbel alacağın doğum anına kadar olan süreçte konkordato alacaklısının alacağı, rehinli alacak niteliğinde olmayacak ve konkordatoya tabi olacaktır. Ancak üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacak, alacaklılar toplantısından sonra doğarsa bu alacaklının alacağı, artık rehinli alacak niteliğinde olacağından dolayı konkordatoya tabi olmayacağı halde bu alacak, alacaklılar toplantısında hesaba katılmış olacaktır. Rehin hakkının müstakbel alacaktan önce doğabileceğini öne süren görüş kabul edilirse alacaklının rehinli alacağı, konkordatoya tabi olmayacaktır ve alacaklılar toplantısında hesaba katılmayacaktır. Ancak üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacağın doğmayacağı, alacaklılar toplantısından sonra anlaşılırsa bu konkordato alacaklısının alacağı, artık

rehinli alacak niteliğinde olmayacağından dolayı konkordatoya tabi olacağı halde alacaklılar toplantısında hesaba katılmamış olacaktır. Bu yüzden erteleyici şarta bağlı alacaklardaki gibi mahkemenin üzerinde rehin kurulmuş müstakbel alacakların doğup doğmama ihtimallerine göre bir değerlendirme yaparak müstakbel alacak rehniyle güvence altına alınmış alacakların alacaklılar toplantısında hesaba katılıp katılmamasına karar vermesi önerilebilir. Bu durumda mahkeme, müstakbel alacağın doğmayacağını öngörüyorsa müstakbel alacak rehniyle güvence altına alınmış alacağın alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına; aksi halde, hesaba katılmamasına karar vermelidir.

TBK m.582/1 "gelecekte doğacak veya koşula bağlı bir borç", TSHK m.69 "müstakbel alacaklar veya şarta bağlı olan bir alacak", TTK m.1014/1 ise "ileride doğabilecek veya şarta ya da kıymetli evraka bağlı bir alacak" ifadelerini içerdiğinden dolayı bu hükümlerin müstakbel alacakların erteleyici şarta bağlı alacakları kapsamadığı yönünde bir anlama yol açabilecek biçimde düzenlenmiş olduğu söylenebilir. Ancak katıldığımız baskın görüşe göre erteleyici şarta bağlı alacaklar, şartın gerçekleşmesiyle doğacağı için şartın gerçekleşmesine kadar olan süreçte müstakbel alacak niteliğindedir. İİK m.294/6, herhangi bir ayrım yapmadan yalnızca "müstakbel bir alacağın devri" ifadesini kullanmış olsa da bu hükümdeki "müstakbel alacak" kavramı, mühlet sırasında doğacak alacaklar anlamına geldiğinden dolayı şart mühlet sırasında gerçekleşirse erteleyici şarta bağlı alacakların da bu maddeye göre müstakbel alacak kapsamında olduğu kabul edilmektedir. Ancak yine de diğer kanunlar ile uyumlu bir dil kullanmak amacıyla İİK m.294/6'da "müstakbel bir alacağın veya erteleyici şarta bağlı bir alacağın devri" gibi bir ifade kullanılması tartışmaları önleyebilir.

Kanun koyucu, İİK m.294/6'da "müstakbel alacak" ifadesini erteleyici şarta bağlı alacakları da kapsayacak biçimde kullandığına göre İİK m.294/6'da erteleyici şarta bağlı alacakların şartın gerçekleşmesiyle doğacağını kabul eden baskın görüşün benimsendiği söylenebilir. Ancak İİK m.302/6 ve İİK m.308/c/2'de ise erteleyici şarta bağlı alacakların sözleşmenin kurulmasıyla doğduğunu kabul eden görüşün benimsendiği söylenebilir. İİK m.302/6'ya göre; erteleyici şarta bağlı alacakların

alacaklılar toplantısında "hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına mahkeme karar verir." İİK m.308/c/2'ye göre ise kural olarak "konkordato talebinden önce" doğan alacaklar, konkordatoya tabidir. Kanun koyucu, baskın görüşü kabul etseydi; erteleyici şarta bağlı alacaklar, henüz doğmadığı için konkordato talebinden önce doğmuş alacaklara dahil olmayacağından dolayı konkordatoya tabi olmayacaktı. Konkordatoya tabi olmayan alacakların alacaklılar toplantısında hesaba katılması da söz konusu olamayacağı için mahkemenin İİK m.302/6'ya göre bir karar vermesine de gerek olmayacaktı. Ancak İİK m.302/6'ya göre mahkemenin erteleyici şarta bağlı alacakların alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına karar verebileceği dikkate alınırsa erteleyici şarta bağlı alacakların konkordatoya tabi olduğu sonucuna varılabilir. Konkordatoya tabi olma bakımından erteleyici şarta bağlı alacakların sözleşmenin kurulmasıyla doğduğunu kabul eden kanun koyucunun İİK m.294/6'da erteleyici şarta bağlı alacakları müstakbel alacaklar kapsamında değerlendirmesinin nedeni, bu hükümlerin farklı zamanlarda düzenlenmiş olması olabilir. İİK m.294/6, 7101 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikler ile ilk defa düzenlenmişken İİK m.302/6, 7101 Sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden önceki İİK m.297/4'ün yeni halidir. İİK m.308/c/2 de 7101 Sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden önceki İİK m.303/1'in ilk cümlesinin yeni halidir.

Konkordato borçlusunun konkordato talebinden önce kurulmuş bir sözleşmeden doğacak ve konkordatoya tabi olacak erteleyici şarta bağlı bir borcunu güvence altına almak için bir taşınırını rehin vermiş olması durumunda; rehin hakkının güvence altına alınan alacaktan önce doğabileceğini öne süren görüş kabul edilirse rehin hakkı, zilyetliğin devri ile doğmuş olduğundan dolayı alacaklının rehinli alacağı, konkordatoya tabi olmayacaktır ve alacaklılar toplantısında hesaba katılmayacaktır. Ancak güvence altına alınan alacak doğmadan rehin hakkının da doğmayacağını öne süren görüş kabul edilirse şart gerçekleşene kadar olan süreçte bu erteleyici şarta bağlı alacak, rehinli alacak niteliğinde olmayacaktır. Bu erteleyici şarta bağlı alacak, şart gerçekleşirse doğacaktır ve doğduktan sonra rehinli alacak niteliğinde olacağından dolayı konkordatoya tabi olmayacaktır; bu durumda alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına gerek yoktur. Şart gerçekleşmeyecekse de alacak doğmayacağından dolayı alacaklılar toplantısında hesaba katılmasına gerek yoktur. Bu yüzden mahkemeye

başvurulmasına da gerek yoktur. Ancak mahkemeye başvurulursa mahkeme, bu erteleyici şarta bağlı alacağın alacaklılar toplantısında hesaba katılmaması yönünde karar vermelidir.

İİK m.302/6, "çekişmeli veya geciktirici koşula bağlı yahut belirli olmayan bir vadeye tabi alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına" mahkemenin karar vereceğini düzenlememiş olsaydı; çekişmeli alacaklar, borçlu tarafından kabul edilmemiş olduğundan dolayı alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılmayacakken çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar, borçlu tarafından kabul edilmiş olduğundan dolayı oylamada hesaba katılabilirdi. Çekişmeli alacağa sahip olan alacaklı bakımından "gecikmesinde tehlike bulunan" bir hal mevcuttur ve İİK m.302/6, bu alacaklının kayba uğramasını engellemeyi amaçlamaktadır. Alacaklılar toplantısında hesaba katılabilmesi için çekişmeli alacağın varlığının yaklaşık olarak ispat edilebilmesi gerekmektedir. Bu durumda İİK m.302/6'ya göre çekişmeli alacaklar bakımından verilecek kararın geçici hukuki koruma niteliğinde olduğu söylenebilir. Çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından ise "gecikmesinde tehlike bulunan" bir hal söz konusu değildir. Çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar, borçlu tarafından kabul edilmiş olduğundan dolayı bu alacakların yaklaşık olarak ispat edilmesine de gerek yoktur. İİK m.302/6'ya göre mahkeme, erteleyici şartın gerçekleşmeyeceğini öngörüyorsa bu alacağın alacaklılar toplantısındaki oylamada hesaba katılmamasına karar verecektir. Bu yüzden İİK m.302/6'nın çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından bir geçici hukuki korumayı değil, bir ara kararı düzenlediği söylenebilir.

İİK m.302/6'da mahkemeye kimin başvuracağı düzenlenmemiştir. Çekişmeli alacaklar bakımından tasarruf ilkesi nedeniyle alacaklının mahkemeye başvurması gerekmektedir. Çekişmeli hale getirilmemiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından ise komiserin de alacaklının da mahkemeye başvurması mümkündür. İİK m.302/6'nın son cümlesine göre mahkemenin kararı, maddi hukuk bakımından alacağın bulunup bulunmadığına dair bir sonuç doğurmayacaktır. Maddi hukuk bakımından alacağın bulunup bulunmadığına dair bir sonuç doğuracak olan dava, İİK m.308/b'de

düzenlenen çekişmeli alacaklar hakkındaki davadır. Çekişmeli hale getirilmiş erteleyici şarta bağlı alacaklar bakımından şart henüz gerçekleşmemişse bu dava açılamaz. Çünkü erteleyici şarta bağlı alacaklar henüz doğmamıştır ve henüz doğmamış bir alacak için eda davası açılamaz.

KAYNAKÇA

Acar, Faruk: **Kira Hukuku Şerhi (TBK m. 299-332),** 4.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2017.

Rehin Hukuku Dersleri, 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017.

Acemoğlu, Kevork: **Eşya Hukuku Meseleleri,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1970.

Akdemir Havutçu, Ayşe: "Şekle Aykırılık Nedeniyle Geçersiz Hukuki İşlemlerin Tahvili", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.3, S.1-4, 1987, s.643-681.

Akdeniz, Murat Kayıhan, Şaban: **Konkordato Hukuku,** İstanbul, Umuttepe Yayınları, 2019.

Akıntürk, Turgut: **Eşya Hukuku,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 2009.

Akil, Cenk: **Sorularla Adi Konkordato**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2019.

"Konkordato Prosedürü Çerçevesinde Sürekli Borç İlişkilerinin Feshi (İİK m. 196, II)", **TBB Dergisi,** S. 143, 2019, s.221- 233.

"Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları (28.02.2018 Tarih ve

7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere Göre)", **TBB Dergisi,** S. 141, 2019, s. 227-252.

Akkanat Öztürk, Elif Beyza: "Alacağın Teminaten Devri", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C. 79, S. 1, 2021, s. 1-26.

Akkaya, Tolga: "Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi", **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi,** S. 1, s. 221-252.

Akkayan Yıldırım, Ayça: "Cezai Şartın İşlevi Türk ve Amerikan Hukukları Açısından Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme", **İÜHFM**, C. 61, S. 1-2, 2003, s.357-414.

Akyol, Şener: **Üçüncü Şahsın İfayı Kendi Adına Talep Yetkisi,** 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2007.

Medenî Hukuka Giriş, Prof. Dr. Bülent Köprülü'nün Anısına Armağan, 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2006.

Alangoya, H. Yavuz
Yıldırım, M. Kâmil
Deren Yıldırım, Nevhis: **Medenî Usul Hukuku Esasları,** 8.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2011.

Albayrak, Hakan: **İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2020.

Albayrak, Hakan
Bulut, Esra: "Konkordatoda Çekişmeli Alacaklar Hakkında Dava", **Adalet Dergisi,** S. 68, 2022, s. 451-485.

Alışkan, Murat: **Kambiyo Senetlerinde Temlik Cirosu,** İstanbul, Yaylım Yayıncılık, 1998.

Altaş, Hüseyin
Kurt, Leyla Müjde: "İnançlı İşlemler", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 2, S .2, 2011, s. 1-28.

Altay, Sümer
Eskiocak, Ali: **Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku,** 5.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2019.

Altınok Ormancı, Pınar: **Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011.

Altun, Abdurrahim: "Gelecekteki Alacakların Devri", **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 2, S. 2, 2019, s. 160-183.

Ansay, Sabri Şakir: **Hukuk İcra ve İflâs Usulleri,** 5.bs., Ankara, İstiklâl Matbaası, 1960.

Antalya, O. Gökhan: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt V/1, 1,** 2.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019.

"Gelecekteki Hakta Tasarruf", **Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan,** Ed. Murat Yusuf Akın, Oğuz Caner, Marmara

Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2003, s. 545-548.

Aral, Fahrettin: "Topyekün Temlik", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** C. 42, S. 1, 1992, s. 93-140.

Aras, Aslı: "Çekişmesiz Yargıda Tasarruf İlkesi", **MİHDER**, C. 10, S. 27, 2014, s. 53-63.

Arat, Ayşe
Ercan Özler, Meltem: Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu, **Terazi Hukuk Dergisi,** C. 13, S. 145, 2018, s.14-28.

Arıcı, M. Fatih: **Alacak Hakkının Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taahhüdü,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 2003.

Arıkan, Mustafa: "Türk Özel Hukukunda Alacağın Temliki", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 13, S. 1, 2005, s. 129-155.

Arslan, Ramazan
Yılmaz, Ejder
Taşpınar Ayvaz, Sema
Hanağası, Emel: **İcra ve İflâs Hukuku,** 6.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2020.

Arslandoğan, Birce: **Medenî Yargılama Hukukunda Delil Tespiti,** 2.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu ile Takip Yapma Zorunluluğu, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Arslanlı, Halil: **Ticarî Senetler Dersleri,** 3.bs., İstanbul, Üniversite Kitabevi, 1954.

Aslan, Burcu: "Garanti Sözleşmeleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2020.

Atalı, Murat
Ermenek, İbrahim
Erdoğan, Ersin: **İcra ve İflâs Hukuku,** 6.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2022.

Atasoy, Kemal: "Garanti Sözleşmesinin Türleri, Hukuki Özellikleri ve Sonuçları", Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2019, s.131-134.

Avcı, Ali: Kamu Yapım Sözleşmelerinde Geçici Hakediş Raporlarına İhtirazı Kayıt ve Hukuka Aykırılık Sorunu, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S. 5, 2015, s. 171-192.

Avcı Braun, Cihan: "m.590", **İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu Cilt 6, 7, 8**, 3.bs., Ed. M. Turgut Öz, Faruk Acar, Emre Gökyayla, Murat Develioğlu, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2019, s. 4303-4314.

Ayanoğlu Moralı, Ahu: "Mülkiyet Hakkının Teminat Amaçlı Devrine Yönelik İnançlı İşlemler", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul, 2006.

Aydemir, Dilek: "Konkordato Mühletinin Sözleşmelere Etkisi (İİK m.296)", **MİHDER**, C.15, S. 44, 2019, s. 847-884.

"Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", **MİHDER**, C. 15, S. 43, 2019, s. 519-558.

Aydıncık, Şirin: "Bir İnançlı İşlem Türü Olarak Alacağın Teminat Amacıyla Temliki", **İÜHFM**, C.LXIV, S. 1, 2006.

Ayiter, Nuşin: **Eşya Hukuku,** 3.bs., Ankara, Savaş Yayınları, 1987.

Barlas, Nami: **Türk Hukuk Sisteminde Banka Teminat Mektupları,** İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1986.

Başözen, Ahmet: **Müflisin Tasarruf Yetkisi,** Ankara, Turhan Kitabevi, 2005.

Bayar, Arif: "Beklenen Mal ve Hakların Haczi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2013.

Bayezit, Fırat: **Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Kapsamında Rehin Sözleşmesi ve Hükümleri,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019.

Bayram, Aziz Erman: "Üçüncü Kişi İpoteğinde Taşınmaz Malikinin Borcu İfası ve İfanın Hukuki Sonuçları", **Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 5, S. 1, 2020, s.409-453.

Berkin, Necmeddin M.: **İflâs Hukukunda Konkordato,** İstanbul, Üniversite Kitabevi Yayınları, 1949.

Bilge, Necip: "Cezai Şart", **Ahmet Esat Arsebük'ün Aziz Hatırasına Armağan,** Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1958, s. 37-128.

"Kumar ve Bahisten Doğan Borçlar", **Mukayeseli Hukuk Dergisi,** 1958, s. 7-15.

Bilgin Yüce, Melek: **Alacaklı ve Borçlu Açısından İfa Zamanı,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015.

"Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesinde Rücû", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 11, Özel Sayı 2009, 2010, s. 1435-1454.

Bolayır, Nur: "İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordatonun Tamamen İptali", **Prof. Dr. Necmettin M.**

Berkin'e Armağan, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s. 241-283.

Börü, Levent: "Adi Konkordatoda Alacaklıların Alacaklarını Bildirmesi", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 10 S. 1, 2019, s. 173-186.

Börü, Levent
Parlak Börü, Şafak: "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C.78, S.3, 2020, s.1239-1277.

Börü, Levent
Parlak Börü, Şafak
Bilgiç Eroğlu, Emine: "Adi Konkordato Hükümleri Uyarınca Üçüncü Kişi Rehniyle Güvenceye Alınmış Alacağın Hukuki Durumu Üzerine Değerlendirmeler", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 13, S. 1, 2023, s. 547-575.

Budak, Ali Cem
Yağcı, Mustafa Okan: "Konkordato ve Finansal Yeniden Yapılandırma", **Bankacılar Dergisi,** S. 112, 2020, s. 16-46.

"Mevsimsiz Dava: Davanın Vaktinden Önce Açılması", **Adalet Dergisi,** S. 70, 2023, s. 17-46.

Buruloğlu, Enver
Reyna, Yuda: **Konkordato Hukuku ve Tatbikat,** İstanbul, Yörük Matbaası, 1968.

Buz, Vedat: **Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2005.

Can, Mertol: **Türk Özel Sigorta Hukuku,** 2.bs., Ankara, İmaj Yayınevi, 2007.

Canpolat, Ferhat Topuz, Seçkin: "Kefalet ile Garanti Ayırımının Önemi ve Ayırımda Uygulanacak Kıstaslar", **TBB Dergisi,** S. 78, 2008, s. 53-76.

Cansel, Erol: **Türk Menkul Rehni Hukuku, Cilt: I, Teslim Şartlı Menkul Rehni,** Sevinç Matbaası, Ankara, 1967.

Coşkun, Mahmut: **Konkordato ve İflas,** 2.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019.

Çakıroğlu, Buğra Kaan: **Kira Sözleşmesinin Kiracı Tarafından Devri, (TBK m.323),** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Çeker, Mustafa: **Sigorta Hukuku,** 23.bs., Adana, Karahan Kitabevi, 2021.

Çelikoğlu, Cengiz Topel: "Karşı Tarafa Tahmil Olunan Avukatlık Ücretinin Hukuki Niteliği", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan,** 2015, s. 1093-1139.

Çetiner, Bilgehan: "Geniş Kapsamlı Teminat Amacı Açıklamalarının Geçerliliği Sorunu", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi**

Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 3, 2016, s.803-826.

Dağ, İbrahim: "Konkordato Mühletinin Tasarruflara Etkisi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2022.

Dalcı, Nurcihan: "Alacağın Toptan Temliki", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2009.

"Müstakbel Alacakların Toptan Devri", **Prof. Dr. Erdal Onar'a Armağan,** C. I, Ankara, 2013, s. 749-766.

"Alacağın Toptan Devri Bağlamında İflas", **AÜHFD**, C. 63, S. 2, Ankara, 2014, s. 285-308.

Dayınlarlı, Kemal: **Borçlar Kanununa Göre Alacağın Temliki,** 4.bs., Ankara, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, 2010.

Demirbaş, Feride: "Alacağı Devredenin Borçlunun Ödeme Gücünden Sorumluluğu", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 11, S. 2, 2021, s.997-1034.

Demircioğlu, Huriye Reyhan: "Kontrgarantiye Başvurulamayan Hallerde Teminat Mektubunu Ödeyen Bankanın Lehtara Rücu Meselesi", **Terazi Hukuk Dergisi,** C. 4, S. 31, 2009, s.61-70.

Demirsatan, Barış: "Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcunda Temerrüdü", **İÜHFM**, C.75, S.1, 2017, s.359-391.

Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi, 2.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.

Denizci, Özlem Sibel: "Türk Borçlar Hukukunda İbra", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2009.

Develioğlu, Hüseyin Murat: **Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri,** Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009.

Dırenisa, Efe: "Konkordatoda Takas", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 15, S. 189, 2020, s. 493-548.

Dilbaz, Mikayil: "Kiracının Kira Bedelini Ödememesinin Hukuki Sonuçları", İstanbul Kültür Üniversitesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2022.

Dinar, Refik Cem: "Alacağın Temlikinde Sözleşme ile Kararlaştırılan Temlik Kısıtlama ve Yasakları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1995.

Domaniç, Hayri: **TTK Şerhi IV Kıymetli Evrak Hukuku,** İstanbul, Temel Yayınları, 1990.

Dural, Mustafa
Sarı, Suat: **Türk Özel Hukuku Cilt I,** 17.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2022.

Duran, Rukiye: **Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2020.

Engin, Baki İlkay: **Alacağı Temlik Edenin Garanti Sorumluluğu,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2002.

Er, Gökçe: "Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2009.

Erbayraktar, Burcu: **Alacağın Devrinin Sözleşme ile Engellenmesi, (Pactum de non cedendo),** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.

Ercan, İbrahim: **İcra ve İflas Hukukunda Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato,** Konya, Mimoza Yayınları, 2008.

Erdem, Mehmet: "Pey Akçesi – Pişmanlık Akçesi – Dönme Tazminatı", **Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye**

Armağan, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s. 663-684.

"Tazminatın Götürü Olarak Belirlenmesi", **Gazi Üniversitesi Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu,** Ankara, 2009, s. 97-123.

Erdoğan, İhsan: "Konkordatonun Müşterek Borçlulara Ve Kefillere Etkisi (İİK m.295) (I)", **Yargıtay Dergisi,** C.10, S.2, s. 158-169.

Erdönmez, Güray: "Yeni Konkordato Düzenlemesi Hakkında Bazı Tespitler", **7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler,** Ed. Muhammet Özekes, İstanbul, 2018, s. 137-145.

Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019. (Tasarrufların İptali)

"Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", **Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları II,** Ed. Muhammet Özekes, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 15-38.

Eren, Fikret
Dönmez, Ünsal: **Eren Borçlar Hukuku Şerhi Cilt III m.83-206,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2022.

Ergüne, Mehmet Serkan: **Hukukumuzda Taşınır Rehninin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehninin Kuruluşu,** 2.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2020.

Eriş, Gönen: **Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku,** Ankara, Aydın Yayınları, 1991.

Erişir, Evrim: **Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013.

Eroğlu, Orhan: **Açıklamalı-İçtihatlı Tasarrufun İptali Davaları ile Muvazaa Davaları ve Karşılaştırılması**, 3.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022.

Uygulamada Konkordato, 5.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023.

Ertaş, Şeref: "Tescilli Taşınır Rehinleri", **Yaşar Üniversitesi E-Dergisi,** C.8, 2013, s.1155-1183.

Ertaş, Şeref
Cumalıoğlu, Emre
Serdar, İlknur: **Eşya Hukuku,** 16.bs., İzmir, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 2021.

Esener, Turhan
Güven, Kudret: **Eşya Hukuku,** 8.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2019.

Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin: **Şuf'a Hakkı,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1959.

Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin Doğanay, Ümit Aybay, Aydın: **Eşya Hukuku Dersleri,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1968.

Franko, Nisim: "Alacağın Temliki", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,** C.49, S.1, 1994, s.177-197.

Furrer, Andreas Müller-Chen, Markus Çetiner, Bilgehan: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.

Gencer, Abdullah Revaha: **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Göncü Döner, Munise Seray: **Anonim Ortaklığın Borca Batıklık Nedeniyle İflâsı ve İflâsın Konkordato Yoluyla Önlenmesi,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022.

Görgün, L. Şanal Börü, Levent Kodakoğlu, Mehmet: **İcra ve İflâs Hukuku,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2022.

Gümüş, Mustafa Alper: **Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2021. (Borçlar Genel)

"Alacağın Temliki Sözleşmesinin Şekli", **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 10, S. 2, 2011, s. 9-34.

Gündoğan Kırmızıtaş, Türkân: **6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'na Göre Finansal Kiralama Sözleşmesi,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2017.

Günsay, Töre: "Kefalet Sözleşmesinin Fer'iliği İlkesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan,** C. 19, Özel Sayı, 2017, s. 1079-1101.

Gürdoğan, Burhan: **İflâs Hukuku Dersleri,** Ankara, Ajans -Türk Matbaası, 1966.

Gürsoy, Kemal T.
Eren, Fikret
Cansel, Erol: **Türk Eşya Hukuku**, 2.bs., Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1984.

Güven, Kudret: "Eksik Borçlar, Temel Özellikleri ile Hüküm ve Sonuçları Üzerine Bir İnceleme", **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 2, S. 2, 2016, s. 37-72.

Haberthür, Bruno: "İcra ve İflâs Yollarıyla Takipte ve Konkordatoda Mülkiyeti Muhafaza (Mukavelesi)", çeviren: Ergun Önen, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 22, S. 1, 1966, s. 535-565.

Hanağası, Emel: "Bireysel Emeklilik Sisteminde Haciz Uygulamalarının Değerlendirilmesi", **Dokuz**

Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan, 2015, s. 2631-2698.

Hasırcı, Hakan: **İflâsın Takiplere Etkisi,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.

Hatemi, Hüseyin
Serozan, Rona
Arpacı, Abdülkadir: **Eşya Hukuku,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1991.

Hatemi, Hüseyin
Gökyayla, K. Emre: **Borçlar Hukuku Genel Bölüm,** 4.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017.

Helvacı, İlhan: **Türk Medenî Kanununa Göre Lex Commissoria (Mürtehinin Merhunu Temellük) Yasağı,** İstanbul, Alfa Yayınları, 1997. (Lex Commissoria)

"İsviçre Borçlar Kanununun Sözleşmeden Doğan Ön-Alım, Alım ve Geri Alım Haklarına İlişkin Değişiklikleri (İsviçre Borçlar Kanunu Madde 216/Fıkra 2, Fıkra 3, Madde 216a-216e)", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** C. 19, S. 1-2, 1999, s.397-417. (İsviçre Borçlar Kanunu)

Hirsch, Ernst: **Ticaret Hukuku Dersleri**, 2.bs., İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1946.

Işık, Serpil: "7101 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Mühletin Müstakbel Alacakların Devri Üzerindeki Etkisi", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** C. 28, S. 1., 2022, s. 407-440.

Ivadullayev, Azat: "Teminat Amaçlı Devirde Temlik Alanın Hukuki Durumu", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2022.

İnan, Mert: "Konkordatonun Tasdiki Şartları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2021.

İnceoğlu, Murat: **Kira Hukuku Cilt 2,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2014.

İyilikli, Ahmet Cahit: "Tasarrufun İptali Davalarında Kambiyo Senetleri Bağlamında Alacaklı Borç İlişkisi", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S.14, 2019, s.255-308.

Kahraman, Zafer: **Saf Garanti Taahhütleri,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017.

Kale, Serdar: "7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Adi Konkordato",

İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2018, s. 213-269.

Kaman, Münir: **Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021.

Kaner, İnci: "Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Tehlike ile İlgili Görevleri", **İÜHFM**, C.LIV, S.1-4, 1994, s.303-319.

Kapancı, Kadir Berk: **Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler,** 2.bs., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.

"Dönme Cezası (TBK m. 179 f.3) ve Cayma Parası (TBK m. 178) Kavramları Arasında Kısa Bir Karşılaştırma", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** 2016, C. 22, S. 2, s. 247-270.

Kaplan, İbrahim: **Yeni Türk Konkordato Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

Karaküçük, Barış: "Alım (İştira) Hakkı", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2021.

Karatay, Elçin: "Amerikan Hukuku Kaynaklı Safe`lerin (Simple Agreement for Future Equity) Türk Hukuku Kapsamında İncelenmesi"

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul, 2019.

Kartal, Bünyamin: **Konkordato Mühleti Verilmesinin Sürekli Borç İlişkilerine Etkisi,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2022.

Kaya, Arslan: "İlk Yazılı Talepte Ödeme Kayıtlı Garantilerde İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz", **Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan,** İstanbul, Mitos Yayınları, 1995, s. 139-154.

Kayık Aydınalp, Aslıhan: "Konkordatonun İşçilik Alacakları ve İş Sözleşmeleri Üzerine Yansıması", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 21, S. 2, 2019, s. 487-522.

Kaynar, Reşat: **Türk Medenî Kanununa Göre Rehin Hukuku Dersleri,** İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1967.

Kender, Rayegan: **Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku,** 16.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017.

Kendigelen, Abuzer
Kırca, İsmail: **Kıymetli Evrak Hukuku,** 7.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Kılıç, Harun: "Türk Hukuku'nda Taliki Şarta Bağlı Borçlar ve Anonim Ortaklıklarda Payın Devrinde Düzenleyici Kurumların İzinleri", **Gazi**

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14, S. 2, 2010, s. 71-101.

Kılıç, Mehmet: "Anonim Ortaklıklarda Pay Rehni", **Bankacılar Dergisi,** S. 71, 2009, s. 66-77.

Kılıçoğlu, Ahmet M.: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** 24.bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2020.

Kınacıoğlu, Naci: **Kıymetli Evrak Hukuku,** 5.bs., Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 1999.

Kizir, Mahmut: "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Satış İlişkisi Doğuran Haklar ve Özellikle Önalım Hakkına İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi", **Cevdet Yavuz'a Armağan,** s. 1773-1796.

Kocaağa, Köksal: **Ceza Koşulu (Sözleşme Cezası),** 2.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2018.

Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, 2.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2021.

Kocaman, Arif: "Konkordato Mühletinin Verilmesinden Önce Gelecekteki Alacakların Devri (Temliki) ve Bunun, Alacaklılar Bakımından Sonuçları", **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,** S. 144, 2023, s. 104-119.

"Gelecekteki Alacakların Devrinde "Belirlilik/Belirlenebilirlik" Şartı ve Bunun Factoring-Temliki İşlemindeki Görünümü", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi,** S. 56, 2023, s. 497-510.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip: **Türk Medenî Hukukunda Gayrimenkul Satış Vaadi,** İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1959.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip
Hatemi, Hüseyin
Serozan, Rona
Arpacı, Abdülkadir: **Borçlar Hukuku Genel Bölüm Birinci Cilt,** 7.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017.
Borçlar Hukuku Genel Bölüm Üçüncü Cilt, 7.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2016.

Koç, Evren
Konuralp, Cengiz Serhat
Candemir, Mehmet Ünsal: **7327 Sayılı Kanun İle 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun Konkordatoya İlişkin Hükümlerinde Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi,** İstanbul, Sümer Kitabevi, 2021.

Konuralp, Cengiz Serhat: **İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013.

Korkmaz, Ekin: "Bir Kanunî Rücu Aracı Olarak Halefiyetin Türk Borçlar Hukuku ve İsviçre Borçlar Hukukunda Geçerli Olan Rücu Sistemlerindeki Yeri", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 11, S. 1, 2021, s. 441-515.

Köprülü, Bülent
Kaneti, Selim: **Sınırlı Aynî Haklar,** 2.bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982-1983.

Kuntalp, Erden: **Ana Para ve Üst Sınır (Maksimal) İpotek Ayrımı,** Ankara, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 1989.

Kuru, Baki: **Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi,** 2.bs., Ankara, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2002.

İflâs ve Konkordato Hukuku, Tıpkıbasım, Evrim Basım Yayım Dağıtım, 1988.

Nizasız Kaza, Ankara, Ajans Türk Matbaası, 1961.

Kuru, Baki
Budak, Ali Cem: **Tespit Davaları,** 2.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2010.

Külekci, Osman: "Adi Konkordatonun Tasdikinin Etkileri ve Sonuçları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2021.

Makaracı Başak, Aslı: **Taşınır Rehni Sözleşmesi,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2014.

Muşul, Timuçin: **İcra ve İflâs Hukukunda; Tasarrufun İptali Davaları,** 2.bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2017.

İflâs ve Konkordato Hukuku, 2.bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2019.

"Medeni Usul Hukukunda Ara Kararları", **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 4, 1988, s. 217-262.

Mutlu, Ebubekir: "Konkordato Hukukunda Takas", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023.

Nomer, Halûk N.: **Vefa Hakkı,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 1992.

Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukukî Sonuçları, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2002.

Oğuzman, M. Kemal
Barlas, Nami: **Medenî Hukuk,** 29.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Oğuzman, M. Kemal
Öz, M. Turgut: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2,** 18.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2023.

Oğuzman, M.Kemal
Seliçi, Özer
Oktay Özdemir, Saibe: **Eşya Hukuku,** 23.bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021.

Oktay Özdemir, Saibe: "Teminat Amaçlı Alacak Devri ve Toptan Temlik Sözleşmeleri", **İÜHFM**, C. LVII, S. 1–2, 1999, s. 265-299.

"Teminat Amaçlı Mülkiyet Devri Sözleşmeleri", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** C. 19, S. 1-2, 1999, s. 657-683.

Okur, Mustafa: **Adlî Teminat**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2011.

Öktem Çevik, Seda: "Ceza Koşulu – Bağlanma Parası – Cayma Parası", **Prof. Dr. İsmet Sungurbey'e Armağan Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları III,** İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s. 97-112.

Önen, Ergun: "İflastan Sonra Konkordato", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi,** C. 8, S. 3, 1976, s.77-100.

Öz, M. Turgut: **Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme Borçlar Kanunu 61-66. Maddelerine İlişkin İçtihatlar İle,** İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1990.

Özbek, Mustafa: "İflâs Masasından Çıkarılabilecek Mal ve Haklar", **TBB Dergisi,** 2001/3, 2001, s. 997-1028.

Özcan, Bahtiyar: "Hacizde Tasarrufun İptali Davası", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Melikşah Üniversitesi, Kayseri, 2015.

Özen, Burak: **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi,** 4.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017.

Özsöker, Gökberk: "Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Doğurduğu Sonuçlar", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2022.

Özsunay, Ergun: **Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler,** İstanbul, Cezaevi Matbaası, 1968.

"Saf İnançlı Muamelelerde Vekalet Sözleşmesine İlişkin Hükümlerin Uygulanması", **Temsil ve Vekâlet'e İlişkin Sorunlar, Sempozyum, 14-16 Haziran 1976,** İstanbul, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayını, 1977, s. 99-125.

Öztan, Fırat: **Kıymetli Evrak Hukuku,** 2.bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 1997.

Öztek, Selçuk
Budak, Ali Cem,
Tunç Yücel, Müjgan,
Kale, Serdar,
Yeşilova, Bilgehan: **Yeni Konkordato Hukuku,** Ed. Bilgehan Yeşilova, 3.bs., Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2023. (Öztek-Konkordato Şerhi)

Pekcanıtez, Hakan
Atalay, Oğuz
Sungurtekin Özkan, Meral
Özekes, Muhammet:

İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 10.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Pekcanıtez, Hakan
Erdönmez, Güray:

Konkordato, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018.

"7101 Sayılı Kanunla Yürülüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi", **Bankacılar Dergisi,** S. 105, 2018, s. 108-156.

"Üçüncü Kişinin Verdiği Rehinle Teminat Altına Alınan Alacak Konkordato Nisabının Hesabına Dahil Edilmeli midir?" **Lexpera Blog,** 03.04.2021, (Çevrimiçi) https://blog.lexpera.com.tr/ucuncu-kisinin-verdigi-rehinle-teminat-altina-alinan-alacak-konkordato-nisabinin-hesabina-dahil-edilmeli-midir/ , 04.02.2024.

Pekcanıtez, Hakan
Özekes, Muhammet
Akkan, Mine
Taş Korkmaz, Hülya:

Medeni Usul Hukuku C.3, 15.bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017.

Pekcanıtez, Hakan
Simil, Cemil:

İcra-İflas Hukukunda Şikayet, 2.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017.

Poroy, Reha
Tekinalp, Ünal:

Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 24.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2021.

Postacıoğlu, İlhan E.: **İflâs Hukuku İlkeleri,** C.1., İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1978.

Konkordato, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1965.

Pulaşlı, Hasan: **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları,** 9.bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2021.

Şarta Bağlı İşlemler ve Hukukî Sonuçları, Ankara, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, 1989.

Reisoğlu, Safa: **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** 23.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2012.

Reisoğlu, Seza: **Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler,** 4.bs., Ankara, 2003.

Türk Kefalet Hukuku, Ankara, 2013.

Sarıhan, Banu Bilge: "Konkordatonun Kira Sözleşmesine Etkisi", **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 3, S. 1, 2020, s. 83-98.

Sarısözen, Serhat: **Konkordato,** 5.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2021.

Saruhan, Duygu: "Adi Alacakların Teminat Amacıyla Temliki", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2011.

Saymen, Ferit H.: **Borçlar Hukuku Dersleri, Cilt 1, Umumî Hükümler,** İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1950.

Saymen, Ferit H.
Elbir, Halid, K.: **Türk Eşya Hukuku Dersleri,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1963.

Schwarz, Andreas B.: **Borçlar Hukuku Dersleri I,** çeviren: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, İstanbul, Üniversite Kitabevi, 1942.

Seliçi, Özer: **Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi,** İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1976.

Serozan, Rona: **Eşya Hukuku I,** 3.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2014.

"Mülkiyeti Saklı Tutma Anlaşması ve Teminaten Temlik", **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 1999, s. 987- 1014.

Serozan, Rona
Baysal, Başak
Sanlı, Kerem Cem: **Serozan Borçlar Hukuku Genel Bölüm – İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2022.

Simil, Cemil: **Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

"Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", **Bankacılar Dergisi,** S. 112, 2020, s. 47-66.

Sirmen, Lale: **Alacak Rehni,** Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1990.

Türk Özel Hukukunda Şart, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1992. (Şart)

Sopacı Öztuna, Birgül: "Sigorta Tazminatı Alacağının Konkordato Geçici Mühlet Kararı Öncesi Temliki", **Terazi Hukuk Dergisi,** S. 189, 2022, s. 72-84.

Soysaç, Muhammed Efe: "Borçluya Şahsî veya Aynî Teminat Verenlerin Konkordatodaki Durumu", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2023.

Staehelin, Daniel: "İsviçre İcra İflas Hukukunda Aciz Hukukunda Yapılan Yeniliklere İlişkin Değerlendirmeler", çeviren: Abdurrahman Kavasoğlu, Ömer Çon, **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 8, S. 1, 2018, s. 35-48.

Sungurbey, İsmet: **Medenî Kanun Öntasarısının Nesneler Hukukunun Eleştirisi,** İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1972.

Şafak, Ali: **Teminat Amaçlı Alacağın Temliki,** İstanbul, Legal Yayıncılık, 2013.

Şahan, Gökhan: "Eksik Borçların İleri Sürülmesinin Hukuki Niteliği", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S. 15, 2020, s. 401-421.

Şahin, Çağatay Serdar: **Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Şeker, Zehra: "Sigorta Sözleşmesinin Hukukî Niteliği Üzerine", **Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan,** İstanbul, Beta Yayıncılık, 2000, s. 1043-1061.

Şeker Öğüz, Zehra
Sevinç Kuyucu, Aslıhan: **Yeni Türk Ticaret Kanununda Sigorta Hukuku,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2011.

Şenocak, Kemal: "Menkul Kıymet Lombard Kredisi (Effect Lombard Loan)", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 1, S. 1, 2010, s. 1-13.

Şimşek, Mehmet: "Yargı Organlarınca Hükmedilen Vekâlet Ücretinin Aidiyeti Sorunu", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** S. 6, 2015, s. 535-561.

Tandoğan, Halûk: **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri,** C.I/1, 5.bs., İstanbul, Evrim Dağıtım, 1988.

"Bankaların Akdi Bir Mükellefiyetin Yerine Getirilmesi İçin Verdikleri Teminat Mektupları Yüzünden Muhataba Ödemede Bulunmaları Halinde Lehdara Rücu Edebilmeleri Meselesi Hakkında", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi,** C. 5, S. 4, 1970, s. 655-662.

"İnançlı İşlemlerde İnananın Korunması Sorunu ve Bu Sorunun Çözümünde BK. md. 393 ten Yararlanma Olanağı", **Temsil ve Vekâlet'e İlişkin Sorunlar, Sempozyum, 14-16 Haziran 1976,** İstanbul, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayını, 1977, s. 73-97.

Tanrıver, Süha: **Konkordato Komiseri,** Ankara, Yetkin Yayınları, 1993.

Tanrıver, Süha
Deynekli, Adnan: **Konkordatonun Tasdiki,** Ankara, Yetkin Yayınları, 1996.

Taş Korkmaz, Hülya: **İflâs Masası,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2010.

Taşkın, Zeynep Damla: **Mevduat Rehni Özelinde Alacak Rehni,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Taşpolat Tuğsavul, Melis: "Konkordatoda Nisâbın Belirlenmesi", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s.1033-1141.

"Alacakların Kıymetli Evrak Yoluyla Teminatının Konkordatoda Etkisi", **Prof. Dr. Selçuk Öztek'e Armağan, C. 4,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2022, s. 2215-2279.

Taze, Mehmet: "Tasarrufun İptali Davası", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2007.

Tek, Gülen Sinem: **Ulaşım Araçlarının İpoteği,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012.

Tekinay, Selâhattin Sulhi: **Taşınmaz Mülkiyetinin Takyitleri, II/1,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1988.

Tekinay, Selâhattin Sulhi: Akman, Sermet Burcuoğlu, Halûk Altop, Atilla: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** 7.bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993.

Tercier, Pierre Pichonnaz, Pascal Develioğlu, H. Murat: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016.

Tiyek, Fikret Sami: "İflâs Dışı Konkordato Bağlamında Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılar, Sözleşmeler ve Borçlu Bakımından

Doğurduğu Sonuçlar", **Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi**, C. 8, S. 2, 2021, s. 595-620.

Topçuoğlu, Hâmide: **Kanuna Karşı Hile (Kanundan Kaçınma Yolları),** İzmit, Selüloz Basımevi, 1950.

Topsakal, Uğur
Bayraktar, Orkun: "Konkordato Yargılamalarında Maddi Hukuka İlişkin İhtiyati Tedbir Kararları", **Lexpera Blog,** 04.01.2021, (Çevrimiçi) blog.lexpera.com.tr/konkordato-yargilamalarinda-maddi-hukuka-iliskin-ihtiyati-tedbir-kararlari/ , 04.02.2024.

Topuz, Murat: **Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi,** 2.bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2017.

Tuncer Kazancı, İdil: "İnançlı İşlemde İşlemin Taraflarının İflâsı ve İflâsın İnançlı İşleme Etkisi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan,** 2015, s. 2811-2834.

Tunç Yücel, Müjgan: **Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Tunçomağ, Kenan: **Borçlar Hukukunun Genel Esasları,** İstanbul, Özel İktisadî ve Ticarî İlimler Yüksek Okulu Yayınları, 1971.

Türk Hukukunda Cezai Şart, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1963.

Tunçsiper, Yasemen: "Finansal Kiralama Sözleşmesinde Tarafların Borçları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2011.

Turan, Gamze: "Garanti ve Kefalet Sözleşmeleri Arasındaki Farklar ve Banka Kredi Kartı Sözleşmelerindeki Şahsi Teminatın Niteliği", **TBB Dergisi,** S. 66, 2006.

Turan, Mehmet: "Konkordato Sürecinden Etkilenmeyen Hak ve Alacaklar", Selçuk Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2022.

Turan Fühner, Ezgi: "Alacağın Teminat Amaçlı Temliki", Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2016.

Türkel, Doğuş Taylan: "Deniz Ticareti Hukukunda Konteynerin Beklemesi Ve Gecikmesi Üzerine Bir İnceleme", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 21, S. 2, 2019, s. 707-776.

Türker**,** Güray: **İvazlı Alacağın Devrinde Borca Aykırılık ve Buna Bağlı Sonuçlar,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022.

Ulukapı, Ömer: "Konkordatonun Sonuçları", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1-2 (Milenyum Armağanı),** 2000, s. 9-61.

Umar, Bilge: **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014.

Türk İcra – İflâs Hukukunda İptal Dâvası, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1963.

Ural Çınar, Nihal: **Türk Borçlar Kanunu'nda Düzenlenen Kira Sözleşmelerinde Kira Bedelinin Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2014.

Utku, Doruk: **Sınai Hakların Rehni,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2009.

Uyar, Talih: "İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu", **Ankara Barosu Dergisi,** S. 1, 2011, s. 211-231.

Uyumaz, Alper: **Motorlu Taşıt Rehni,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012.

Ülgen, Hüseyin
Helvacı, Mehmet
Kaya, Arslan
Nomer Ertan, N. Füsun: **Kıymetli Evrak Hukuku,** 13.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2021.

Ünal Kaya, Hilal — "Konkordato Mühlet Sürelerinde Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesi Meselesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 23, S. 2, 2021, s. 1219-1243.

Üstündağ, Saim: **İflâs Hukuku,** 8.bs., İstanbul, 2009.

Medeni Yargılama Hukuku, 7.bs., İstanbul, Nesil Matbaacılık, 2000.

von Tuhr, Andreas: **Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, Cilt:1-2,** çeviren: Cevat Edege, 2.bs., Ankara, Yargıtay Yayınları, 1983.

Vuraloğlu, Mehmet Oğuz: "Borçlar Hukukunda Zararın Varlığı Şartından Bağımsız Ödeme Yaptırımları", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2019.

Wieland, Carl: **Aynî Haklar Kısım II,** çeviren: İsmail Hakkı Karafakıh, 2.bs., Ankara, Yeni Ceza Evi Basımevi, 1949.

Yağcı, Kürşad: "Borcun İfasının, Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki Bir Olgunun Gerçekleşmesinden İtibaren Belirli Bir Sürenin Geçmesiyle Muaccel Olacağının Kararlaştırıldığı Hallerde Borçlunun Temerrüde Düşmesi İçin İhtar Şart Mıdır? (Vadenin Sonradan Belirli Hale Gelebilirliği Üzerine)", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C. 77, S. 1, 2019, s. 267-313.

Yavaş, Murat: **Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK m.89),** İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2005.

Yavaş, Murat
Sertkaya Daniş, Rahşan: "Muvazaa Hukuksal Nedenine Dayalı İptal Davası Açılabileceğine İlişkin Yargıtay Görüşünün Tasarrufun İptali Davası ile Muvazaa Davası Arasındaki İlişki Bağlamında Değerlendirmesi", **Terazi Hukuk Dergisi,** C. 17, S. 188, 2022, s. 102-123.

Yavuz, Cevdet: **Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1983.

Yavuz, Cevdet
Acar, Faruk
Özen, Burak: **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler,** C.2, 11.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2022.

Yayvak Namlı, İrem: **İş Hukuku'nda Cezai Şart,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019.

Yazıcı, Çiğdem: "Adi Konkordatoda Çekişmeli Alacaklar Hakkında Dava (İİK m. 308/b)", **Bankacılar Dergisi,** S. 116, 2021, s. 3-29.

Yeşilova Aras, Ecehan: "Sigorta Sözleşmesinden Doğan Alacağın Devri ve Konkordato", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 2,** 2021, s. 663-682.

Yıldırım, Hakan: **Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu,** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023.

Yıldırım, Kamil "Alman Hukukunda Çekişmesiz Yargı", **Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV,** Ed. Muhammet Özekes, Ankara, TBB Yayınları, 2006, s. 18-48.

Yıldırım, Mehmet Kâmil Deren-Yıldırım, Nevhis: **İcra ve İflas Hukuku,** 8.bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2021.

Yılmaz, Ejder: **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 4. Cilt,** 4.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2021.

Yüksel Orhun, Mercan: "Teminat Amacıyla Alacağın Devri", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.